

วารสารรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Political Science

Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2565)

Vol 2 No.4 (July-August 2022)

วัตถุประสงค์

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

เจ้าของ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 248 หมู่ที่ 1 ถนนศาลายา - นครชัยศรี
ตำบลศาลายา อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 02-444-6000 ต่อ 1147
E-mail : journalpoliticalsciencembu@gmail.com

ที่ปรึกษา

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระเทพศากยวงศ์บัณฑิต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร

พระครูปลัดสวัญพัฒนพรหมจริยคุณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

❁ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์

มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์

❁ กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. อธิภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัช ด้วงทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ บัวช้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ประกาศ แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจำนงค์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ธีรดนัย กัปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ภูษิต ปลั้รัมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ประจวบ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.เกษภา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.จักรี ศรีจารุเมธญาณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติกา ชนะกุล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูธรรมศุต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาณรงค์ศักดิ์ วิริยโร,ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นางสาวณัฐฐา แจ่มอักษร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดร.เกษภา ผาทอง

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

พระครูธรรมศุต

โทร.09-35549591, Line ID: 0935549591

e-mail: Suttipod555@gmail.com

นางสาวอริชา เอี่ยมวิสัย

โทร.0969703934 Line ID: ati22ticha

Email : lek22nunti@gmail.com

ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พิสูจน์อักษร

รศ.ดร.ปราณีต ม่วงนวล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา

อาจารย์ ธนะชัย สามล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง

จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 4 ประจำปีพุทธศักราช 2565 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 10 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 7 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(ช)

บทความวิจัย : Research Article

กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	1
--	---

COMMUNICATION PROCESS FOR REINFORCEMENT PEACE OF SOCIAL LEADER IN THAILAND'S THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES

สุชาติ ไหมอ่อน, จารึก คิริพงษ์ และอำพร มณีเนียม

การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุขในตำบลตลาดอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	19
---	----

AN APPLICATION OF APARIHANIYADHAMMA PRINCIPLES IN DEVELOPMENT OF TEMPLE, PEOPLE, GOVERNMENT FOR HAPPINESS IN TALAT SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

พระกฤษดา กิตติธโร (เลิศไกร), พระครูสิทธิธรรมาภีรัต, ปณณพงศ์ วงศ์มาศรี, พระครูธีรธรรมานุยุต และ ประณพพัชญ์ จิตร์จำนงค์

ความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้	40
---	----

FAMILY VIOLENCE AFFECTING AGGRESSION OF CHILDREN IN THREE SOUTHERN PROVINCES

ปานวลัย ศรีราม, พระมหาสมคิด สมปนโน และ รังสรรค์ วัฒนชัยวิช

การปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้	58
--	----

CULTIVATING INTEGRITY OF YOUTH IN THE THREE SOUTHERN PROVINCES

ภมรรัตน์ ชุมภูประวิโร, พระครูสุตกิจสโมสร (โกตัน) และ รังสรรค์ วัฒนาชัยวิช

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	74
---	----

SUSTAINABLE CULTURAL TOURISM MANAGEMENT IN SURAT THANI PROVINCE

สุเทพ สุดเอี่ยม, สุภาภรณ์ โสภา, สุขอุษา นุ่นทอง และ อำพล ปัญญา

**การบริหารสถานศึกษาตามหลักภavana 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม
สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7** 95

THE ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS ACCORDING TO THE FOUR
BHAVANA DHAMMAS OF THE ADMINISTRATORS OF THE PHRAPARIYATTIDHAMMA
SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PHRAPARIYATTIDHAMMA EDUCATIONAL
SERVICE, DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION AREA 7

พระมหาวัชร เวชญาณ (แสงน้อย), พระครูสุจิตธรรมสุนทร, และ ประสงค์ หัสรินทร์

**การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่
ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้าน
ดอนเกลี้ยง)** 110

DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL QUALITY MANAGEMENT DONKLIANG MODEL TO
THE EXCELLENCE OF THE SECOND SURAT THANI PROVINCIAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION SCHOOL (BAN DON KLIANG)

วิชัย โสพลพันธุ์

บทความวิชาการ : Academic Article

วาทกรรมแลนด์ไลต์ในบริบททางการเมืองของไทย 128

LANSLIDE DISCOURSE IN THE THAI POLITICAL CONTEXT

พระมหาจำนงค์ สิริวิณโณ (ผมไผ่), พระเดชขจร ขนฺติธโร (ภูทิพย์), พระมหาสมเด็จ มหาสมิทธิ
(อัสสาร), ภรณ์ทิลา น้อยเจริญ และ อริย์รัช เลิศรวมโชค

**การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชน: ความหมาย ความสำคัญ
บทบาทหน้าที่และรูปแบบยุทธวิธีที่มีผลต่อการเมืองไทย** 140

POLITICAL MOVEMENT OF THE PEOPLE'S SECTOR: MEANING, IMPORTANCE, ROLES
AND TACTICS THAT AFFECT THAI POLITICS

เสกสรรค์ ชัยชาติ, วินิจ ฝาเจริญ, กรวิทย์ เกาะกลาง และ ณรงค์ศักดิ์ ตัวคำ

**การส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในการให้บริการดูแลสุขภาพ
ผู้ต้องขัง** 159

THE PROMOTIONS OF REGISTERED NURSE'S FUNCTION FOR HEALTH SERVICES TO
PRISONERS

ปณิทัศน์ สุทธิแสน, และ วิจิตรา ศรีสอน

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

173

กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3
จังหวัดชายแดนภาคใต้*

COMMUNICATION PROCESS FOR REINFORCEMENT PEACE OF SOCIAL
LEADER IN THAILAND'S THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES

สุชาติ ใหมอ่อน

Suchat Mai-on

จารึก ศิริบุบผะ

Charuek Sirinupong

อำพร มณีเนียม

Umporn Maneeniam

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: suchatmion@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์1)เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่กลุ่มผู้นำทางศาสนาในระดับสูงและกลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 21 คน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่าทั้งผู้นำชาวไทยพุทธและมุสลิมต่างก็มีแนวคิดในการสื่อสารระหว่างกันที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจกันและกัน การสื่อสารถึงกันและกันอย่างสร้างสรรค์ การได้นำเอาทัศนคติหรือความรู้สึกที่ถูกต้องที่มีต่อกันไปต่อยอดเป็นการปฏิบัติจริงในการอยู่ร่วมกัน การสื่อสารที่อยู่บนฐานความเข้าใจภูมิหลังทางวัฒนธรรมของกันและกันสิ่งเหล่านี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 2) ด้านปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการ

*

Received 2 July 2022; Revised 5 August 2022; Accepted 20 August 2022

สื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า การที่กลุ่มชนทั้งไทยพุทธและมุสลิมมีวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมทางความคิดที่ต่างกันเป็นพื้นฐานอาจเป็นปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารการมีความรู้สึกถึงความเป็นพวกเขากันภายในจิตใจ มีทัศนคติบางประการที่แฝงด้วยอคติ มีความหวาดระแวงไม่ไว้นื้อเชื่อต่อกัน เหล่านี้ถือเป็นปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารเพื่อสร้างสังคมสันติให้เกิดขึ้นในพื้นที่ 3) ด้านการให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอถึงข้อเสนอแนะในการใช้เป็นกระบวนการสื่อสารเพื่อสันติของผู้นำของทั้งสองกลุ่มออกเป็นประเด็น 6 ประเด็นย่อย คือ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมทางสังคม การให้ความรู้ การเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม การสื่อสารเชิงสันติ และการสร้างสัมพันธ์ของผู้นำ

คำสำคัญ: การสื่อสาร, การสร้างเสริมสันติ, จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the communication process to promote peace of social leaders in the 3 southern border provinces 2) to study the problems and obstacles in the communication process for peace building of social leaders in the 3 southern border provinces 3) to Propose ways to promote peace among social leaders in the three southern border provinces. It Is a qualitative research. The sample consisted of 21 high-ranking religious leaders and community leaders. Data were collected by observation and in-depth interviews using descriptive data analysis. The results showed that 1) communication process to promote peaceful social leadership in the three southern border provinces was found. that both Thai, Buddhist and Muslim leaders have the idea of communicating with each other based on mutual understanding. creative communication with each other. Having the right attitude or feeling towards one another is a real practice of living together. communication based on understanding of cultural background leads to peaceful coexistence 2) Problems and obstacles in the communication process

to promote peace of social leaders in the three southern border provinces was found that The fact that both Thai Buddhists and Muslims have different cultures, lifestyles and thought cultures as a basis may be a problem and obstacle in communicating our feelings of being within our minds. They have certain attitudes with prejudice. These paranoias and disbelief are the barriers to communication in order to create a peaceful society in the area. 3) The research team has presented recommendations for the use of a peaceful communication process by the leaders of the two groups into six sub-themes: intercultural communication; social participation educating learning multicultural society peaceful communication and building relationships with leaders.

Keywords: Communication, Promote Peace, The 3 Southern Provinces

บทนำ

การสร้างเสริมสันติใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ต่างมีความพยายามในการแสวงหาแนวทางแก้ไขกันอยู่ ซึ่งที่ผ่านมาเป็นเวลาหลายปี ปัญหาความรุนแรงก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม ยังคงมีความรุนแรงเกิดขึ้นให้เห็นไม่เว้นแต่ละวัน ซึ่งในหลายแนวทางของความพยายามเพื่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงหรือความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมสันติที่ยั่งยืนถาวร ผู้วิจัยมองว่าวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาและสามารถนำมาเป็นแนวทางในแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็คือ กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

การสื่อสาร เป็นถ้อยคำที่สามารถทำความเข้าใจต่อกัน โดยปกติการสื่อสารมักหมายถึง การติดต่อระหว่างกัน แต่ในทางทฤษฎีแล้วความหมายของการสื่อสารมีความหมายละเอียดลึกซึ้งมากกว่าการติดต่อระหว่างกันซึ่งเป็นความหมายที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้กัน (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, ม.ป.ป.) และการสื่อสาร หมายถึงกระบวนการสื่อสารที่ประกอบด้วยผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร อย่างที่มักเรียกกันย่อๆ ว่า SMCR ซึ่งกระบวนการสื่อสารหาใช้ความหมายของการสื่อสาร เนื่องจากมันไม่ได้บอกคุณลักษณะที่ทำให้เข้าใจถึงความหมายของมันได้ เพราะกระบวนการสื่อสารดังกล่าวเป็นความรู้แจ้งแจ่มแจ้ง (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, ม.ป.ป.) เนื่องจากการ

สื่อสารย่อมต้องประกอบด้วยผู้ส่งสาร เนื้อหาของสาร สื่อที่พาสารนั้นไป และผู้รับสาร การสื่อสาร เป็นกระบวนการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นสื่อที่ยึดโยงบุคคลในองค์การไว้ด้วยกัน รวมทั้งบุคคลภายนอกองค์การด้วย เพื่อให้กิจการดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ด้วยดี การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่มีอานุภาพมากสำหรับผู้บริหาร (ผู้นำทางสังคม) ในการที่จะถ่ายทอดนโยบาย ความรู้สึกนึกคิด และการชักจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตามตนตลอดไปจนถึงการครองใจคน ในอดีตที่ผ่านมา การสื่อสารสำหรับผู้บังคับบัญชาอาจหมายถึง การออกคำสั่งกำหนดนโยบาย การวางระเบียบที่ผู้บังคับบัญชากำหนดให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเท่านั้น แต่ในปัจจุบัน การสื่อสารหมายถึง “การสร้างความเข้าใจ” หมายถึง การสื่อความหมายทุกครั้ง จะต้องเป็นการสร้างความเข้าใจระหว่าง 2 ฝ่าย คือ ผู้ส่งสารและผู้รับสาร การสื่อสารอาจเป็นคำพูด สีหน้า ท่าทาง คำสั่งที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือแม้แต่ความเงียบ (พรพรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2550)

จะเห็นได้ว่าการสื่อสารมีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคนทุกเพศทุกวัยตั้งแต่เกิดจนตาย ทั้งในชีวิตประจำวันตั้งแต่ตื่นจนกระทั่งนอนหลับ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารในบุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคล หรือการสื่อสารมวลชนก็ตาม ต่างก็มีเป้าหมายเพื่อบอกถึงความต้องการของตนเอง ของชุมชน หรือของสังคม เพื่อการโน้มน้าวให้เกิดความเห็นด้วยและยอมรับด้วยเหตุผลต่างๆ เหตุนี้เอง การสื่อสารจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อให้มนุษย์ในสังคมเกิดความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข การสื่อสารที่มีกระบวนการ มีกลไก และมีวิธีการจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้นำทางสังคมสามารถนำมาใช้เพื่อสร้างเสริมสันติในท่ามกลางความขัดแย้งและการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ เวลานั้น

นอกจากการสื่อสาร กระบวนการสื่อสารที่มีความสำคัญยิ่งในการสร้างเสริมสันติแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่เป็นหัวใจหลักก็คือ ผู้นำทางสังคม ที่จะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในการสร้างเสริมสันติเพราะจะต้องเป็นผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นั่นคือ การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันมิเช่นนั้นสิ่งที่เรียกว่า “สันติ” (Peace) ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็จะไม่เกิดขึ้นไม่ได้ ดังนั้น ผู้นำ (Leader) หมายถึง บุคคลที่มีภาวะผู้นำที่มีความสามารถสูง ชี้นำ ส่งเสริม มีอิทธิพลให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็ต้องทำให้สมาชิกในองค์การเกิดความพอใจในงานที่ทำด้วย ผู้นำจึงเป็นผู้ที่มีความสามารถหรือความเชี่ยวชาญเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนทำให้องค์การหรือหน่วยงานประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว สามารถแข่งขันกับองค์การอื่นได้หรือไม่ในภาวะสังคมโลกปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ผู้นำที่ดีจะต้องมี

ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีการติดต่อสื่อสารในองค์การที่ดี (สัมมา รณินิย, 2556) ทั้งนี้ หากได้ผู้นำทางสังคมที่มีความสามารถมีประสบการณ์และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ผู้วิจัยเชื่อว่า สันติและความสงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ด้วยกระบวนการสื่อสารที่สามารถโน้มน้าวจิตใจให้ทุกฝ่ายมีความเห็นสอดคล้องกัน แล้วก็หันหน้ามาพูดคุยเจรจากัน พร้อมทั้งรับฟังเหตุผลของกันและกัน

จากเหตุผลที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการร่วมแสวงหาทางออกจากปัญหาความรุนแรงโหดร้ายที่เกิดขึ้นและสร้างความเดือดร้อนให้กับทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพี่น้องผู้บริสุทธิ์ที่อาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเสริมสันติที่ยั่งยืนถาวรอย่างแท้จริงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้นำทางศาสนา และผู้นำชุมชนของศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง โดยแบ่งเป็นผู้นำระดับสูง ได้แก่ ผู้นำฝ่ายศาสนาพุทธ คือ เจ้าคณะจังหวัดหรือรองเจ้าคณะจังหวัด 3 จังหวัด รวม 3 รูป ผู้นำฝ่ายศาสนาอิสลาม คือ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด 3 จังหวัดจังหวัดละ 1 คน รวม 3 คนและผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เป็นเจ้าคณะพระสังฆาธิการจังหวัด ละ 2 รูป รวม 6 รูป โต๊ะอิหม่ามจังหวัดละ 1 คน รวม 3 คน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นตัวแทนชาวไทยพุทธ 1 คน และเป็นตัวแทนชาวไทยมุสลิม 1 คน ต่อ 1 จังหวัด รวม 6 คน

โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมต่อสภาพความเป็นไปของกระบวนการสื่อสารและใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ผลการวิจัย

1. ด้านการศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการศึกษาถึงหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะได้ใช้วิธีการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วนำเสนอพร้อมกับการวิเคราะห์เป็นหลักเพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจากการลงพื้นที่เป้าหมายและดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำทางสังคมโดยแบ่งเป็นผู้นำของสังคมชาวพุทธและผู้นำของสังคมมุสลิม สามารถพรรณนาได้โดยประมวลประเด็นได้ดังต่อไปนี้

ในด้านการศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส คณะผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1) ความสำคัญของกระบวนการสื่อสารหรือการพูดคุย

จากการลงพื้นที่ศึกษาพบว่ากลุ่มผู้นำทางสังคมของชาวพุทธและมุสลิมต่างมีความเห็นไปในทำนองเดียวกันว่าในสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การพูดคุยกันเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจมีความสำคัญมาก เพราะการพูดคุยกันจะเป็นปัจจัยหนึ่งสร้างความเห็นผิดให้กลับมาสู่ความเห็นที่ถูกต้องได้และสามารถนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้ในที่สุด การพูดคุยกันเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการสื่อสารมีความสำคัญในกระบวนการสร้างสันติสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือปัตตานี ยะลาและนราธิวาส เนื่องจากกระบวนการพูดคุยสามารถทำให้ผู้คนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยผู้นำทางศาสนาได้มีความคิดว่าไทยพุทธกับมุสลิมอยู่ด้วยกันมาอย่างยาวนานแบบไม่มีปัญหา อาจจะมี ความขัดแย้งกันบ้างในกรณีเล็ก ๆ ซึ่งก็เป็นเรื่องธรรมดาโดยปัญหาความขัดแย้งบางประการสามารถจบลงได้ด้วยการที่ผู้นำของแต่ละฝ่ายมาพูดคุย สื่อสารทำความเข้าใจกัน (สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมาทร, 2561)

2) การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

จากการศึกษาโดยการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้นำทางสังคมทั้งฝ่ายชาวพุทธและมุสลิม พบว่าผู้นำทางสังคมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความคิดเห็นว่าการสื่อสารที่มีความสำคัญคือการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ กล่าวคือ แม้ว่าเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะสามารถยุติลงได้ด้วยการการพูดคุย แต่เหตุการณ์จะไม่สามารถสงบลงได้ด้วยการพูดคุยในเชิงลบ เช่น การเจรจากันบนพื้นฐานของการมีอคติ เกรงากันบนพื้นฐานของผลประโยชน์ ตรงกันข้าม ความขัดแย้งจะสามารถยุติลงได้ด้วยการเจรจาอย่างสร้างสรรค์ การเจรจาดูคุยกันอย่างสร้างสรรค์จะสามารถนำพาชาวชุมชนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ได้ พลังอำนาจของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์นั้นถือว่ามีพลังอำนาจมากสามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่าง ๆ การพูดอย่างสร้างสรรค์คือการพูดที่มีเจตนาดีและอยู่บนพื้นฐานของความรักความเข้าใจ เพราะความรักความเข้าใจเป็นพื้นที่สำคัญของการแสดงออกมาทางคำพูด ความรักย่อมมาจากจิตใจ เมื่อจิตใจมีความรักเป็นฐานการแสดงออกทางวาจาก็ออกมาอย่างสร้างสรรค์ได้ (สัมภาษณ์ นายอารี핀 เจ๊ะแม, 2561)

3) การสื่อสารที่ดีต้องต่อยอดไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยค้นพบว่าในกระบวนการสื่อสารของผู้นำของสังคมไทยพุทธและมุสลิม นั้น ผู้นำทางสังคมมีทัศนะว่าการสื่อสารที่ดีจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพราะหากมีเพียงการพูดคุยแต่ไม่มีการนำไปปฏิบัติก็ไร้ประโยชน์ ดังนั้น การสื่อสารที่ดีควรพัฒนาไปสู่การนำไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี ดังนั้น กระบวนการสื่อสารที่ดีจึงควรมีองค์ประกอบที่สำคัญคือการนำไปต่อยอดในลักษณะของการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

4) การสื่อสารที่ดีต้องอยู่บนฐานความเข้าใจถึงวัฒนธรรมของกันและกัน

จากการศึกษาโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มผู้นำทางสังคม ผู้วิจัยพบว่าในกระบวนการสื่อสารของผู้นำของสังคมไทยพุทธและมุสลิม นั้น ผู้นำทางสังคมมีทัศนะว่าการสื่อสารที่ดีนอกจากจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบโดยทั่วไปของการสื่อสารที่ถูกต้องแล้วจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบบางประการที่ในบางครั้งผู้ส่งสารเองควรตระหนักถึงนั่นคือความเข้าใจถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้รับสาร เพราะความเข้าใจถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้รับสารจะทำให้ผู้ส่งสารสามารถวิเคราะห์และตัดสินใจในการส่งสารอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับภูมิหลังของผู้รับสารและทำให้กระบวนการสื่อสารสัมฤทธิ์ผลอย่างน่าพอใจ การที่

ทุกฝ่ายสามารถอยู่ร่วมกันได้มาเป็นเวลานานนับแต่อดีตเพราะต่างอยู่ด้วยกันบนพื้นฐานความเข้าใจกัน (สัมภาษณ์ นายอภิชาติ บินมามะ, 2561)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มผู้นำทางสังคมทั้งชาวไทยพุทธและมุสลิม ผู้วิจัยได้ค้นพบลักษณะของกระบวนการสื่อสารของกลุ่มผู้นำที่ประกอบไปด้วยประเด็นต่าง ๆ อันแสดงถึงบรรยากาศของการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่ดังนี้

1) การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้นำทางสังคมทั้งไทยพุทธและมุสลิมได้แสดงออกในโอกาสต่างๆ เพื่อเสนอถึงความรู้สึกหรือความต้องการของตนหรือกลุ่มของตนให้อีกฝ่ายได้ทราบหรือรับรู้ การมีส่วนร่วมถือเป็นสิ่งสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการเป็นต้นว่า

1.1 ทำให้แต่ละฝ่ายได้แสดงทัศนคติอย่างเปิดเผยอันนำไปสู่แนวทางการสร้างความเข้าใจกันและกัน

1.2 ทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริงบางประการอันจะนำไปสู่การคลี่คลายความเข้าใจผิดต่อกัน

1.3 ทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความคุ้นเคยกัน

1.4 ทำให้แต่ละฝ่ายร่วมกันหาแนวทางในการสร้างเสริมสันติสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่

1.5 เป็นเวทีแห่งการพบปะพูดคุยสร้างความรู้จักมักคุ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อให้กลุ่มผู้นำได้สื่อสารหรือพูดคุยกันอย่างใกล้ชิดซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายอันพึงประสงค์ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย

2. การให้ความรู้

การดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างสันติสุขของกลุ่มผู้นำทางสังคม ได้มีการพูดคุยเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ประชาชน เช่นในเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างความปรองดอง การเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางกฎหมาย หรือในเรื่องของการเยียวยา การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิเสรีภาพ เป็นต้น นอกจากนี้การพูดคุยเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่เองแล้ว การพูดคุยเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่สมาชิกก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทางเครือข่ายได้มีการแนะนำที่ดี ได้มีการจัดการอบรมหรือการแลกเปลี่ยนรู้แก่สมาชิก

ภายในเครือข่ายด้วยตัวเองเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกในการดำเนินกิจกรรมที่ดี เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้

3) การสื่อสารเชิงสันติ

การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่ทำให้มนุษย์สำเร็จประโยชน์โดยการใช้ปฏิสัมพันธ์ในลักษณะการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้อื่น แม้ว่าการสื่อสารจะมีองค์ประกอบของความสำเร็จในการสื่อสารอย่างพื้นฐาน 5 ประการ คือ ผู้ส่งสาร ตัวสาร สื่อที่ใช้ ผู้รับสาร และการสื่อสารสำเร็จผล แต่ความสำเร็จตามองค์ประกอบทั้ง 5 ประการดังกล่าวนี้ก็แค่ความสำเร็จในแง่การบรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสารที่ไม่ได้ครอบคลุมถึงคุณค่าหรือผลกระทบจากการสื่อสารว่าดีหรือไม่ดี เป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ส่งและผู้รับอย่างไร อันหมายความว่าความสำเร็จของการสื่อสารดังที่กล่าวมาวัดความสำเร็จกันที่มีผู้ส่งสารได้ส่งตัวสารผ่านเครื่องมือหรือสื่อที่ใช้ไปยังผู้รับสาร เมื่อมีผู้รับสารก็ถือว่าการสื่อสารสำเร็จผล แต่การสื่อสารในเชิงสันติมีความหมายคือ จะต้องเป็นการสื่อสารที่ส่งผลดี เป็นประโยชน์ เป็นเหตุนำพาซึ่งความสุขสงบมายังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในกระบวนการสื่อสารนั้น

4) การสร้างความสัมพันธ์ผู้นำ

การดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างสันติสุขของผู้นำทางสังคมในประเด็นของตัวผู้นำในที่นี้มุ่งเน้นถึงตัวผู้นำทางศาสนาเป็นเบื้องต้น เพราะผู้นำทางศาสนาถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทในสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมชาวพุทธสังคมชาวมุสลิมหรือศาสนาอื่นก็ตาม ประชาชนในสังคมย่อมให้ความเคารพนับถือต่อตัวของผู้นำเป็นอย่างยิ่ง ในการนี้ทางเครือข่ายก็มีการพูดถึงบทบาทของผู้นำ ในการที่จะทำอะไรให้ผู้นำได้มีการประสานความคิดความร่วมมือในการสร้างสันติสุขร่วมกันและได้เป็นผู้ที่มีความคิดในการที่จะทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีความสามัคคีกัน ได้เรียนรู้ร่วมกันในการอยู่ร่วมกัน

2. ด้านปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์และสังเกตในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ทราบว่าในสถานการณ์แห่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนหนึ่งเกิดจากกระบวนการสื่อสารที่ไม่สำเร็จเท่าที่ควร ด้วยปัจจัยหรือข้อจำกัดบางประการที่ไม่สามารถทำให้กระบวนการสื่อสารเพื่อสันติ

จากข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยมีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสร้างสันติของผู้นำทางสังคมเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1) การมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน

การมีลักษณะเป็นพหุวัฒนธรรมถือเป็นช่องว่างที่ทำให้ผู้คนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ต่างกัน ลักษณะที่เป็นพหุวัฒนธรรมเป็นมิติทางสังคมที่ถูกกำหนดขึ้น แต่โดยความเป็นจริงในอีกด้านหนึ่งคำว่าพหุวัฒนธรรมคือสัญลักษณ์ของช่องว่างที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่ยังเข้ากันไม่ได้ แม้จะถูกมองว่าพหุวัฒนธรรมคือความงดงามทางวัฒนธรรม แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าความเป็นพหุวัฒนธรรมในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการเข้ากันได้ทางวัฒนธรรม ดังนั้น สิ่งที่เรียกว่าพหุวัฒนธรรมโดยข้อเท็จจริงแล้วคือความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความแตกต่างทางวัฒนธรรมนี้ก็ถือเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างหนึ่งในการทำหน้าที่ปิดกั้นกระบวนการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในพื้นที่

2) การมีอคติต่อกัน

จากเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ แม้ว่าการสร้างสถานการณ์ความรุนแรงจะมาจากคนบางคนหรือบางกลุ่มซึ่งเป็นผู้ไม่ประสงค์ดีต่อการอยู่ร่วมกันของชาวไทยพุทธและมุสลิม แต่การเกิดเหตุรุนแรงแต่ละครั้งก็เป็นสาเหตุให้ทั้งชาวไทยพุทธและมุสลิมเกิดช่องว่างด้านความสัมพันธ์และเป็นสาเหตุเล็ก ๆ ที่ทำให้ต่างฝ่ายต่างเกิดความลำเอียงทางความรู้สึกนึกคิดเมื่อมีความลำเอียงทางความรู้สึกนึกคิดเป็นฐานแล้วการจะให้กลุ่มชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมเข้าสู่กระบวนการสื่อสารเพื่อสันตินั้นก็เป็นเรื่องยากอย่างยิ่ง ภาวะการมีอคตินี้ได้ปรากฏกระจายอยู่ในตัวบุคคลบางคนหรือบางกลุ่ม เป็นเหตุให้ทั้งชาวไทยพุทธและมุสลิมบางคนบางกลุ่มมีความรู้สึกไม่ไวใจหรือหวาดระแวงต่อกัน

3) การมีความรู้สึกถึงความเป็นพวกเขาพวกเรา

แม้ว่ากลุ่มชาวไทยพุทธและมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีประวัติศาสตร์การอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนานนับหลายศตวรรษและได้ชื่อว่าเป็นประชากรไทยเหมือนกัน แต่ความรู้สึกถึงความเป็นชาติพันธุ์ของตัวเองและความรู้สึกถึงอัตลักษณ์เฉพาะตนในกลุ่มชาวไทยมุสลิมยังปรากฏมีอยู่อย่างเหนียวแน่น ความรู้สึกถึงความเป็นมลายูนี้มีการผูกติดอยู่กับการเป็นอิสลามิกชน (มุฮัมมัด ไลซูรี, 2548) ที่ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความแปลกแยกจากกลุ่มคนอีกกลุ่มคือกลุ่มชาวไทยพุทธ ในขณะที่กลุ่มชาวไทยพุทธเองก็มีความรู้สึกนึกคิดถึงความเป็นพวกตน

3. ด้านการนำเสนอรูปแบบการจัดการชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชาวชุมชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาโดยการลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำทางสังคมของชาวไทยพุทธและมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาสทำให้คณะผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมของทั้งสองกลุ่มชนอันนำมาสู่การนำเสนอถึงข้อเสนอแนะในการใช้เป็นกระบวนการสื่อสารเพื่อสันติของผู้นำของทั้งสองกลุ่มเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1) การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

กระบวนการสื่อสารที่ประสงคจะก่อให้เกิดสันติในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาสก็เช่นเดียว ผู้สื่อสารจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่ต่างวัฒนธรรมจากตน เพราะพื้นที่ดังกล่าวนี้เป็นที่อาศัยอยู่ของผู้คนต่างวัฒนธรรม โดยเฉพาะชาวไทยมุสลิมที่ถือเป็นชนกลุ่มใหญ่ในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนสูงและมีความหลากหลาย โดยวัฒนธรรมเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่องมาจากคำสอนทางศาสนาอย่างใดก็ตาม แม้ว่าชาวไทยมุสลิมจะเป็นชนกลุ่มใหญ่ในพื้นที่แต่การสื่อสารเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติกับชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ก็มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2) การมีส่วนร่วมทางสังคม

การสื่อสารเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของผู้นำทางสังคมชาวไทยพุทธและมุสลิมจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบและหลาย ๆ อย่าง ซึ่งหนึ่งในหลายประการนั้นคือการให้ทั้งสองฝ่ายได้มีส่วนร่วมทางสังคมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มผู้นำได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

3) การให้ความรู้

ในการสื่อสารเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของผู้นำทางสังคมชาวไทยพุทธและมุสลิมนั้น การให้ความรู้ก็มีความจำเป็นในลำดับต้นของเครื่องมือสร้างความสมานฉันท์ระหว่างกันของผู้คน ในประเด็นนี้อาจจะต้องอาศัยภาครัฐเข้ามาดูแลหรือสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมแห่งการเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อให้งานด้านการสร้างสันติดำเนินไปได้ โดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น เพื่อให้ชาวชุมชนไทยพุทธและมุสลิมยึดมั่นความดี ความถูกต้อง เข้าใจการอยู่ร่วมกัน เพื่อไม่ให้ประชาชนใช้อารมณ์ตัดสิน ให้ประชาชนรู้จักการรับฟังที่ดี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่กันและกัน เกิดความสามัคคี เป็นต้น

4) การเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม

การเรียนรู้หรือการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นประเด็นหนึ่งที่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันได้และก็ถือได้ว่า หากการที่คนในสังคมไม่มีความต้องการที่จะเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ก็สามารถที่จะทำให้เกิดความแตกแยกกันของคนในสังคมได้เหมือนกัน ชาวชุมชนไทยพุทธและมุสลิมจึงได้เห็นถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมว่าจะเป็นรูปแบบหนึ่ง และเป็นรูปแบบที่สำคัญของการสร้างสันติสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทางชุมชนไทยพุทธและมุสลิมจึงมีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประชาชนในสังคม เพื่อที่จะให้เรียนรู้เกี่ยวกับสังคมพหุวัฒนธรรม ที่มีวัฒนธรรมอยู่กันอย่างหลากหลาย การที่ทางชาวไทยพุทธและมุสลิมได้ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกันทางประเพณีวัฒนธรรม หรือการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน เพื่อหวังที่จะให้ประชาชนชาวพุทธและมุสลิมได้มีความสัมพันธ์กันทางวัฒนธรรม

5) การสื่อสารเชิงสันติ

จากการศึกษาพบว่าหลายปีที่ผ่านมาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ย่อมเป็นปัจจัยแห่งการไม่ไว้วางใจกันในกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน หรือแม้กระทั่งเจอกันในบางครั้งก็เกิดความรู้สึกที่ไม่ค่อยไว้วางใจกันนั้น มักจะเกิดขึ้นภายใน ความรู้สึกของทั้งชาวพุทธและมุสลิม ทางชุมชนชาวพุทธและมุสลิมได้ตระหนักและเริ่มกล่าวถึง เครื่องมือที่จะเชื่อมประสานประชาชนในที่พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้อยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุขมีความสุขดังเดิม มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน

6) การสร้างสัมพันธ์ของผู้นำ

ความเป็นมิตรของผู้นำในที่นี้ ผู้วิจัยได้มุ่งเอาผู้นำทางศาสนาเป็นหลักในการวิเคราะห์ เพราะถือว่าผู้นำทางศาสนาเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญและได้รับการเคารพนับถือจากประชาชน อย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ว่าผู้นำที่จะมีลักษณะที่จะสร้างความเป็นมิตรที่ดีให้เกิดขึ้นมาได้นั้น ต้องมีหลักดังต่อไปนี้

1. เมตตา การแสดงออกทางกาย ทางวาจาและทางใจด้วยความเมตตา ด้วยกิริยาอาการที่สุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน แสดงไมตรีและความหวังดีต่อกัน ผู้นำทางศาสนาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการช่วยเหลือมีการให้ความร่วมมือเคารพในสิทธิและเสรีภาพของกันและกันร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยกัน โดยใช้มิติทางศาสนา มาทำความเข้าใจกันและ ร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนของแต่ละศาสนา

2. กรุณา การแสดงออกทางกาย ทางวาจาและทางใจด้วยความกรุณา ความปรารถนาให้คนอื่นพ้นทุกข์ ความไม่สบายกายไม่สบายใจ และเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน

3. มุทิตา : ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี คำว่า "ดี" ในที่นี้ หมายถึง การมีความสุขหรือมีความเจริญก้าวหน้า ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีจึงหมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ไม่มีจิตโลภริษยา ความริษยา คือ ความไม่สบายใจ ความโกรธ ความฟุ้งซ่านซึ่งมักเกิดขึ้นเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีกว่าตน

4. อุเบกขา : การรู้จักวางเฉย หมายถึง การวางใจเป็นกลางเพราะพิจารณาเห็นว่า ใครทำดีย่อมได้ดี ใครทำชั่วย่อมได้ชั่ว ตามกฎแห่งกรรม คือ ใครทำสิ่งใดไว้สิ่งนั้นย่อมตอบสนองคืนบุคคลผู้กระทำ เมื่อเราเห็นใครได้รับผลกระทบในทางที่เป็นโทษเราก็ไม่ควรดีใจหรือคิดซ้ำเติมเขาในเรื่องที่เกิดขึ้น ผู้นำควรมีความปรารถนาดี คือพยายามช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

จากคุณสมบัติดังกล่าวตามที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักธรรมทั้ง 4 ประการข้างต้น เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของลักษณะของการเป็นมิตรที่ดีต่อกันและระหว่างผู้นำของศาสนาแต่ละศาสนาซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการสร้างความสันติสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

อภิปรายผล

1. ด้านการศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาในประเด็นกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ในกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษาพบว่าผู้นำกลุ่มส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ถือเป็นเรื่องดีสำหรับทุกคน อย่างไรก็ตามในกระบวนการสื่อสารก็ควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1.1 การตั้งสัมมาทิฐิเป็นเบื้องต้น อันได้แก่ การปรับทัศนคติหรือความคิดเห็นของตนให้ถูกต้อง มองโลกอย่างเข้าใจ ในที่นี้หมายถึงมองเพื่อนร่วมสังคมอย่างถูกต้อง เข้าใจสภาพการณ์ทางสังคมของเพื่อนร่วมสังคมอย่างถูกต้องไม่ผิดไปจากความจริง มองเห็น

ความสำคัญของการพูดคุยสื่อสารกับเพื่อนร่วมสังคม การตั้งสัมมาทิฐิเป็นเบื้องต้นถือเป็นการเตรียมความพร้อมทางจิต เป็นเสมือนปรับเรตัทของความรู้สึกให้ถูกต้องพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เป็นการเตรียมตัวอยู่ในครรลองที่เหมาะสมมองเห็นความจริงอย่างถูกต้อง

1.2 การกำจัดอคติในจิตใจอันได้แก่ การตรวจสอบความรู้สึกของตนเองว่ามีความรู้สึกนึกคิดอย่างไรต่อเพื่อนร่วมสังคม เป็นการสำรวจความพร้อมภายในความรู้สึกว่ามีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะขัดขวางตนเองไม่ให้เข้าสู่กระบวนการของการเจรจาพูดคุยหรือให้ตนเองเข้าสู่กระบวนการพูดคุยสื่อสารอย่างมีเงื่อนไขไขกักกับ เช่น เข้าสู่กระบวนการสื่อสารด้วยท่าทีที่โกรธเคือง ชอบหรือไม่ชอบคู่สนทนาเป็นทุนเดิม หรือเข้าร่วมกิจกรรมการสนทนาเพื่อสร้างสรรค์สันติด้วยความรู้สึกกลัวกังวล หากสำรวจพบว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นตกค้างอยู่ในจิตใจก็ควรกำจัดต้นตอเหล่านั้นออกไปจากจิตใจหรือความรู้สึกให้หมดสิ้นเสียก่อนแล้วจึงเข้าสู่กระบวนการของการสื่อสารหรือพูดคุยกันอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างสรรค์สันติภาพให้เกิดขึ้น

1.3 การสร้างความเข้าใจต่อกันอันได้แก่ การอยู่ในกระบวนการพูดคุยสื่อสารเพื่อสร้างสันติให้เกิดขึ้น เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการกำจัดอคติในจิตใจให้หมดไป นั่นคือเมื่อมีความพร้อมที่จะพูดคุยอย่างสร้างสรรค์แล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการสร้างความเข้าใจต่อกันซึ่งมีความสำคัญมาก เพราะเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่จะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในระดับที่สูงขึ้น หรือเป็นกระบวนการที่มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในตัวเอง กล่าวคือ หากผู้นำสามารถสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันได้ การจะสร้างความขัดแย้งทุกอย่างยุติลงได้ก็เกิดขึ้น

1.4 การสื่อสารด้วยปัญญาอันได้แก่ การพูดคุยบนพื้นฐานของการใช้ปัญญาหรือความคิดอย่างถูกต้อง ตรงกับความจริงที่ปรากฏ คิดอย่างอิสระจากเงื่อนไขทั้งหลาย ไม่ยอมใช้ความคิดที่มีอะไรมากำกั้อยู่เบื้องหลัง เป็นการสื่อสารด้วยบรรยากาศที่งดงามเพราะต่างฝ่ายต่างใช้ปัญญาเป็นเครื่องในการร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมการพูดคุยสื่อสาร

จากการศึกษาพบว่าในกระบวนการสื่อสารกลุ่มผู้นำทั้งชาวพุทธและมุสลิมมีความต้องการที่จะสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งในกระบวนการสื่อสารเหล่านั้น หากมุ่งหวังการบรรลุผล ก็ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบอันเป็นกระบวนการดังที่กล่าวมา

2. ด้านปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาโดยการสังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำทางสังคมทั้งที่เป็นชาวพุทธและมุสลิมพบว่าแม้ว่ากลุ่มผู้นำจะมีความปรารถนาในการพูดคุยเจรจาหรือสื่อสารเพื่อสร้างเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน แต่ก็มีอุปสรรคหรือปัญหาที่คอยขัดขวางกระบวนการสื่อสารดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาหรืออุปสรรคดังกล่าวเป็นภาวะแฝงที่อยู่ร่วมกับสังคมของการอยู่ร่วมกันระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมเอง เป็นภาวะที่แทรกซ้อนอยู่ในสภาพการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของทั้งชาวไทยพุทธและมุสลิม เช่น การมีสังคมและวัฒนธรรมรวมถึงอัตลักษณ์เฉพาะที่ต่างกัน การมีอคติที่สั่งสมมาอย่างยาวนานหลายทศวรรษ ซึ่งเป็นอคติที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจของมุสลิมบางกลุ่มจนเป็นเหตุให้นาตนเองออกไปสู่วิถีทางของการเป็นผู้อกร่ำร้าย เป็นต้น

เงื่อนไขทางสังคมและวัฒนธรรมเหล่านี้แม้ว่าจะปรากฏมีอยู่ในกลุ่มคนระดับผู้ตามเป็นส่วนใหญ่แต่กลับมีผลกระทบถึงกลุ่มผู้นำด้วยเช่นกัน นั่นคือ แม้ว่าจะมีความปรารถนาเข้าสู่กระบวนการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ แต่อาจถูกกดดันจากกลุ่มผู้ตามบางกลุ่มใช้วิธีการข่มขู่ปิดกั้นไม่ให้ผู้นำเหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการเจรจาได้ โดยการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ จนเป็นเหตุให้กลุ่มผู้นำเหล่านั้นตัดสินใจที่จะไม่เข้าสู่กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์สันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในที่สุด

3. ด้านการนำเสนอรูปแบบการจัดการชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชาวมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาโดยการลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำทางสังคมของชาวไทยพุทธและมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาสทำให้คณะผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมของทั้งสองกลุ่มชนอันนำมาสู่การนำเสนอถึงข้อเสนอแนะในการใช้เป็นกระบวนการสื่อสารเพื่อสันติของผู้นำของทั้งสองกลุ่มเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมซึ่งเป็นกระบวนการที่จำเป็น เพราะพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ชื่อว่าเป็นดินแดนพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น การจะให้บรรลุถึงความสำเร็จในการสร้างสรรค์สันติภาพได้นั้น จำเป็นต้องมีความเข้าใจในหลักการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

3.2 การมีส่วนร่วมทางสังคมซึ่งเป็นกระบวนการที่จำเป็นในการจัดการชุมชน การมีส่วนร่วมถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการชุมชน เพราะกิจกรรมของชุมชนหรือรูปลักษณะของชุมชนจะเป็นไปในทิศทางใด อาจกล่าวได้ว่าต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทางสังคมของชาวชุมชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางสังคมของชาวชุมชนจึงถือเป็นกระบวนการหนึ่งในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

3.3 การให้ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการชุมชน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ด้วยเหตุที่การให้ความรู้เป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนอย่างหนึ่ง ความเข้มแข็งของชุมชนเกิดขึ้นได้ด้วยอาศัยการที่ชาวชุมชนมีความรู้ ซึ่งคำว่ารู้ในที่นี้อาจหมายถึงมีความรู้ในการประกอบอาชีพ หรือรู้เท่าทันความเป็นจริงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก็ได้

3.4 การเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งก็คือการเรียนรู้หรือการสร้างทำความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นประเด็นหนึ่งที่เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันได้และก็ถือว่าหากการที่คนในสังคมไม่มีความต้องการที่จะเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ก็สามารถที่จะทำให้เกิดความแตกแยกกันของคนในสังคมได้เหมือนกัน ชาวชุมชนไทยพุทธและมุสลิมจึงได้เห็นถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมว่าจะป็นรูปแบบหนึ่งและเป็นรูปแบบที่สำคัญของการสร้างสันติสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.5 การสื่อสารเชิงสันติ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าหลายปีที่ผ่านมาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ย่อมเป็นปัจจัยแห่งการไม่ไว้วางใจกันในหมู่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน หรือแม้กระทั่งเจอกันในบางครั้งก็เกิดความรู้สึกที่ไม่ค่อยไว้วางใจกันนั้น มักจะเกิดขึ้นภายในความรู้สึกของทั้งชาวพุทธและมุสลิม ทางชุมชนชาวพุทธและมุสลิมได้ตระหนักและเริ่มกล่าวถึงเครื่องมือที่จะเชื่อมประสานประชาชนในที่พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขมีความสุขดังเดิม มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน

3.6 การสร้างสัมพันธ์ของผู้นำ ซึ่งหมายถึงความเป็นมิตรของผู้นำที่จะเป็นเหตุนำไปสู่การเจรจาสื่อสารเพื่อการสามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอเพื่อการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ดูแลด้านความมั่นคงของชาติควรร่วมมือกับชุมชนหรือท้องถิ่นให้การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์สันติภาพในพื้นที่ในภาพรวมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับนโยบาย

2.2 ภาคประชาชนควรร่วมมือกับภาครัฐจัดทำแผนพัฒนาชุมชน และมีการกำกับการดำเนินงานตามแผน ตลอดถึงมีการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาประเด็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นไปเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของชาวชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้เพิ่มเติม

2.1 ควรมีการศึกษาในลักษณะของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางสังคมของชาวชุมชนไทยพุทธและมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้เพื่อความเข้มแข็งทางสังคมของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2550). มนุษย์สัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มุฮัมหมัด ไลซูรี. (2548). ข้าคือคนไทยเชื้อสายมลายู. หนังสือวิชาการฉบับสมานฉันท์. งานเมลิตกลางแห่งประเทศไทย ฮ.ค.1426 19-21 พฤศจิกายน 2548. สมาน อุ้งามสินบรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ออฟเซ็ท เพรส จำกัด.

สัมภาษณ์ นายนายอภิชาติ บินมามะ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ต.สุไหงปาดี อ.ไหงปาดี จ.นราธิวาส (15 ธันวาคม 2561). กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. (สุชาติ ใหม่อ่อน, สัมภาษณ์)

สัมภาษณ์นายนายอารีฟิน เจ๊ะแม รองประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา. (6 พฤศจิกายน 2561). กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. (สุชาติ ใหม่อ่อน, สัมภาษณ์)

สัมภาษณ์พระครูอุดมธรรมาทร เจ้าคณะอำเภอยะหริ่ง จ.ปัตตานี. (6 พฤศจิกายน 2561).

กระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสันติของผู้นำทางสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.

(สุชาติ ใหม่อ่อน, สัมภาษณ์)

สัมมา ธรณิธย์. (2556). ภาวะผู้นำของผู้บริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (ม.ป.ป.) ทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ระเบียงทอง.

การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี*
AN APPLICATION OF IDDHIPADA 4 IN EDUCATIONAL DEVELOPMENT
OF MONKS-NOVICES, PHRAPARIYATTIDHAMA SCHOOL, FORMAL
DEPARTMENT SURATTHANI PROVINCE

พระภุชชดา กิตติธโร (เลิศไกร)

Kritsada kittitharo (Loedkai)

พระครูสิริธรรมาภิรัต

Phrakhrusiridhammapirat

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี

Punnapong Wongnasri

พระครูธีรธรรมานายุต

Phrakhruterathannayut

ปรรณพัชญ์ จิตรจันทน์

Pannaphat Jitjumnong

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: nuknikbeboy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา การศึกษาครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ พระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 67 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าจำนวน

* Received 20 July 2022; Revised 12 August 2022; Accepted 25 August 2022

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 รูปวิเคราะห์ข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทกรอบงานวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2565 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2565 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า 1. พระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านจิตตะ (ความคิด) รองลงมาคือ ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหรือทบทวน) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านวิริยะ (ความเพียร) ตามลำดับ 2. จากการศึกษาข้อเสนอแนะการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า พระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรมฯ ส่วนใหญ่มองเห็นความสำคัญของการเรียนทางธรรมเป็นสิ่งที่ดี จึงให้ความสำคัญและเพียรพยายามศึกษาทุกชั้นตอน ตั้งแต่ก่อนบวช ไปจนถึงหลังบวช โดยฝึกจิตและฝึกตนอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมวินัย

คำสำคัญ: อิทธิบาท 4, การพัฒนาการศึกษา, โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

The purposes of this research article are 1) to study the use of the principles of Iddhipada 4 in the educational development of monks and novices at Phrapariyattidhama school department of general education, Surat Thani province. And 2) to study the recommendations for using the principle of Iddhipada 4 in the educational development of monks and novices at Phrapariyattidhama school department of General Education Surat Thani province. It's a mixed research. The population used in the quantitative

research were monks and novices at Phrapariyattidhama school. Department of General Education This study aims to Surat Thani province, 67 monks. The tool used for data collection was questionnaires. The statistics used for data analysis are frequency, percentage, mean and standard deviation. The tool used for qualitative data collection was structured in-depth interview forms. From a specific random sampling method, 5 Persons. Data was analyzed from interviews with key informants according to research objectives. By using content analysis techniques to accompany the research framework context. The data was collected between March 1, 2022 and April 30, 2022. The data were analyzed for content and an inductive conclusion was analyzed.

The results of research were found that : 1) Monks and novices, in Phrapariyattidhama school, department of General Education, Surat Thani province The 4 Iddhipada u have been used to develop the education of persons and novices at Phrapariyattidhama school. Department of general education, Surat Thani province which has the overall interpretation value at a high level when considering each aspect Sorted in order from the mean from highest to lowest, it was found that the aspect with the highest mean was Citta (idea), followed by vimansa (contemplation or experimentation), chanda (satisfaction), and value. The lowest mean was viriya (perseverance), respectively. 2) From the study of recommendations for using the principle of Iddhipada 4 in the educational development of monks and novices in at Phrapariyattidhama school department of general education Surat Thani province found that monks and novices in Phrapariyattidhama School Most of them knew the importance of learning the Dharma as a good thing. Therefore, it is important and diligent to study every step. since before the ordination until

after the ordination By practicing the mind and practicing strictly in order to adhere to the principles of Dharma and Discipline.

Keywords: Iddhipada 4, Educational Development, Phrapariyattidhama School

บทนำ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาถือได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาโดยสถาบันศาสนาตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ในมาตรา 12 ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” โดยมีจุดหมายนอกเหนือไปจากการสืบทอดพระศาสนาแล้ว ยังเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้ที่บวชเป็นพระภิกษุ สามเณร ได้รับการศึกษาทั้งวิชาธรรมและวิชาสามัญควบคู่กันไป อันเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ สามารถดำรงสืบทอดพระพุทธศาสนาต่อไปและหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไป ก็สามารถเขาศึกษาต่อในสถาบันศึกษาของรัฐหรือสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพต่อไป (คมกฤษ พุ่มบุญนาถ, 2555) พร้อมทั้งให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนที่ด้อยโอกาส มีฐานะยากจนและเป็นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนเพื่อให้เป็นบุคคลที่สังคมพึงประสงค์ควบคู่ไปกับการสืบทอดพระพุทธศาสนาที่เป็นศาสนา ที่เก่าแก่และมีผู้เลื่อมใสศรัทธามากที่สุดในประเทศไทย จึงถือว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เป็นแหล่งสนับสนุน การพัฒนาคน และเป็นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับมาตราแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557) การพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาหลังจากการใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โรงเรียนและสถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการทั้งการบริหารการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ซึ่งกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสืบต่อไป (พระปลัดวุฒิพงษ์ กิตติวณฺโณ (ผลไม้), 2557) และพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 นับเป็นการพัฒนาคนในทุก ๆ ด้าน ผู้รับการศึกษาจึงจะเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เก่ง คือคนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต มีความรอบรู้ในเรื่องของไทยและสากล ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางและพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี รู้จักแก้ปัญหาและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ดี คือคนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย เอื้อเฟื้อเกื้อกูลผู้อื่น มีเหตุผลรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตสำนึกในประชาธิปไตย รักษาสิ่งแวดล้อม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข มีความสุข คือคนที่มีสุขภาพดี ทั้งกายและจิต ร่าเริงแจ่มใส รู้จักและเข้าใจตนเองมีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุขในการเรียนรู้และการทำงาน มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง ปลอดพ้นจากอบายมุขและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ นอกจากนี้แล้ว สิ่งที่จะขาดเสียมิได้สำหรับคุณสมบัติที่พึงปรารถนาของผู้เรียนในอนาคตคือจะต้องเป็นผู้ที่รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาคุณลักษณะทั้ง 3 ประการ ดังกล่าวข้างต้นให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป นอกจากนี้ยังได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้คือ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนจัดเนื้อหาสาระ และ กิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ” นับว่าเป็นนโยบายการศึกษาที่ตระหนักในความแตกต่างระหว่างบุคคลและเป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น การเรียนการสอนในปัจจุบัน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม อีกทั้งยังบูรณาการวิชาต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น/ชุมชน ที่ผู้เรียนได้อาศัยอยู่ ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียน

มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่การเรียนการสอน ส่วนใหญ่ก็ยังมีกระบวนกรดำเนินกิจกรรมในรูปแบบภาคทฤษฎีในห้องเรียนอยู่ การปฏิบัติจริงในห้องเรียนหรือตามสถานที่จริงยังมีจำนวนน้อยมาก ทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการปฏิบัติงานและได้รับความรู้จำกัด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังเน้นการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ ต้องจัดการเรียนการสอนอย่างผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาการศึกษา พระมหาสุรศักดิ์ สุรสโก (โพธิ์เงิน, 2553)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

1.1 เชิงปริมาณ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 67 รูป (สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 2, 2564)

1.2 เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key formants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รวมทั้งสิ้น 5 รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย โดยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำแนวคิดทฤษฎีมาสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนา

การศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้หลักอภิปาธ 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จากพระไตรปิฎกเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

2.1.3 สร้างเครื่องมือการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

2.1.4 นำเครื่องมือการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

2.1.5 จัดทำเอกสารเพื่อขอใบรับรองการวิจัยในคนจากสถาบันวิจัยญาณสังวร

2.1.6 นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับพระภิกษุ-สามเณรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มประชากรจริง เพื่อหาประสิทธิภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

2.1.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มประชากรจริง และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

2.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษาทางโลก และระดับการศึกษาทางธรรม

ตอนที่ 2 การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five Rating Scale) ตามแบบวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview)

แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากพระไตรปิฎก เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึง รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

2.3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) นิยามศัพท์เฉพาะ และทฤษฎี จำนวน 3 ท่าน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและ

ภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสมไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.50-1.00

2.3.2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.927 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

2.3.3 ปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนส่งเครื่องมือพร้อมแบบ วจ.1-วจ.4 เพื่อเสนอคณะกรรมการจริยธรรมในคน เพื่อพิจารณา หลังจากผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยในคนเรียบร้อยแล้ว นำเครื่องมือดังกล่าวไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายทั้งแบบปริมาณและคุณภาพต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรจริงที่เป็นพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือ ในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

3.1.1 ขอนหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช เพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

3.1.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและแบบสอบถามงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งทำการนัดหมายวัน เวลา ในการขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

3.1.3 ระยะเวลาเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2564 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2565

3.1.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนได้จำนวน 67 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามความเป็นจริง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล

3.1.5 นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

3.2 เชิงคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลสำคัญของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

3.2.1 ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสครราช ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

3.2.2 ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3.2.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

3.2.4 นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสามเณร จำนวน 63 รูป คิดเป็นร้อยละ 94.03 อายุระหว่าง 15-20 ปี จำนวน 33 รูป คิดเป็นร้อยละ 49.5 การศึกษาทางโลกระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 41 รูป คิดเป็นร้อยละ 61.19 การศึกษาทางธรรม เป็นนักธรรมชั้นตรี จำนวน 33 รูป คิดเป็นร้อยละ 49.25

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านจิตตะ (ความคิด) รองลงมาคือ ด้าน

วิมังสา (ความไตร่ตรองหรือทบทวน) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านวิริยะ (ความเพียร) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปผลการวิจัยดังนี้

2.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เมื่อนักเรียนได้เรียนวิชาที่อาจารย์ได้สอน จะมีความพอใจและชอบใจในสิ่งที่เรียน รองลงมาคือนักเรียนมีความพอใจที่จะบรรพชา/อุปสมบท เพื่อตอบแทน ผู้มีพระคุณ และพอใจในการศึกษาเล่าเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มและพอใจ ที่จะทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ตามลำดับ

2.2 ด้านวิริยะ (ความเพียร) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนักเรียนมีความเพียรพยายามที่จะใช้ วิริยะ เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมในสถาบันทางสังคม รองลงมาคือนักเรียนเพียรพยายามช่วยเหลือครอบครัวในทุก ๆ เรื่อง แบ่งเบาภาระของบิดามารดา และรู้จักอดออม เก็บหอมรอมริบเพื่ออนาคตของตนเองและครอบครัว และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนักเรียนเต็มใจและยินดีร่วมกันรับผิดชอบ ดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียน อาคารเรียนและรักษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สวยงาม ร่มรื่น ตามลำดับ

2.3 ด้านจิตตะ (ความคิด) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนักเรียนมีจิตใจที่ตั้งมั่นกับเรื่องที่กำลังเรียนมากกว่าที่จะทำเรื่องอื่น รองลงมาคือนักเรียนสำนึกและกตัญญูรู้คุณของพระอุปัชฌาย์ อาจารย์และเพียรพยายามตั้งมั่นในความกตัญญู ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนักเรียนมีความ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลามีน้ำใจและยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งาม ตามลำดับ

2.4 ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหรือทบทวน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เมื่อนักเรียนรู้สึกท้อในเวลาเรียนหรือเหนื่อยกับการเรียน จะเตือนตนด้วยการสร้างแรงกระตุ้นให้กับตัวเอง รองลงมาคือนักเรียนเพียรพยายามประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับสภาพ การเป็นนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนักเรียนกระทำสิ่งที่ผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนและถูกตักเตือนให้แก้ไข นักเรียนพร้อมที่จะยอมรับและแก้ไขตัวเอง ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ดังนี้

3.1 ฉันทะ (ความพอใจ) พระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่พอใจในการเข้ามาศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแห่งนี้ รองลงมาคือ พพอใจในการศึกษาหลักธรรมวินัย พพอใจที่จะได้ห่มจีวร นุ่งสบง และทำทุกอย่างหลังจากได้บวชเข้ามาแล้ว พพอใจที่ได้บิณฑบาตในตอนเช้าทุกวัน ได้การเรียนรู้ชีวิต ปรับทัศนคติและพอใจ ในการทอหนังสือสวนมนต์

3.2 วิริยะ (ความเพียร) พระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เพียรปฏิบัติตามหลักธรรม รองลงมาคือ พยายามที่จะฝึกท่องคำขอบวชให้ได้เร็วที่สุดเพื่อจะได้บวช เพียรทำการงานสิ่งที่ครูสั่ง หรือตั้งใจที่จะต้องเรียนศึกษาพระธรรมวินัย พยายามห่มจีวร นุ่งสบง และทำทุกอย่างให้ได้เร็วที่สุดหลังจากบวช พยายามที่จะเรียนหนังสือในโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้ได้ พยายามที่จะออกบิณฑบาตในตอนเช้าทุกวัน และฝึกตนเองเสมอ

3.3 จิตตะ (ความคิด) พระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่คิดที่จะศึกษาวิชาบาลีไวยากรณ์ รองลงมาคือ คิดว่าการเรียนทางธรรมเป็นสิ่งที่ดี หลักธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญ เมื่อบวชเข้ามาแล้วต้องศึกษาพระธรรมวินัยให้ได้มากที่สุด ฝึกท่องบทสวดมนต์ให้ได้ การบวชเรียนครั้งนี้เพื่อเรียนต่อในทางธรรม คิดว่าเมื่อได้ออกบิณฑบาตแล้วจะต้องอดทนต่อสิ่งที่จะต้องเจอในระหว่างทางให้ได้ บวชเพื่อเรียนหนังสือในโรงเรียนพระปริยัติธรรมนี้ คิดที่จะบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ และคิดว่าสิ่งที่จะนำมาบูชาคือหลักธรรม

3.4 วิมังสา (ความไตร่ตรองหรือทบทวน) พระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่คิดว่าทดลองที่จะเรียนวิชาการต่าง ๆ ให้สูงขึ้น ไตร่ตรองสิ่งดีหรือสิ่งชั่ว ทดลองการเรียนรู้ว่าสิ่งนี้จะถูกหรือไม่ ทดลองห่มจีวร และฝึกนุ่งสบงก่อนบวชมาบ้างแล้วจึงทำให้ ห่มได้ไวและคล่องมาก ไตร่ตรองหลักธรรมที่กำลังจะใช้หรือศึกษา ได้คิดไว้แล้วว่าต้องบวชให้ได้อย่างน้อย จบปริญญาตรี ทดลองออกบิณฑบาตในสถานที่ต่าง ๆ ได้ทดลองท่องคำขอบวชมาแล้ว ห้ามละเมิดศีล ได้ทดลองอ่านหนังสือธรรมะแล้วสนุกเลยอยากบวชต่อไป เรื่อย ๆ ได้ทดลองท่องบทสวดมนต์บทที่ยากที่สุดเพื่อจะได้ออกกิจนิมนต์ และไตร่ตรองในการทอมนต์แต่ละบทว่ายากเพียงใด

4. สัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ในแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจ) พบว่า การนำหลักฉันทะเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน คือ การสร้างความพึงพอใจให้แก่นักเรียนในการเรียน ซึ่งผู้บริหารควรเตรียมความพร้อมในการด้านการวางแผนการศึกษา ด้านระบบการศึกษา ด้านสถานที่ ด้านอุปกรณ์ทางการเรียนและที่สำคัญที่สำคัญคือตัวครู ต้องมีวิธีการสอน และถ่ายทอดความรู้ที่ดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียน และเป็นการอำนวยความสะดวกเมื่อผู้เรียนต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกด้วย

4.2 ด้านวิริยะ (ความเพียร) พบว่า การนำหลักวิริยะเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน คือ การสร้างความชอบในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อเกิดความชอบก็จะมีความรู้สึกที่อยากทำและเพียรพยายามให้ประสบความสำเร็จ กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องรู้สึกชอบ รักที่จะเรียน ซึ่งผู้บริหารและคุณครูมีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างบรรยากาศในการเรียน และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นช่องทางให้ผู้เรียนได้หาข้อมูลการเรียนรู้ได้ง่าย สะดวก เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้

4.3 ด้านจิตตะ (ความคิด) พบว่า การนำหลักจิตตะเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน คือ ผู้บริหารจะต้องมีนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เข้ากับบริบทของสังคมในปัจจุบัน ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาเนื้อหา ระบบการเรียนให้ทันสมัย เพื่อเป็นช่องทางในการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับวันกิจกรรมทางศาสนา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ไปการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน เป็นการสนับสนุนความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาเพื่อประโยชน์ของตนเอง ให้เขามองว่าการศึกษาเป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นสิ่งสำคัญ ต้องให้นักเรียนเห็นคุณค่าในการเรียนและมองเห็นถึงอนาคตของตนเอง

4.4 ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหรือทบทวน) พบว่าการนำหลักวิมังสาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน คือ การส่งเสริมให้คุณครูและผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และ

พัฒนาผลการเรียนร่วมกัน ซึ่งจะต้องมีการทบทวนข้อผิดพลาด ความเปลี่ยนแปลงทางการเรียน และครูผู้สอนจะต้องประเมินวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อประมวลผลการเรียนหลังจากที่ได้สอนว่าเกิดผลสัมฤทธิ์กับนักเรียนมากน้อยอย่างไร เพื่อนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน เพื่อให้ นักเรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ ผู้บริหารจะมีการตรวจสอบคุณสมบัติ ครูผู้สอนให้เหมาะสมกับ ความรู้ความสามารถในการสอนอยู่เสมอ และส่งเสริม ให้ครูผู้สอนได้ เข้ารับการศึกษาอบรม ในการเรียนการสอนตามรายวิชาอยู่เสมอ

สรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การใช้หลักอริยบท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของ พระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควร ดำเนินการดังนี้ 1) การจัดกลุ่มกิจกรรมเพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนและให้โรงเรียนเดินหน้า ต่อไป 2) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคุณครู นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ประโยชน์ในการเรียนอย่างเต็มที่ 3) การปรับปรุงเนื้อหา ระบบการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จ 4) การใช้หลักอริยบท 4 โดยเชื่อมโยงทุกด้าน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การใช้หลักอริยบท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การใช้หลักอริยบท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มี การใช้หลักอริยบท 4 ในการพัฒนาการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการใช้หลักอริยบท 4 มา พัฒนาการเรียนการสอนของพระภิกษุ สามเณร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธิฐา ภาสกรธรรมา (สุวรรณะ) (2560) ได้วิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตาม หลักอริยบท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ต่อการศึกษาการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา กลุ่มที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาจเป็นเพราะมีการนำหลักอริยบท 4 ซึ่ง

มีความพอใจ ความรักใคร่ในสิ่งที่ทำไม่ย่อท้อหวาดกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบากจดจ่อเฝ้าคิดเรื่องที่ได้ลงมือปฏิบัติอย่างใส่ใจอยู่กับงานนั้นพร้อมทั้งใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านฉันทะ (ความพอใจ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า พระภิกษุ สามเณร เมื่อได้เรียนวิชาที่อาจารย์ได้สอน จะมีความพอใจและชอบใจในสิ่งที่เรียน มีความพอใจที่จะบรรพชา/อุปสมบท เพื่อตอบแทนผู้มีพระคุณ และพอใจในการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธีรวัต จรณธมโม (คณิงทรัพย์) (2560) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอดอนสัก จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของบุคลากรต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อการบริหารจัดการ อบต. ในอำเภอดอนสัก จังหวัดพิษณุโลก ด้านฉันทะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ท่านรัก สนุก และจริงจังกับงานที่ปฏิบัติอยู่เสมอแม้งาน จะมีปัญหาอย่างมากมีระดับสูงสุด รองลงมาคือ ท่านยินดีรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน และพร้อมปฏิบัติตามสมควรใจที่จะปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถแม้งานนั้นจะเหนือความสามารถ และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ ท่านปฏิบัติงานด้วยความสมควรใจ และมุ่งหวังในผลสำเร็จของงานเหนือสิ่งอื่นใดมีความเต็มใจในการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในหน่วยงาน และพอใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภา สุดประเสริฐ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 กับจิตบริการของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 17 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านฉันทะ ความพอใจในงานที่ทำ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 กับจิตบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก พบว่า พอใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 สมควรใจที่จะทำงานเกินเวลา โดยมุ่งหวังผลสำเร็จของงาน อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 3 ยึดมั่นแจ่มใส สร้างกำลังใจให้ผู้ร่วมงาน และผู้รับบริการเสมอ อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 4 ปฏิบัติงานด้วยความชื่นชอบมุ่งหวังให้ผลงานที่ได้รับบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย และมีใจรัก และพอใจงานที่รับผิดชอบ ส่วนอันดับสุดท้าย มักเสนอตัวเพื่ออาสาสมัครทำงาน นอกเหนือจากงานประจำมีการใช้หลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.2 ด้านวิริยะ (ความเพียร) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า พระภิกษุ สามเณร มีความเพียรพยายามที่จะใช้ วิริยะ เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมในสถาบันทางสังคม รองลงมาคือ นักเรียนเพียรพยายามช่วยเหลือครอบครัวในทุก ๆ เรื่อง แบ่งเบาภาระของบิดามารดา และรู้จักอดออม เก็บหอมรอมริบเพื่ออนาคตของตนเองและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธีรวัต จรณธมโม (คณิงทรัพย์) (2560) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลการเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของบุคลการต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อการบริหารจัดการ อบต. ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ด้านวิริยะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ท่านเพียร อดทนและตั้งใจฝึกฝน เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือให้เกิดความชำนาญ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านเพียรปฏิบัติงานได้สม่าเสมอจนกว่างานจะสำเร็จโดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก อยู่ในระดับมาก ท่านเพียรปฏิบัติงานทันที ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และไม่ละทิ้งงาน อยู่ในระดับมาก เพียรมานะ บากบั่น ไม่เกียจคร้าน ต่อการปฏิบัติงานโดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีระดับเท่ากัน เพียรปฏิบัติงานแม้งานนั้นจะมีอุปสรรค และต้องใช้ระยะเวลายาวนาน อยู่ในระดับมาก และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ เพียรปฏิบัติงานแม้งานนั้นจะมีอุปสรรค และต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา สุตประเสริฐ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 กับจิตบริการของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 17 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านวิริยะ ความพากเพียรในงานที่ทำ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 กับจิตบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรกพบว่า มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติสิ่งที่มีประโยชน์ ต่อผู้รับบริการอย่างสม่าเสมอและต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและไม่ละทิ้งการปฏิบัติงานโดยยึดหลักความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 3 พยายามตลอดเวลา และความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 4 ขยันอดทนและตั้งใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะให้เกิดความชำนาญในงานเสมอ อยู่ในระดับมาก และปฏิบัติงานด้วยความเพียรแม้งานนั้นจะมีปัญหา และอุปสรรคในระดับมากเป็นอันดับสุดท้ายอยู่ ตามลำดับ

1.3 ด้านจิตตะ (ความคิด) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีจิตใจที่ตั้งมั่นกับเรื่องที่กำลังเรียนมากกว่าที่จะทำเรื่องอื่น รองลงมาคือ นักเรียนสำนึกและกตัญญูรู้คุณของพระอุปัชฌาย์ อาจารย์และเพียร

พยายามตั้งมั่นในความกตัญญู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธีรวัต จรณธมโม (คณิงทรัพย์) (2560) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลาการเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอบัวโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของบุคลาการต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อการบริหารจัดการ อบต. ในอำเภอบัวโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ด้านจิตตะโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ จิตใจแน่วแน่มั่นคงต่องาน หรือภารกิจไม่คิดเรื่องอื่นจนกว่างานจะสำเร็จ อยู่ในระดับมาก ใส่ใจใฝ่รู้ ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานอยู่เป็นนิตย์ ทั้งในและนอกเวลางาน อยู่ในระดับมาก เอาใจใส่ในงาน และเพื่อนร่วมงาน เมื่อพบปัญหาที่พร้อมที่จะแก้ไข อยู่ในระดับมาก สนใจรับรู้ และรับผิดชอบในงานอย่างเต็มที่ แม้งานจะมีอุปสรรค อยู่ในระดับมาก และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ เอาใจใส่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่าน ในขณะที่ปฏิบัติงาน ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา สุดประเสริฐ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 กับจิตบริการของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชของค์ที่ 17 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านจิตตะความเอาใจใส่ รับผิดชอบในงานที่ทำ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 กับจิตบริการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรกพบว่า พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชของค์ที่ 17 จังหวัดสุพรรณบุรี มีความรับผิดชอบ ไม่ละทิ้งงาน จนกว่างานจะสำเร็จ อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 2 มีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 3 เอาใจใส่ในงานและเพื่อนร่วมงาน เมื่อพบปัญหาพร้อมที่จะแก้ไข อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 4 มีสมาธิจดจ่อในการให้บริการอยู่ในระดับมาก และมีใจจดจ่อกับงานที่ปฏิบัติโดยคำนึงถึงความสำเร็จและคุณภาพของงาน มากกว่าปริมาณงาน อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้าย ตามลำดับ

1.4 ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรองหรือทบทวน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนรู้สึกท้อในเวลาเรียนหรือเหนื่อยกับการเรียน จะเตือนตนด้วยการสร้างแรงกระตุ้นให้กับตัวเอง รองลงมาคือ นักเรียนเพียรพยายามประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับสภาพการเป็นนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระธีรวัต จรณธมโม (คณิงทรัพย์) (2560) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลาการเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอบัวโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าทักษะของบุคลาการต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อการ

บริหารจัดการ อบต. ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ด้านวิม้งสา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ท่านคณควาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ไตร่ตรอง และตรวจสอบข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา อยู่ในระดับมาก ไตร่ตรองตรวจสอบ/ทดสอบคุณภาพ และประสิทธิภาพของผลงานที่ได้รับ อยู่ในระดับมาก ไตร่ตรอง หาข้อดี ข้อด้อย ในการปฏิบัติงาน ทุกครั้งเพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป อยู่ในระดับมาก และไตร่ตรองพิจารณาแผนการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างระบบ และขั้นตอนที่ชัดเจน อยู่ในระดับมาก และไตร่ตรองคิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุและผล และอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2 การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1) ด้านฉันทะ (ความพอใจ) การสร้างความพึงพอใจให้แก่ักเรียนในการเรียน ซึ่งผู้บริหารควรเตรียมความพร้อมในการด้านการวางแผนการศึกษา ด้านระบบการศึกษา ด้านสถานที่ ด้านอุปกรณ์ทางการเรียนและที่สำคัญที่สำคัญคือตัวครู 2) ด้านวิริยะ (ความเพียร) ผู้เรียนจะต้องรู้สึกชอบ รักที่จะเรียน ซึ่งผู้บริหารและคุณครูมีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างบรรยากาศในการเรียน และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นช่องทางให้ผู้เรียนได้หาข้อมูลการเรียนรู้ได้ง่าย สะดวก เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ 3) ด้านจิตตะ (ความคิด) ผู้บริหารจะต้องมีนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เข้ากับบริบทของสังคมในปัจจุบัน ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาเนื้อหา ระบบการเรียนให้ทันสมัย เพื่อเป็นช่องทางในการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับวันกิจกรรมทางศาสนา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ไปการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน เป็นการสนับสนุนความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่ผู้เรียน และ 4) ด้านวิม้งสา (ความไตร่ตรองหรือทบทวน) การส่งเสริมให้คุณครูและผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาผลการเรียนร่วมกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการพัฒนาการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้นำคำสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารและคุณครูควรทำให้นักเรียนมีความพอใจที่เรียน มีวิธีการที่จะสร้างแรงดึงดูด โดยการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจให้กับตัวนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความพอใจมากขึ้น คุณครูเองก็ต้องเตรียมแผนการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อที่จะให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนโดยเฉพาะ นักรธรรม บาลี

1.2 คุณครูควรมีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายในการเรียนการสอนทำให้เข้าใจง่ายและเรียนรู้ได้รวดเร็ว ทำให้นักเรียนมีความเพลิดเพลิน และสนใจในการเรียน ทำให้เด็กนักเรียนมีความขยันและสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น และผู้บริหารหรือครูอาจารย์ ควรมีการซักถามถึงปัญหาและเสริมแรงกระตุ้นให้กับนักเรียนในการเรียนเพื่อให้มีขวัญและกำลังใจในการเรียน

1.3 ผู้บริหารควรหมั่นบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนอยู่ตลอด ให้เด็กได้รับความรู้อยู่ตลอดเวลาเรียนเสร็จแล้วก็ควรที่จะมอบหมายงานให้กับเด็กและคอยติดตามงานอยู่ตลอดคอยเป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ กับนักเรียนทำให้เด็กมีความรู้สึกลอยการทำอยู่บ่อย ๆ

1.4 ผู้บริหารควรมีนโยบาย มีวิธีการบริหารสิ่งใหม่ ๆ จัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีรูปแบบการสอนที่แปลกใหม่เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดมีความตั้งใจที่จะทำในสิ่ง นั้น ๆ ด้วยความเต็มใจ

1.5 ครูผู้สอนควรจะมีการประมวลผลการเรียนหลังจากที่ได้สอนว่าเกิดผลสัมฤทธิ์กับนักเรียนมากน้อยขนาดไหน เพื่อนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัย

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มการวิจัยด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่หลากหลายมากขึ้น เช่น หลักสัปปุริสธรรม 7 หลักปัญญา 3 หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักอหัตตะ

3 เป็นต้น ของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาหรือบุคลากรทางการศึกษา

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่าง การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 กับทฤษฎีการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อดูความแตกต่างของวิธีการจัดการเรียนรู้แต่ละอย่าง

2.5 ควรศึกษาสรรณะของครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ว่ามีผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

คมกฤช พุ่มบุญนาก. (2555). การพัฒนาทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึก. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวิริยาสาสน.

พระธีรวัต จรณธโม (คณิงทรัพย์). (2560). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอดำรงโยธา จังหวัดพิษณุโลก. ใน ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระปลัดวุฒิพงษ์ กิตติวัฒน์ (ผลไม้). (2557). รูปแบบการพัฒนาผู้นำทางการศึกษาที่พึงประสงค์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุรศักดิ์ สุรสโก (โพธิ์เงิน). (2553). ความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนนันทบุรีพิทยาคม จังหวัดนันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาธิษฐาน ปภสฺสรวณโณ (สุวรรณะ). (2560). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักอริยาบท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขต 2. (2564). รายชื่อนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เรียกใช้เมื่อ 4 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.debsecond.org>.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2563). แผนการศึกษาพระปริยัติธรรม. เรียกใช้เมื่อ 5 กรกฎาคม 2564 จาก <file:///C:/Users/COM%202017/Desktop>.

เสาวภา สุดประเสริฐ. (2557). การใช้หลักอริยาบท 4 กับจิตบริการของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 17 จังหวัดสุพรรณบุรี. ใน ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวิตและความตาย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็ก
ใน 3 จังหวัดภาคใต้*
FAMILY VIOLENCE AFFECTING AGGRESSION OF CHILDREN
IN THREE SOUTHERN PROVINCES

ปานวลัย ศรีราม

Panwalai Sriram

พระมหาสมคิด สมปนโน

Phramahasomkid Sompanno

รังสรรค์ วัฒนชัยวนิช

Rangsun Wattanachaiwanit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: panwalai.sri@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อศึกษาปัญหาของความรุนแรงในครอบครัว และเพื่อศึกษากระบวนการลดความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างทำการคัดเลือกแบบเจาะจงที่เป็นเยาวชนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่เป็นสมาชิกครอบครัวในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลานั้นราธิวาส และที่สนใจให้ข้อมูล จำนวน 392 ครอบครัว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และผู้ปกครองจำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ พบว่า ด้านร่างกายและวาจา อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านสังคมอยู่ระดับปานกลาง 2) ปัญหาของความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า (1) ความรุนแรงทางด้านวาจา สมาชิกในครอบครัว

* Received 6 July 2022; Revised 1 August 2022; Accepted 21 August 2022

มักพูดจาให้เด็กน้อยใจหรืออาจจะเป็นพ่อแม่เองที่พูดคำไม่สุภาพในบ้านหรือกับคนที่สนิท เมื่อเด็กได้รับฟังจึงเป็นพฤติกรรมเลียนแบบแสดงออกทางวาจาที่ก้าวร้าวต่อผู้อื่น (2) ความรุนแรงทางด้านร่างกาย ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อเด็กถูกทำโทษทันทีโดยไม่ฟังเหตุผล เด็กจะมีพฤติกรรมไปในทางที่ก้าวร้าว และแสดงพฤติกรรมที่ไม่สุภาพออกมา (3) ด้านความรุนแรงทางด้านสังคม ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า ความรุนแรงขึ้นในสังคม เกิดจากสมาชิกในครอบครัวที่มีความเห็นไม่ตรงกันและเกิดผลกระทบตามมา 3) กระบวนการลดความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ มีข้อเสนอดังนี้ (1) ความรุนแรงทางด้านวาจา พ่อแม่หรือสมาชิกในครอบครัวต้องระวังการพูดจาไม่เหมาะสมพูดจาให้เด็กน้อยใจ (2) ความรุนแรงทางด้านร่างกาย สมาชิกในครอบครัวควรให้ความใกล้ชิด ดูแลเอาใจใส่และอบรมสั่งสอนเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกเด็กอยู่เสมอ (3) ความรุนแรงทางด้านสังคม ควรปลูกฝังความรักและความเข้าใจกันในครอบครัว พูดจากันด้วยเหตุผล เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ: ความรุนแรงในครอบครัว, ความรุนแรงด้านวาจา, ความรุนแรงทางร่างกาย, ความรุนแรงทางด้านสังคม

Abstract

The purpose of this research was to study domestic violence. to study the problem of domestic violence and to study the process of reducing child aggression in 3 southern provinces The sample group was youth from the Child and Youth Detention and Protection Center. In the area of Pattani, Yalanrathiwat, 392 households, the key informants were: Administrators of Child and Youth Observation and Protection Centers and 15 parents. The results are as follows 1) The degree of domestic violence affecting children's aggressive behavior in the three southern provinces is low, and the differences in physical, verbal and social aspects are low. 2) Problems of domestic violence affecting children's aggression in three southern provinces The informants reflected that (1) verbal violence Family members often speak to the child, or it may be their parents who have spoken inappropriately in the home or with those close to them. When children are heard, it is a verbal greasy behavior that is aggressive

towards others.(2)physical violence, information providers believe that when a child is deprived of their rational behavior, it is often aggressive. And bad manners.(3) Social violence The informants reflected that violence in society caused by family members who have. disagreements and the consequences 3) The process of reducing child aggression in three southern provinces Offers are as follows: 1) Verbal violence, parents or family members must be careful. Inappropriate words, inappropriate words and insensitivity to children. 2) Physical violence, family members should keep intimate, caring, caring and guiding training to cultivate children's awareness. 3) Social violence Should cultivate love and understanding in the family. talk to each other for a reason sympathize with each other.

Keywords: Domestic Violence, Verbal Violence, Physical Violence, Social Violence

บทนำ

จากสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่สั่งสมมา ยาวนานมีความละเอียดอ่อน ซับซ้อน และเชื่อมโยงกันในทุกมิติ ทั้งความไม่เข้าใจ ใน วัฒนธรรม การดำเนินนโยบายบางประการของรัฐที่ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ในพื้นที่ จน ก่อให้เกิดปัญหาทั้งระดับวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจหรืออุดมการณ์ และปัญหาระดับ โครงสร้าง ที่เป็นพื้นฐานของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้ง ปัญหาการก่อเหตุร้ายรายวัน ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่เกิดความเปลี่ยนแปลงไป ในทางที่แย่ลง สภาพสังคมโดยทั่วไปก็ไม่ได้เกิดการพัฒนา ด้วยเหตุนี้ภาครัฐและภาคประชาสังคม ต่างให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เหตุการณ์ต่างๆ คลี่คลายลง และเพื่อให้สภาพชีวิต และสังคมเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดน ภาคใต้ที่ผ่านมาหลายฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่ด้วยวิธีที่มี หลากหลายบนฐานความคิดความเชื่อ มีแนวคิด มีแนวทางปฏิบัติและอุดมการณ์ที่มี ลักษณะเฉพาะของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2551)

ซึ่งปัจจุบันนี้สถาบันครอบครัวได้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิม มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โครงสร้างครอบครัวเปลี่ยนไป จากครอบครัวใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก เมื่อมีปัญหาต่างๆ ภายในครอบครัวต้องเผชิญด้วยตนเอง ไม่มีผู้เข้ามาไกล่เกลี่ยปัญหา ขาดการควบคุมอารมณ์และทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากครอบครัวประเมินจากจากสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (รุจา ภูไพบูลย์ จริยา วิหะศุกร และศิริวรรณ ไกรสุรพงศ์, 2542) เป็นปัญหาที่สั่งสมมายาวนานมีความละเอียดอ่อน ซับซ้อน และเชื่อมโยงกันในหลายๆ มิติ ทั้งความไม่เข้าใจ ในวัฒนธรรม การดำเนินนโยบายบางประการของรัฐที่ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ในพื้นที่ จนก่อให้เกิดปัญหาทั้งระดับวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจหรืออุดมการณ์ และปัญหาระดับโครงสร้าง ที่เป็นพื้นฐานของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งปัญหาการก่อเหตุร้ายรายวัน (วิหวัศ ช้างคร, 2553) ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ลง สภาพสังคมโดยทั่วไปก็ไม่เกิดการพัฒนา ด้วยเหตุนี้ภาครัฐและภาคประชาสังคมต่างให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เหตุการณ์ต่างๆ คลี่คลายลง และเพื่อให้สภาพชีวิตและสังคมเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาหลายฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่ด้วยวิธีที่หลากหลายบนฐานความคิดความเชื่อ มีแนวคิด มีแนวทางปฏิบัติและอุดมการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอาจมีใช่เป็นเรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องที่ได้เกิดขึ้นมาช้านานเพียงแต่ความรุนแรงที่ได้เกิดขึ้นในอดีตถูกครอบงำโดยกฎสังคม ทั้งนี้ปรากฏการณ์การกระทำรุนแรงในครอบครัวสามารถเกิดขึ้นในทุกสังคม โดยมีปรากฏการณ์ที่เป็นปัญหา เช่น การทารุณกรรมทางร่างกายการล่วงเกินทางเพศ การทำร้ายด้วยวาจา หรือข่มเหงทางจิตใจ โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายจะเป็นผู้หญิงและเด็ก ปัจจุบันพบว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีเกิดขึ้นอย่างมาก ซึ่งจะสามารถเห็นได้ตามสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางสื่อโทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ โดยจะพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น และพบว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีแนวโน้มสูงขึ้นและซับซ้อนมากขึ้น ที่สำคัญก็คือสิ่งที่ปรากฏเป็นข่าวนั้นมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นในความเป็นจริงมีการกระทำรุนแรงมากกว่าที่

ปรากฏเป็นข่าวหลายเท่า เพียงแต่ผู้ที่กระทำไม่ยอมเป็นข่าว เพราะการเป็นข่าวอาจหมายถึงการต้องเปลี่ยนแปลงชีวิต รวมทั้งต้องหวาดระแวงและวิตกกังวลกับการถูกกล่าวขวัญและตอกย้ำจากสังคม และเป็นปัญหาของสังคมและประเทศชาติ หากไม่ได้รับการแก้ไข จะเห็นได้ว่าความรุนแรงภายในครอบครัวเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนมาก เกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศทุกวัยและทุกชนชั้น แต่สังคมไทยยังถือว่าปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องส่วนตัวที่แต่ละคนต้องแก้ไขเองตามลำพัง ทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขและมีผลกระทบต่อความผาสุกของครอบครัวและสังคม สถานพยาบาลต่าง ๆ ยังไม่มีการจัดบริการทางสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงส่วนใหญ่แล้วบริการที่ให้เป็นการบำบัดทางจิตเมื่อผู้ถูกระทำเกิดความผิดปกติทางจิตอย่างรุนแรง แล้ว ซึ่งเป็นการช่วยเหลือที่ล่าช้าเกินไป ส่วนผู้กระทำมักจะไม่ได้รับการบำบัดแก้ไขพฤติกรรม ทำให้มีการใช้ความรุนแรงต่อไปไม่สิ้นสุดและความรุนแรงมากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะยังขาดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ตลอดจนขาดองค์ความรู้และมองไม่เห็นความต้องการของสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้
2. เพื่อศึกษาปัญหาของความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้
3. เพื่อศึกษากระบวนการลดความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากร (population) ได้แก่สมาชิกในครอบครัวในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส จำนวนทั้งสิ้น 19,688

ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 392 ครัวเรือน โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตร Yamane (1973 อ้างถึงใน ผ่องศรี วาณิชขุวงศ์, 2546)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ จังหวัด สถานภาพครอบครัว การนับถือศาสนา รายได้ของครอบครัว ท่านเคยเข้าร่วมโครงการอบรมการป้องกันและแก้ปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัวในชุมชนของท่านหรือไม่ บุตรหลานของท่านเคยต้องคดีเกี่ยวกับความรุนแรง (ด้านวาจา ด้านร่างกาย ด้านสังคม) และท่านเคยใช้ความรุนแรงกับสมาชิกในครอบครัวของท่านหรือไม่

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะความคิดเห็นอื่น ๆ ในประเด็นต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์ความถี่ (Frequency)

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ด้วยวิธีการจัดเตรียมร่างโครงสร้างคำสัมภาษณ์ และกำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และหรือให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นและตรวจสอบ หลังจากนั้น นำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้เหมาะสม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามข้อขั้นตอน ดังนี้

1) ขอนหนังสือแนะนำตัวคณะผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ถึงผู้บริหารสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดปัตตานี เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย

2) คณะผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 392 ชุด ด้วยตนเองถึงกลุ่มตัวอย่าง

3) คณะผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 392 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตรวจแบบสอบถามเสร็จแล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

4) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีขั้นตอนประกอบด้วย

4.1 ผู้วิจัยจะทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการการวิจัย เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามที่กำหนดไว้ในทำการวิจัย

4.2 การเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล ใช้เวลาในการสัมภาษณ์รูป/คนละประมาณ 60 นาที

4.3 ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

4.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้จนครบทุกประเด็น โดยขณะที่สัมภาษณ์เชิงลึกนั้น ผู้วิจัยจะขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ โดยอาศัยคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการดำเนินตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ทำการวิเคราะห์ โดยจำแนกข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษา เพื่อนำมาหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำมาเสนอผลการวิเคราะห์ ลงในตาราง

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อทราบระดับความรุนแรงในครอบครัว ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้าน และรายข้อคำถาม

แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute criteria) เพื่อใช้ในการประเมินค่าและแปลความหมายของคะแนน

3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าว ของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้	$\bar{x}$	S.D	ระดับความรุนแรง ครอบครัว
1. ด้านความรุนแรงทางด้านวาจา	1.77	.166	น้อย
2. ด้านความรุนแรงทางด้านร่างกาย	1.72	.159	น้อย
3. ด้านความรุนแรงทางด้านสังคม	2.65	.119	ปานกลาง
รวม	2.04	.094	น้อย

จากผลการวิเคราะห์ระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ในภาพรวมและรายด้าน

ด้านความรุนแรงทางด้านวาจา	$\bar{x}$	S.D	ระดับความรุนแรง ในครอบครัว
1. สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมใช้คำหยาบกับเด็ก	2.32	.570	น้อย
2. สมาชิกในครอบครัวใช้น้ำเสียงตะคอก ตะโกน	2.25	.535	น้อย
3. สมาชิกในครอบครัวไม่ให้เกิดริตชิงกันและกัน	1.15	.475	น้อยที่สุด

4. สมาชิกในครอบครัวใช้คำพูดคุกคามวางตัว เหนือกว่า/อ้างตัวว่าเป็นผู้มีอุปการคุณกับเด็ก	1.00	.000	น้อยที่สุด
5. สมาชิกในครอบครัวตำหนิตีเดีย่น/กล่าวโทษ ทำให้ เด็กกลัว	1.68	.466	น้อย
6. สมาชิกในครอบครัววิพากษ์วิจารณ์เด็กให้เสื่อมเสีย ต่อหน้าคนอื่น	1.16	.365	น้อยที่สุด
7. สมาชิกในครอบครัวตะคอกเสียงดังใส่เด็กเพื่อทำให้ เด็กเจ็บ	2.26	.754	น้อย
8. สมาชิกในครอบครัวเคยข่มขู่เด็กว่าจะไม่รัก	1.23	.517	น้อยที่สุด
9. สมาชิกในครอบครัวมักพูดจาให้เด็กน้อยใจ	2.43	.746	น้อย
10. สมาชิกในครอบครัวมักต่อว่าเด็กว่าไม่น่าเกิดมา เป็นลูก-หลานเขาเลย	2.23	.892	น้อย
รวม	1.77	.166	น้อย

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็ก
ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านความรุนแรงทางด้านวาจาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยข้อสมาชิกในครอบครัวมักพูดจาให้
เด็กน้อยใจ ($\bar{x} = 2.43$, S.D=0.746) อยู่ในระดับน้อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และข้อสมาชิกใน
ครอบครัวตำหนิตีเดีย่น/กล่าวโทษ ทำให้เด็กกลัว ($\bar{x} = 1.68$, S.D=0.466) อยู่ในระดับน้อยที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ส่วนข้อสมาชิกในครอบครัวเคยข่มขู่เด็กว่าจะไม่รัก ($\bar{x} = 1.23$, S.D=0.517)
อยู่ในระดับน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และข้อสมาชิกในครอบครัวใช้คำพูดคุกคามวางตัว
เหนือกว่า/อ้างตัวว่าเป็นผู้มีอุปการคุณกับเด็ก ($\bar{x} = 1.00$, S.D=0.000) อยู่ในระดับน้อยที่สุดมี
ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านความรุนแรงทางด้านร่างกาย	$\bar{x}$	S.D	ระดับความรุนแรงในครอบครัว
1. สมาชิกในครอบครัวของท่านเคยถูกล่วงละเมิดทางเพศ	1.00	.000	น้อยที่สุด
2. สมาชิกในครอบครัวทำกริยาไม่สุภาพกับเด็ก	1.96	.499	น้อย
3. สมาชิกในครอบครัวใช้กำลังข่มขู่เด็กต่อหน้าผู้อื่น	2.04	.604	น้อย
4. สมาชิกในครอบครัวเคยทำร้ายร่างกายเด็กจนได้รับบาดเจ็บ	1.69	.463	น้อย
5. สมาชิกในครอบครัวทำร้ายเด็กโดยการ ผลัก เหวี่ยง กระชาก	1.16	.363	น้อยที่สุด
6. สมาชิกในครอบครัวทำร้ายเด็กโดยการ เตะ ตี ตบ	1.79	.405	น้อย
7. สมาชิกในครอบครัวขว้างปาสิ่งของกระทบร่างกายเด็กจนเจ็บ (เกิดบาดแผล หรือรอยฟกช้ำ)	2.20	.607	น้อย
8. เด็กเคยถูกคนในครอบครัวตีด้วยไม้เรียว ไม้บรรทัด หรือไม้แขวนเสื้อ เข็มขัด เป็นต้น	1.95	.513	น้อย
9. เด็กเคยถูกคนในครอบครัวตีทันทีเมื่อทำให้เขาโกรธ	2.21	.600	น้อย
10. เด็กเคยถูกกักบริเวณไม่ให้ออกนอกบ้าน	1.21	.409	น้อยที่สุด
รวม	1.72	.159	น้อย

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านความรุนแรงทางด้านร่างกายโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยข้อเด็กเคยถูกคนในครอบครัวตีทันทีเมื่อทำให้เขาโกรธ ($\bar{x} = 2.21$, S.D=0.600) อยู่ในระดับน้อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และข้อสมาชิกในครอบครัวเคยทำร้ายร่างกายเด็กจนได้รับบาดเจ็บ ($\bar{x} = 1.69$, S.D=0.463) อยู่ในระดับน้อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ส่วนเด็กเคยถูกกักบริเวณไม่ให้ออกนอกบ้าน ($\bar{x} = 1.21$, S.D=0.409) อยู่ในระดับน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และสมาชิกในครอบครัวของท่านเคยถูกล่วงละเมิดทางเพศ ($\bar{x} = 1.00$, S.D=0.000) อยู่ในระดับน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านความรุนแรงทางด้านสังคม	$\bar{x}$	S.D	ระดับความรุนแรงในครอบครัว
1. สมาชิกในครอบครัวเคยมีเรื่องทะเลาะวิวาท	1.80	.510	น้อย
2. สมาชิกในครอบครัวชอบทำตัวเป็นอันธพาล	1.15	.361	น้อยที่สุด
3. สมาชิกในครอบครัวชอบเที่ยวกลางคืน	1.69	.463	น้อย
4. สมาชิกในครอบครัวใช้สารเสพติด	1.64	.994	น้อย
5. สมาชิกในครอบครัวสูญเสียผู้นำครอบครัวจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้	2.96	.751	ปานกลาง
6. สมาชิกในครอบครัวของท่านเคยถูกล่อลวงไปค้ามนุษย์	2.58	.750	ปานกลาง
7. สมาชิกในครอบครัวของท่านถูกใช้แรงงานอย่างไม่เหมาะสม	1.21	.405	น้อยที่สุด
8. สมาชิกในครอบครัวขาดที่พึ่ง/ ไม่มีคนดูแล	1.26	.634	น้อยที่สุด
9. สมาชิกในครอบครัวไม่คบค้าสมาคมกับเพื่อนบ้าน	2.29	.838	น้อย
10. สมาชิกในครอบครัวมีความคิดเห็นไม่ตรงกันบ่อยครั้ง	4.06	1.267	มาก
รวม	2.65	0.119	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ด้านความรุนแรงทางด้านสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยข้อสมาชิกในครอบครัวมีความคิดเห็นไม่ตรงกันบ่อยครั้ง ($\bar{x} = 4.06$, $S.D=1.267$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อสมาชิกในครอบครัวสูญเสียผู้นำครอบครัวจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ($\bar{x} = 2.96$, $S.D=0.751$) และข้อสมาชิกในครอบครัวของท่านเคยถูกล่อลวงไปค้ามนุษย์ ($\bar{x} = 2.58$, $S.D=0.750$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ข้อสมาชิกในครอบครัวไม่คบค้าสมาคมกับเพื่อนบ้าน ($\bar{x} = 2.58$, $S.D=0.750$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่มีค่าสูงที่สุด ข้อสมาชิกในครอบครัว

ใช้สารเสพยาเสพติด ($\bar{X} = 1.64$, $S.D=0.994$) อยู่ในระดับน้อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และข้อ
สมาชิกในครอบครัวชอบทำตัวเป็นอันธพาลบ้าน ($\bar{X} = 1.15$, $S.D=0.361$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ปัญหาของความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ โดยคณะผู้วิจัยจะขอนำเสนอดังต่อไปนี้

2.1 ด้านความรุนแรงทางด้านวาจา ปัญหาที่พบในด้านนี้ ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็น
ว่า สมาชิกในครอบครัวมักพูดจาให้เด็กน้อยใจหรือบางครั้งอาจจะเป็นพ่อแม่เองที่พูดคำไม่
สุภาพกันในบ้านหรือกับคนที่สนิทสนมโดยลืมนึกไปว่า ลูกได้ยินและรับฟังคำไม่สุภาพเหล่านั้น
แล้วนำไปแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และเมื่อเด็กได้รับการกระตุ้นอารมณ์ทางลบ เช่น เมื่อโดน
แหย่ โดนแกล้งหรือเวลาที่ตนเองกระทำการสิ่งใดที่ไม่เป็นไปตามต้องการของตนเอง รวมถึง
สิ่งแวดล้อมนอกบ้านที่เด็กรับฟังหรือได้ยินคำไม่สุภาพจากบ้านข้างๆ หรือจากเด็กในซอยบ้าน
ขณะที่ออกไปเล่นร่วมกัน หรือบางครั้งก็ออกไปไหนมาไหนกับพ่อแม่เอง ซึ่งเมื่อเด็กรับฟังมาก
จดจำและนำมาใช้โดยไม่รู้ว่าผลจากการพูดคำไม่สุภาพจะเป็นอย่างไร

2.2 ด้านความรุนแรงทางด้านร่างกาย ปัญหาที่พบในด้านนี้ ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้
เห็นว่า ครอบครัวที่มีความสำคัญมากที่สุดทั้งในวัยเด็กและวัยรุ่น หากสมาชิกในครอบครัวตีเด็ก
ทันทีเมื่อเด็กทำให้โกรธ จะหล่อหลอมให้เด็กมีพฤติกรรมไปในทางที่ก้าวร้าว และเด็กจะแสดง
พฤติกรรมที่ไม่สุภาพออกมา หรือเกิดพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวผู้ปกครองและสมาชิกใน
ครอบครัว

2.3 ด้านความรุนแรงทางด้านสังคม ปัญหาที่พบในด้านนี้ ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็น
ว่า เมื่อเกิดความรุนแรงขึ้นในสังคม เกิดจากสมาชิกในครอบครัวที่มีความเห็นไม่ตรงกัน
บ่อยครั้ง เกิดผลกระทบตามมา คือ ครอบครัวหรือแม้กระทั่งตัวเด็กขาดความสงบสุขเนื่องจาก
การทะเลาะเบาะแว้ง การด่าทอทุบตี ทำร้ายกันในครอบครัว ซึ่งก่อความรำคาญต่อเพื่อนบ้าน
ครอบครัวบางครอบครัวเป็นหน่วยผลิตทางเศรษฐกิจโดยตรง ดังนั้นเมื่อเกิดความรุนแรงขึ้น
สามารถส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมได้ ปัญหาสังคมจะ
เพิ่มจะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากสถาบันครอบครัวไม่สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือเป็นชุมชนเพื่อ
พัฒนาหรือบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมได้

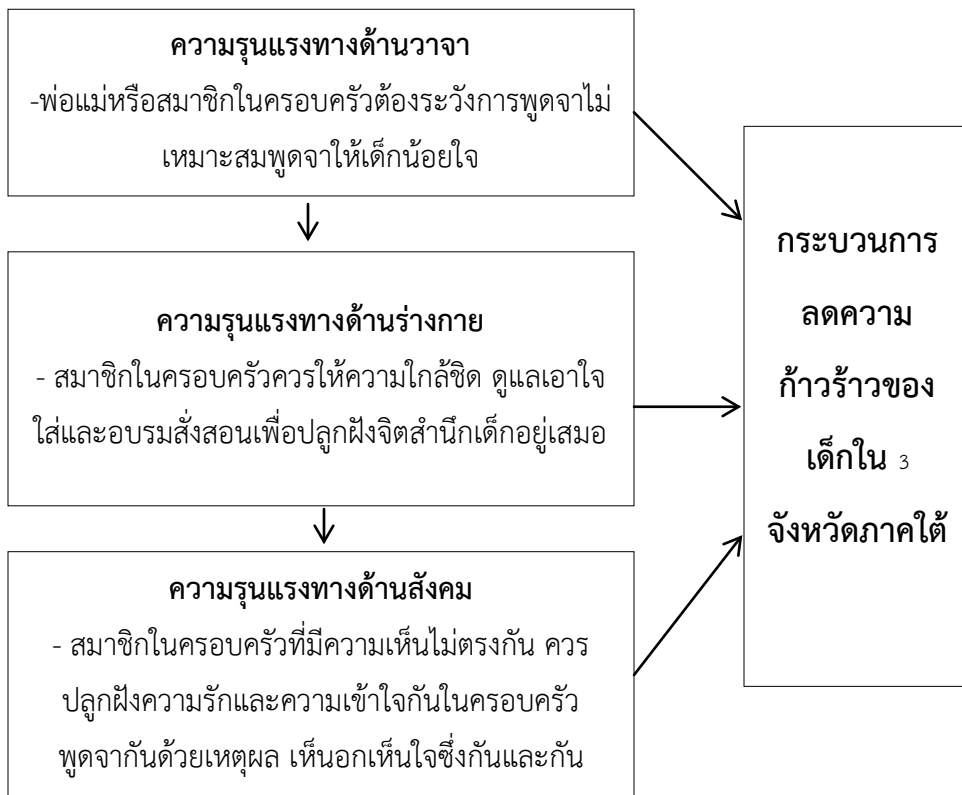

3. กระบวนการลดความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ โดยคณะผู้วิจัยจะขอ นำเสนอต่อไปนี้

3.1 ด้านความรุนแรงทางด้านวาจา ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า พ่อแม่หรือสมาชิกในครอบครัวต้องระวังการพูดจาไม่เหมาะสมพูดจาให้เด็กน้อยใจ และไม่ควรพูดจาไม่สุภาพให้เด็กได้ยินเป็นอันขาดเพราะเด็กจะเกิดอาการน้อยใจโดยเฉพาะคำพูดประชดประชัน เพราะเมื่อคำพูดเมื่อหลุดปากออกไปแล้วไม่สามารถกลับคำได้ บางครั้งก็สร้างบาดแผลและกลายเป็นเรื่องบานปลายทะเลาะเบาะแว้งที่รุนแรงมากขึ้น

3.2 ด้านความรุนแรงทางด้านร่างกาย ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า สมาชิกในครอบครัวควรให้ความใกล้ชิด ดูแลเอาใจใส่และอบรมสั่งสอนเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกเด็กอยู่เสมอ การสร้างพื้นฐานนิสัยที่อ่อนโยนมีเมตตากรุณาต่อผู้อื่นในตัวเด็ก และครอบครัวต้องให้ความรักความเมตตาแก่เด็กก่อน ให้ความเห็นอกเห็นใจต่อตัวเด็กจากพ่อแม่ของเด็กเอง เพื่อให้เด็กซึมซับกับการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รวมถึงการกลัวว่าผู้อื่นจะได้รับ ความทรมาน หากเด็กได้รับจากพ่อแม่ก็จะรู้จักมอบสิ่งนั้นให้กับผู้อื่นด้วย ตรงกันข้ามหากเด็กไม่เคยได้รับการเห็นอกเห็นใจ ไม่เคยได้รับความเมตตา ก็จะไม่รู้จักการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นไปด้วย ทำให้เด็กมีจิตใจแข็งกระด้าง ไม่รู้สึกสงสาร ไม่กลัวว่าผู้อื่นจะทรมาน และฝังอยู่ในพื้นฐานจิตใจเด็กส่งผลไปถึงตอนโตเป็นผู้ใหญ่ ที่อาจทำร้ายผู้อื่นได้โดยไม่รู้สึกผิด อีกหนึ่งส่วนที่สำคัญต่อตัวเด็กก็คือเรื่องของค่านิยมที่ตัวเด็กจะได้รับ เริ่มต้นจะได้รับจากครอบครัวก่อนและต่อมาจะได้รับจากสังคมโรงเรียน หากค่านิยมในครอบครัวที่มีเรื่องต้องห้ามที่จะไม่ทำโดยเด็ดขาด จัดเป็นเรื่องที่ผิดและร้ายแรง เด็กจะจดจำในส่วนนั้นและหลีกเลี่ยงการกระทำนั้นไปโดยปริยาย ดังนั้นพ่อแม่ควรสร้างค่านิยมที่ดีในครอบครัวขึ้นมา

3.3 ด้านความรุนแรงทางด้านสังคม ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อสมาชิกในครอบครัวที่มีความเห็นไม่ตรงกัน ควรปลูกฝังความรักและความเข้าใจกันในครอบครัว พูดจាកันด้วยเหตุผล เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่ใช้ความรุนแรงต่อกัน หลีกเลี่ยงปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรง เช่น การดื่มสุรา การคบชู้ เล่นการพนัน การทะเลาะเบาะแว้งมีเรื่องกัน ปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดความรุนแรงได้ รวมถึงจัดการกับอารมณ์และความเครียดเพราะเมื่อเกิดอารมณ์ไม่ดีต่อกันภายในครอบครัวอาจก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงขึ้นได้

ภาพที่ 1 แผนภาพสังเคราะห์ผลการวิจัย

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ ผลการวิจัยผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล นวนกุล (2549) กล่าวว่ารูปแบบความรุนแรงต่อผู้สูงอายุในครอบครัวเรียงตามลำดับคือ การทอดทิ้งผู้สูงอายุ สถานการณ์และ ละเมิดทางจิตใจ ด้านการทำร้ายร่างกายตนเอง ด้านความรุนแรงทางวัตถุ ด้านการรุกร้าสิทธิของผู้สูงอายุ ด้านการละเมิดทางร่างกาย และสุดท้ายมีความรู้ด้านความหมายของความรุนแรง ในครอบครัว โดยเฉพาะหัวข้อการละเมิดทางเพศคนในครอบครัวไม่ถือว่าเป็นความรุนแรงในครอบครัว

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านความรุนแรงทางด้านวาจา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกัญญา อินทรประเสริฐ (2557) ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของสื่อกับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในด้าน เพศ อายุ และพฤติกรรม

2. ด้านความรุนแรงทางด้านร่างกาย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยมารศรี เพ็ญโรจน์ (2557) พบว่าควรกำหนดให้มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องการกระทำความรุนแรงระหว่างสามีและภรรยาไว้ในบางหมวดของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยจัดให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิและความจำเป็นในการร้องทุกข์ ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว อีกทั้งกำหนดให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาล ดำเนินการตามกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้มาตรการคุ้มครองบรรเทาทุกข์ผู้ถูกกระทำความรุนแรงและกำหนดให้กฎหมายคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีการออกคำสั่งมาตรการเพื่อบรรเทาการกระทำความรุนแรงในครอบครัว อีกทั้งกำหนดในพระราชบัญญัติดังกล่าวให้มีขั้นตอนการไต่ถามถึงพนักงานสอบสวนและการออกคำสั่งชะลอการฟ้องในชั้นพนักงานอัยการ ก่อนจะนำคดีมาสู่ศาล อันจะเป็นแนวทางลดปัญหาการใช้ความรุนแรงระหว่างสามีและภรรยาอย่างแท้จริง และยั่งยืน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าถ้าผู้หญิงได้รับการสนับสนุนมากขึ้น อาจทำให้ปัญหาความรุนแรงนั้นลดลง

3. ด้านความรุนแรงทางด้านสังคม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลต่อความก้าวร้าวของเด็กใน 3 จังหวัดภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของนาถฤดี เค้นดวง (2552) และการเข้าถึงหน่วยงานความช่วยเหลือ มีความสัมพันธ์กับเชิงลบกับลักษณะการได้รับความรุนแรงทางด้านร่างกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเคิร์ลและการ์ก (Kaur and Garg, 2009) ที่พบว่า ความรุนแรงทางร่างกายเป็นสาเหตุสำคัญของความกังวลในหมู่ผู้หญิงเหล่านี้ ผู้หญิงบางคนต้องทนทุกข์แม้ในระหว่างตั้งครรภ์ สามีติดเหล้ากลายเป็นสาเหตุหลักของความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงการุญแหย่จากญาติทำให้สามีทำร้าย

กรรยาอีกด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้หญิงเลือกที่จะอยู่เจียบแม่ตนเองจะตกเป็นเหยื่อ ผู้หญิงส่วนใหญ่กลัวที่จะพึ่งกฎหมาย เพราะจะเกิดผลกระทบ เช่น การแยกทางสังคม ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การที่ผู้หญิงเข้าถึงหน่วยงานความช่วยเหลือน้อยลง อาจส่งผลให้เกิดความรุนแรงต่อผู้หญิงมากยิ่งขึ้น และจะเกิดปัญหาอีกมากมายตามมา

บทสรุป

จากผลการศึกษาพบว่า ความรุนแรงในครอบครัวส่งผลกระทบต่อความก้าวร้าวของเด็กใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อความก้าวร้าวของเด็กนั้น มีผลจากปัจจัยภายนอกที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวส่งผลต่อความก้าวร้าวของเด็กในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านวาจา ครอบครัวที่มีส่วนสำคัญมากที่สุด เพราะพื้นฐานพฤติกรรมของเด็กมาจากครอบครัว ซึ่งครอบครัวอาจกระทำความรุนแรงกับเด็กโดยที่ไม่รู้ว่าสิ่งที่ทำนั้น คือความรุนแรงที่จะส่งผลกระทบกับเด็กในระยะยาว

ด้านร่างกาย ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ผู้หญิงสามารถเพิ่มการป้องกันหรือช่วยเหลือตนเอง หลบหลีก หลีกหนี ปฏิเสธ หรือหาทางออกเมื่อผู้หญิงได้รับความรุนแรง เพื่อส่งเสริมการลดโอกาสในการได้รับความรุนแรงทางด้านร่างกาย

ด้านสังคม ส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มสนับสนุนต่าง ๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชนท้องถิ่น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านความรุนแรงทางด้านวาจา ครอบครัวที่มีส่วนสำคัญมากที่สุด เพราะพื้นฐานพฤติกรรมของเด็กมาจากครอบครัว ซึ่งครอบครัวอาจกระทำความรุนแรงกับเด็กโดยที่ไม่รู้ว่าสิ่งที่ทำนั้น คือความรุนแรงที่จะส่งผลกระทบกับเด็กในระยะยาว ได้แก่ความรุนแรงด้านร่างกายที่เห็นได้ชัดจาก การตบตี หรือการเตะ เป็นต้น

1.2 ด้านความรุนแรงทางด้านร่างกาย จึงควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ผู้หญิงสามารถเพิ่มการป้องกันหรือช่วยเหลือตนเอง หลบหลีก หลีกหนี ปฏิเสธ หรือหาทางออกเมื่อผู้หญิงได้รับความรุนแรง เพื่อส่งเสริมการลดโอกาสในการได้รับความรุนแรงทางด้านร่างกายได้

1.3 ด้านความรุนแรงทางด้านสังคม ควรส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มสนับสนุนต่าง ๆ ในสังคม เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มเหล่านี้จะมีความผูกพัน

ใกล้ชิด เข้าใจและให้ความสำคัญแก่สมาชิกแต่ละคน มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมีการยกย่องและความนับถือ ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความยืดหยุ่นและสามารถเผชิญอุปสรรคเป็นที่พึงในระดับต้นได้ โดยการสร้างมาตรการยับยั้ง ชะลอ และลดระดับความรุนแรงในชีวิตคู่และความรุนแรงอื่น ๆ ที่เด็กและผู้หญิงประสบอยู่ รวมทั้งส่งเสริมบทบาทชุมชนในการเฝ้าระวังปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ชุมชน และสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาสภาพการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเพื่อหาแนวทางมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ศึกษาถึงการปฏิบัติงานแบบบูรณาการของทึมสหวิชาชีพในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อเป็นทางเลือกในการลดปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานของชุมชน

2.3 ศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพถึงปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัวของทึมสหวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์. (2546). เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4.

ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พรพิมล นวนกุล. (2549). บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการปัญหาความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ

ในครอบครัว : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รุจา ภูไพบูลย์ จริยา วิริยะสุกร และศิริวรรณ ไกรสุรพงศ์. (2542). รายงานการวิจัยผลกระทบ

ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว และความต้องการช่วยเหลือ

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทวัส ช้างคร. (2553). การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไทยพุทธ หลังเหตุการณ์ความไม่สงบใน

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 - พ.ศ. 2554 : ศึกษากรณี หมู่ 4 ตำบล

ลำ พะยา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปัตตานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ใน กองทุนวิจัย

วิทยาเขตปัตตานี. สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

นาถฤดี เต็นดวง(2552).รายงานผลการศึกษาเรื่องสิทธิและการละเมิดสิทธิการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น หญิง โครงการจัดทำฐานข้อมูลสถานการณ์สิทธิการเจริญพันธุ์ของเยาวชนหญิงทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2551). โครงการวิจัยการดำ เนินชีวิต ครอบครัว ของครอบครัวที่ประสบสึนามิ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิริภิญญ์ อินทรประเสริฐ (2556). อิทธิพลของสื่อที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

Kaur and Garg. (2009). Domesitic Violence Against Women : A Qualitative Study in a Rural Community. Retrieved December.

การปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้*

CULTIVATING INTEGRITY OF YOUTH IN THE THREE SOUTHERN PROVINCES

ภมรรัตน์ ชุมภูประวิโร

Pamonrat Chumpoopraviro

พระครูสุตกิจสโมสร (โกตัน)

Phrakhrusutakitsamosom (Kotan)

รังสรรค์ วัฒนาชัยวนิช

Rangsan Wattanachaiwanich

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: pamonrat.chu@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากนักศึกษาสายอาชีพในปีการศึกษา 2560 ในวิทยาลัยการอาชีพปัตตานี โรงเรียนอาชีวศึกษายะลา และวิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเลือกเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้บริหารและครูวิทยาลัยการอาชีพปัตตานี โรงเรียนอาชีวศึกษายะลา และวิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส จำนวน 24 คน แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายชื่อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า มีการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสาม

* Received 9 July 2022; Revised 8 August 2022; Accepted 27 August 2022

จังหวัดชายแดนใต้ อยู่ในระดับสูง 2) กระบวนการปลูกฝังความสุจริตแก่เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผลวิจัยชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้จะมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนใต้ทำให้เยาวชนบางส่วนได้รับผลกระทบจากการสูญเสียผู้ปกครอง แต่เมื่อเยาวชนได้เข้ารับการศึกษในโรงเรียน มีครูให้การอบรมสั่งสอน และเป็นสื่อกลางในการอบรมปลูกฝังให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนแม้ที่นับถือต่างจากศาสนาของตนเอง 3) ปัญหาหรืออุปสรรคในการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้พบว่า สื่อแขนงต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อทางอินเทอร์เน็ต ทำให้เยาวชนได้เห็นตัวอย่างที่ดีและไม่ดี เกิดพฤติกรรมการเล่นแบบทั้งด้านดีและไม่ดี ดังนั้นผู้ปกครองหรือครู ควรดูแลให้คำแนะนำในการเสพสื่ออย่างใกล้ชิด

คำสำคัญ : การปลูกฝังความสุจริต, เยาวชน, สามจังหวัดชายแดนใต้

Abstract

This research article was part of the study on cultivate honesty of youths in the three southern border provinces. Methodology was the mixed research methods, consists of quantitative research. Simple random sampling by vocational courses students, Pattani industrial and community education college, Yala vocational college and Narathiwat polytechnic college 400 people, in the 2017 academic year. The quantitative research used the questionnaire as the tool to collect the data, analyzed data with mean, standard deviation (S.D.). The qualitative research collected data from administrators and teachers of Pattani industrial and community education college, Yala vocational college and Narathiwat polytechnic college 24 people. Semi-structured Interview and analyzed data by inductive method. Findings were that 1) level of cultivate honesty of youths in the three southern border provinces, on the whole were at a high level and most of the items were at a high level. It reflects that cultivate honesty of youths in the three southern border provinces have a high level of moral indoctrination. 2) the process of cultivate honesty of youths in the three southern border provinces, research

indicates that even though unrest in the three southern border provinces lead to some youths were affected by loss of their parents. but when they participate in school education, the teacher instruction training and teachers as a medium for instilling in students honesty unselfish, not taking advantage of others although different religions. 3) problems and obstacles in cultivate honesty of youths in the three southern border provinces was problems and obstacles in cultivate honesty of youths in the three southern border provinces was internet media resulting youths see great and bad examples, behavior of imitation both good and bad. Consequently, parents or teachers should take care and give advice on consume media closely.

Keywords: Cultivating Integrity, Youth, The Three Southern Provinces

บทนำ

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่เกิดขึ้น ได้สะท้อนถึงปัญหาที่สั่งสมมานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบที่เกิดขึ้นมานี้ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ รวมทั้งมีผลกระทบและความสูญเสียที่เกิดขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งนับได้ว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความอ่อนแอที่สุด โดยเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ความขัดแย้งและความรุนแรง จะมีผลกระทบที่เกิดจากความสูญเสียจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจนต้องกลายเป็นเด็กกำพร้าจากการสูญเสียบุคคลในครอบครัว เด็กและเยาวชนเหล่านี้ขาดที่พึ่ง ขาดการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดู เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดก็ถูกนำตัวไปคุมประพฤติ และหากมีโทษหนักก็จะถูกนำไปดำเนินคดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบต่อปัญหาของสถาบันของครอบครัว ที่เด็กและเยาวชนขาดการปลูกฝังเรื่องค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต

ซึ่งปัจจุบันนี้การทุจริตคอร์รัปชันก็เป็นปัญหาที่ทำลายสังคมอย่างรุนแรงและฝังรากลึกเป็นปัญหาที่สะท้อนวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม ซึ่งการที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนนั้น คนในสังคมต้องมีค่านิยมในการรักความดีและรู้สึกไม่ยอมรับพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชันและการโกงทุกรูปแบบ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องนี้ จะเป็นรากฐานสำคัญเพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และเป็นการ

ป้องกันในการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันที่ได้ผลดีที่สุด โดยที่การปลูกฝังความสุจริตของเด็กในยุคปัจจุบัน จะต้องมีความคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5 ประการ อันได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty and Integrity) 2) การมีจิตสาธารณะ (Greater Good) 3) ความเป็นธรรมทางสังคม (Fairness and Justice) 4) กระทำอย่างรับผิดชอบ (Responsibility Accountability) และ 5) เป็นอยู่อย่างพอเพียง (Living in sustainable economy) ซึ่งการปลูกฝังความสุจริตแบบนี้จะทำให้เด็กมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และเป็นเด็กที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ เชิดชูความเป็นไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีวินัย เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ ซึ่งรวมไปถึงการใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ในเรื่องของการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริต การศึกษามีบทบาทในการเสริมสร้างค่านิยม และทัศนคติเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต เนื่องจากสภาพปัจจุบันมีปัญหามากมาย (กรุงเทพมหานครและศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม (นิด้า) และองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย, 2561)

จากเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณลักษณะทางจิตใจประการหนึ่งที่พึงปลูกฝังพัฒนาให้เด็กและเยาวชนทุกคน แต่การพัฒนาคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์สุจริตก็ต้องพัฒนาไปพร้อมๆ กับการพัฒนาทางด้านปัญญาคือ ความรู้ความเข้าใจ และการพัฒนาทางร่างกาย และสังคม เช่นเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการพัฒนา นิสัยเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จึงควรมีกระบวนการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนการปลูกฝังความสุจริตให้กับเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยสายอาชีพในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่คณะผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ โรงเรียนการอาชีพปัตตานี วิทยาลัยเทคนิคยะลา และวิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส ที่ได้มีการจัดการเรียนการสอนด้านการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตให้กับเยาวชน และเยาวชนที่มีความประพฤติเรียบร้อยมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสายอาชีพ มีความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ และมีใจรักในงานบริการ ไม่เป็นผู้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยทางโรงเรียนได้ร่วมเข้าโครงการส่งเสริมทุนการศึกษานักศึกษากลุ่มพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้แนวคิด “เด็กทุนอาชีวะชายแดนใต้ '59 โตไปไม่โกง..” กับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่เยาวชนและครูผู้สอนที่นำไปสู่การเพิ่มคุณภาพผู้เรียน พัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นความหวังให้กับสังคม เป็นความหวังให้กับคนในประเทศไทยได้ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนใน

สามจังหวัดชายแดนใต้เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการสอนด้านการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ให้แก่ครูสายอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยะลา เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ที่ต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2558 จำนวน 5,001 คน จาก 212 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 371 คน โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตร Yamane (1973 อ้างถึงใน รังสรรค์ วัฒนาชัยวิช, เอกรินทร์ สังข์ทองและเรชา ชูสุวรรณ, 2559) ทำโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากโดยการสุ่มแบบไม่ใส่กลับ (Without Replacement) จนได้ครบตามจำนวนที่คำนวณไว้

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยกำหนดเลือกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการทำวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 24 คน โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รายละเอียดดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวคณะคณะผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ปัตตานี ถึงผู้บริหารวิทยาลัยการอาชีพปัตตานี ผู้บริหารอาชีวศึกษายะลา และผู้บริหารสารพัดช่างนราธิวาส เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย

2. คณะกรรมการผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ด้วยตนเองถึงกลุ่มตัวอย่าง

3. คณะกรรมการผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตรวจแบบสอบถาม เสร็จแล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบถาม เป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ทำการวิเคราะห์ โดยจำแนกข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษา เพื่อนำมาหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำมาเสนอผลการวิเคราะห์ ลงในตาราง

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อทราบระดับความคิดเห็นต่อการปลูกฝังความสุจริต ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้าน และรายข้อคำถาม แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute criteria) เพื่อใช้ในการประเมินค่าและแปลความหมายของคะแนน โดยใช้คะแนนเป็นตัวชี้วัด 5 ระดับ ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2546)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม สถานที่ศึกษา เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว และรายได้ของครอบครัว ของเยาวชนที่ศึกษาสายอาชีพในสามจังหวัดชายแดนใต้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเยาวชนที่ศึกษาในวิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 44.8 การอาชีพปัตตานี คิดเป็นร้อยละ

32.2 และวิทยาลัยเทคนิคยะลา คิดเป็นร้อยละ 23 แบ่งเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.5 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 39.5 ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม 15-18 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.8 18 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 41.8 ต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.5 เยาวชนที่ตอบแบบสอบถามที่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 64.5 ศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 35.5 ระดับการศึกษาของเยาวชนที่ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับชั้น ปวส คิดเป็นร้อยละ 51 ระดับชั้น ปวช คิดเป็นร้อยละ 49 สถานภาพทางครอบครัวของเยาวชนที่ตอบแบบสอบถามที่บิดาและมารดาอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 48 บิดาและมารดาแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 27 บิดาถึงแก่กรรมและมารดาถึงแก่กรรม คิดเป็นร้อยละ 12.5 ซึ่งมีรายได้ของครอบครัว มากกว่า 15,000 บาท/เดือนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 39.5 10,000 – 15,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 39 และ 5,000 – 10,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 21.5 ตามลำดับ

2. การปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้

ระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ปรากฏดังตาราง 2-7 ดังนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

การปลูกฝังความสุจริตของ เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้	$\bar{X}$	S.D	ระดับการปลูกฝังความสุจริตของ เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้
1. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	4.09	.554	มาก
2. ด้านการมีจิตสาธารณะ	4.21	.424	มาก
3. ด้านความเป็นธรรมทางสังคม	4.15	.547	มาก
4. ด้านกระทำความรับผิดชอบ	4.15	.520	มาก
5. ด้านเป็นอยู่อย่างพอเพียง	4.24	.514	มาก
รวม	4.17	.350	มาก

จากผลการวิเคราะห์ระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .350) โดยข้อเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .514) โดยข้อด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .554)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ในภาพรวม และรายข้อ

ข้อที่	ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ท่านไม่พูดโกหก พูดความจริง	3.87	.767	มาก
2	ท่านไม่ลักขโมยของของคนอื่น	4.03	.717	มาก
3	ท่านทำตัวเป็นที่น่าเชื่อถือ	4.13	.665	มาก
4	ท่านทำตามสัญญา	4.05	.908	มาก
5	ท่านมีความตรงไปตรงมา	4.14	.710	มาก
6	ท่านกล้าเปิดเผยความจริง	4.10	.702	มาก
7	ท่านเก็บของได้แล้วคืนเจ้าของ	4.08	.815	มาก
8	ท่านไม่หยิบของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต	4.29	.674	มาก
9	ท่านยืมของแล้วคืนให้เจ้าของ	4.15	.776	มาก
รวม		4.09	.554	มาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .554) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยด้านท่านไม่หยิบของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .674) และข้อท่านไม่พูดโกหก พูดความจริง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .767)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านการมีจิตสาธารณะ ในภาพรวม และรายข้อ

ข้อที่	ด้านการมีจิตสาธารณะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ท่านร่วมดูแลสังคม	4.01	.775	มาก
2	ท่านรับผิดชอบต่อเรื่องส่วนรวม	4.15	.674	มาก
3	ท่านอาสาและเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	4.19	.756	มาก
4	ท่านมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่	4.19	.875	มาก

5	ท่านมีความเมตตากรุณา	4.24	.684	มาก
6	ท่านมีน้ำใจ	4.15	.700	มาก
7	ท่านไม่เห็นแก่ตัว	4.37	.494	มาก
8	ท่านรักษาของส่วนรวม รู้จักปิดน้ำปิดไฟ	4.08	.938	มาก
9	ท่านทำความสะอาดห้องเรียน	4.27	.611	มาก
10	ท่านทำงานของส่วนรวมโดยไม่เกี่ยงว่าเป็นภาระเพิ่ม	4.25	.718	มาก
11	ท่านปกป้องทรัพย์สินส่วนรวม	4.20	.788	มาก
12	ท่านดูแลสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	4.47	.538	มาก
รวม		4.21	.424	มาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.21$, S.D. = .424) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยด้านท่านดูแลสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .538) และข้อท่านร่วมดูแลสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .775)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านความเป็นธรรมทางสังคม ในภาพรวม และรายข้อ

ข้อที่	ด้านความเป็นธรรมทางสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ท่านนึกถึงใจเขาใจเรา	4.15	.776	มาก
2	ท่านรับฟังผู้อื่น	4.01	.775	มาก
3	ท่านเคารพให้เกียรติผู้อื่น	4.15	.674	มาก
4	ท่านรู้จักกตัญญูและตอบแทนบุญคุณอย่างมีเหตุผล	4.19	.756	มาก
5	ท่านคำนึงถึงความยุติธรรมและความถูกต้องไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นก็ตาม	4.19	.875	มาก
6	ท่านรักษากฎเกณฑ์กติกาของส่วนรวม	4.24	.684	มาก
7	ท่านไม่รังแกคนอื่น	4.15	.776	มาก
8	ท่านปกป้องผู้ที่อ่อนแอกว่า	4.01	.775	มาก

9	ท่านไม่นิ่งเฉยต่อสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	4.15	.674	มาก
10	ท่านไม่แข่งคิวคนอื่น	4.19	.756	มาก
11	ท่านไม่เอาเปรียบผู้อื่นและรักษาสีทิตของต่นเอง	4.19	.875	มาก
12	ท่านไม่เห็นด้วยกับเพื่อนในทางที่ผิด	4.24	.684	มาก
รวม		4.15	.547	มาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .547) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยด้านท่านรักษากฎเกณฑ์กติกาของส่วนรวมและท่านไม่เห็นด้วยกับเพื่อนในทางที่ผิด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .684) รองลงมาข้อท่านรู้จักตัณญและตอบแทนบุญคุณอย่างมีเหตุผล ท่านคำนึงถึงความยุติธรรมและความถูกต้องไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นก็ตาม ท่านไม่แข่งคิวคนอื่น และท่านไม่เอาเปรียบผู้อื่นและรักษาสีทิตของต่นเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .674) และข้อท่านรับฟังผู้อื่น และข้อท่านปกป้องผู้ที่อ่อนแอกว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .775)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านกระทำอย่างรับผิดชอบ ในภาพรวม และรายข้อ

ข้อที่	ด้านกระทำอย่างรับผิดชอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ท่านทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด	4.18	.756	มาก
2	ท่านมีระเบียบวินัย	4.09	.771	มาก
3	ท่านเคารพกติกา	4.16	.718	มาก
4	ท่านรับผิดชอบในสิ่งที่ทำ	4.20	.730	มาก
5	ท่านกล้ายอมรับผิดและรับการลงโทษ	4.24	.857	มาก
6	ท่านรู้จักสำนึกผิดและขอโทษ	4.26	.711	มาก
7	ท่านยินดีแก้ไขในสิ่งที่ผิดและรับการลงโทษ	4.17	.746	มาก
8	ท่านรู้จักสำนึกผิดและขอโทษ	4.08	.790	มาก
9	ท่านยินดีแก้ไขในสิ่งที่ผิด ถ้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง	4.17	.728	มาก
10	ท่านส่งการบ้านตรงเวลา	4.07	.794	มาก

11	ท่านรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย	4.10	.686	มาก
12	ท่านรับผิดชอบเวรทำความสะอาดของห้อง	4.07	.650	มาก
รวม		4.15	.520	มาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .520) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อท่านรู้จักสำนึกผิดและขอโทษ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .771) และข้อท่านส่งการบ้านตรงเวลาและท่านรับผิดชอบเวรทำความสะอาดของห้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .650)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านเป็นอยู่อย่างพอเพียง ในภาพรวม และรายข้อ

ข้อที่	ด้านเป็นอยู่อย่างพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ท่านรู้จักความพอเพียง ความพอดี	4.16	.967	มาก
2	ท่านมีความอดทนอดกลั้น	4.24	.746	มาก
3	ท่านรู้จักบังคับตัวเองให้มีความพอประมาณ	4.32	.697	มาก
4	ท่านไม่กลัวความยากลำบาก เพียรพยายาม	4.16	.887	มาก
5	ท่านไม่ทำอะไรแบบสุดขั้วหรือสุดโต่ง	4.40	.700	มาก
6	ท่านมีสติและเหตุผล	4.25	.830	มาก
7	ท่านไม่ฟุ้งเฟ้อ	4.05	1.036	มาก
8	ท่านใช้ของอย่างประหยัดและรู้คุณค่า	4.22	.837	มาก
9	ท่านรู้จักพอเมื่อได้รับของแจก	4.35	.639	มาก
รวม		4.24	.514	มาก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อท่านไม่ทำอะไรแบบสุดขั้วหรือสุดโต่ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .700) และข้อท่านไม่ฟุ้งเฟ้อ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 1.036)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งคณะผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .350) และรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีการปลูกฝังด้านความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ที่ศึกษาสายอาชีพ ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดปัตตานี อาชีวศึกษาในจังหวัดยะลา และสารพัดช่างในจังหวัดนราธิวาส ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนางสาวรุ่งฤดี กล้าหาญ รองศาสตราจารย์ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร และพันเอกหญิง ดร.สายสมร เฉลยกิตติ (2558) การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ 21 มี 5 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความอดทน และใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านพบว่า ด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดกว่าทุกด้าน สะท้อนให้เห็นว่า ถึงแม้ครูสายอาชีพที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่ได้สอดแทรกความรู้ในด้านการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตในทุกๆด้านแล้ว แต่ในความเป็นจริงการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตให้กับเยาวชนชายแดนใต้นั้นต้องคำนึงถึงการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูจากครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักของสังคม จึงส่งผลให้การสอนของครูสายอาชีพที่มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนยังขาดประสิทธิภาพ ไม่เกิดผลต่อการปลูกฝังเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของทองพูล ภูสิม (2553) ได้ทำการศึกษาในระดับพฤติกรรมและพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2551 กรณีศึกษาโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่าสภาพก่อนการดำเนินการ พฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนจากการประเมินของครู ผู้ปกครองนักเรียน และตัวนักเรียนเอง อยู่ในระดับปฏิบัติการปานกลาง จากการสอบถาม การสัมภาษณ์คณะครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน เกี่ยวกับเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียน พบว่า ระดับพฤติกรรมยังไม่เป็นไปตามความต้องการของคณะครูและผู้ปกครอง หลังจากที่ได้พัฒนา โดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) และ (PAR) ระดับ พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาในทุกด้านนั้นคือโดยรวมมีค่าเฉลี่ยระดับ พฤติกรรมในแต่ละด้าน ก่อนการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยจากครู 3.50 ผู้ปกครอง 3.49 และนักเรียน 3.69 หลังจากพัฒนาแล้ว พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นในทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากครู 4.49 ผู้ปกครอง 4.48 และนักเรียน 4.49

2. การปลูกฝังความสุจริตแก่เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ 1) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ถึงแม้จะมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนใต้ ทำให้เยาวชนบางส่วนขาดผู้ปกครองดูแล และอบรมเลี้ยงดู แต่เมื่อเยาวชนได้เข้ารับการศึกษในโรงเรียน ครูผู้จัดการเรียนการสอน ก็ได้เป็นสื่อกลางในการอบรม ปลูกฝังให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนที่มีการนับถือต่างจากศาสนาของตนเอง รู้จักบาปบุญคุณโทษ มีจิตสำนึกมองโลกในแง่ดี ถึงจะมีการสูญเสียบุคคลในครอบครัวก็ตาม 2) ด้านการมีจิตสาธารณะของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดปัตตานี อาชีวศึกษาในจังหวัดยะลา และสารพัดช่างในจังหวัดนราธิวาส เป็นอีกด้านหนึ่งที่ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า มีนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการขยายโอกาสทางการศึกษาให้เยาวชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม มีคุณภาพ จึงเป็นที่มาของการกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การมีจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่ง ที่กระทรวงศึกษาธิการต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ได้จัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนทำความดี คำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดปัตตานี อาชีวศึกษาในจังหวัดยะลา และสารพัดช่างในจังหวัดนราธิวาส ได้มีการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมที่ส่งเสริม และตอบสนองนโยบายนี้ คือ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ที่ได้ใส่อยู่ในแผนการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านความเป็นธรรมทางสังคม ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดปัตตานี อาชีวศึกษาในจังหวัดยะลา และสารพัดช่างในจังหวัดนราธิวาส พบว่า ผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีการแบ่งแยกของเชื้อชาติ ศาสนาในห้องเรียน พบได้จากการสอบถามถึงการเรียนในห้องเรียนของนักเรียนที่มีการเรียนและการทำ

กิจกรรมร่วมกัน การสอนของครูที่จะมีการสอดแทรกข้อมูลถึง วิถีชีวิต ความเป็นอยู่กฎระเบียบของนักเรียนที่มีความหลากหลายได้มาปฏิบัติร่วมกัน ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติและศาสนา และนักเรียนได้มีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสันติ ครูผู้สอนจะต้องสอนเป็นกลางไม่โอนเอน 4) ด้านกระทำอย่างรับผิดชอบ ครูผู้สอนในโรงเรียนวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดปัตตานี อาชีวศึกษาในจังหวัดยะลา และสารพัดช่างในจังหวัดนราธิวาส ให้ข้อมูลว่า ครูได้มีการปลูกจิตสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของนักเรียน โดยการทำข้อตกลงถึงการให้คะแนนพิเศษ ให้รางวัลแก่นักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ได้ดีที่สุด โดยให้เพื่อนนักเรียนในห้องร่วมโหวตให้คะแนน โดยนักเรียนทุกคนต้องเคารพกฎเกณฑ์กติกา และยอมรับผลการตัดสิน นักเรียนท่านใดชนะ มีคะแนนโหวตมากก็จะได้รับรางวัลไป ซึ่งคณะผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการให้รางวัล และการชมเชยต่อหน้าเพื่อนนักเรียนในที่สาธารณะ เป็นแรงขับให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านเป็นอยู่อย่างพอเพียง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดปัตตานี อาชีวศึกษาในจังหวัดยะลา และสารพัดช่างในจังหวัดนราธิวาส ที่คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองของสามจังหวัดชายแดนใต้ มีอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจสูง ส่งผลให้วิถีชีวิตแต่ละครอบครัวมีความตื่นตัวในการหาเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีน้อยลง เพราะผู้ปกครองต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้ขาดความใกล้ชิด ขาดการเอาใจใส่และให้คำปรึกษาแก่บุตรหลานของตน ผู้ปกครองแค่เป็นผู้สนับสนุนหาสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆมาให้เพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรหลานของตนเพียงเท่านั้น จนกลายเป็นสังคมของการบริโภคนิยม ส่งผลให้นักเรียนขาดความยั้งคิดใช้จ่ายเงินโดยขาดการไตร่ตรอง ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการออมและการวางแผนการเงิน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพึ่งพาตนเองได้

3. ปัญหาหรืออุปสรรคในการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัยพบว่า จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนใต้ส่งผลกระทบ และมีอิทธิพลอย่างมากต่อเยาวชน สื่อแขนงต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อทางอินเทอร์เน็ต ทำให้เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้เห็นตัวอย่างที่ดีและไม่ดี ทำให้เยาวชนลอกเลียนแบบ โดยขาดการดูแลของผู้ปกครอง และครูอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ (2555) รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านแนวคิด ควรมีนโยบายเฉพาะและดูแลเป็นพิเศษ ทั้งด้านงบประมาณและควรต่อเนื่อง โดย

เน้นการสร้างความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ควบคู่กับหลักศาสนา ด้านจุดมุ่งหมาย ปลูกฝังให้เยาวชนมีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา มีความสามัคคี ห่างไกลยาเสพติด และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านองค์ประกอบ ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนทุกระดับ มีศูนย์ เยาวชน ประจำจังหวัด สร้างความร่วมมือกับองค์กรศาสนา จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลัก ศาสนา ด้านหน่วยงานหลักที่มีบทบาทหน้าที่ ควรเป็นศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดน ภาคใต้ (ศอ.บต.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด สำนักพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงาน พัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ด้านรูปแบบการพัฒนา มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายร่วมกันและอย่างชัดเจน ด้านวิธีการ ให้เยาวชนมีโอกาสแสดง ความคิดเห็น ใช้หลักศาสนาควบคู่กับการจัดกิจกรรม ด้านการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มองค์กร ให้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมศักยภาพเยาวชน บูรณาการกลุ่มโครงการการพัฒนาเยาวชน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาด้านความซื่อสัตย์สุจริตตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษา ควรมีการพัฒนาด้านอยู่อย่างพอเพียงอย่างต่อเนื่องโดยให้นักเรียนรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด เห็นคุณค่าของสิ่งที่เหลือใช้ และสถานศึกษาควรปลูกฝังโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมความ ซื่อสัตย์สุจริต จัดโครงการของหายได้คืน การจัดโครงการโรงเรียนวิถีไทยวิถีพุทธ

1.2 ด้านอยู่อย่างพอเพียงผู้สอนและครอบครัว ควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้คุณค่าของ การออมและมีการเก็บ ออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน มีการปลูกฝังให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.3 ด้านมีจิตสาธารณะ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามแก่ส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น โดยสถานศึกษาจัด สถานการณ์ปัญหาให้นักเรียนร่วมกันแก้ อาจจัดให้อยู่ในแผนการจัดการ เรียนการสอนในวิชาเสรี

1.4 ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายหรือการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนร่วมกันของครู ผู้ปกครอง

1.5 ด้านกระทำอย่างรับผิดชอบ ครูผู้สอนเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ เน้นทักษะ การทำงานของนักเรียน ให้นักเรียนรู้จักการทำงานให้เป็นระเบียบ เป็นขั้นตอน รู้จัก การพัฒนาและปรับปรุง คุณภาพของงานของตนด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ตามสาระสำคัญ 5 ประการ หลักสูตร “โตไปไม่โกง” ระหว่างนักเรียนสายอาชีพและสายสามัญ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมชายแดนใต้ ที่มีผลต่อการพัฒนาการปลูกฝังความสุจริตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้ ตามสาระสำคัญ 5 ประการ หลักสูตร “โตไปไม่โกง” ซึ่งหัวข้อการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร และ ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม (นิด้า) และองค์กรเพื่อความโปร่งใส ในประเทศไทย. โครงการ โรงเรียนสีขาว หลักสูตร "โตไปไม่โกง". (2559). เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2561 จาก <http://growinggood.org/project/>.
- ทองพูล ภูสิม. (2553). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กรณีศึกษาโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : สุริยสาสน์.
- รุ่งฤดี กล้าหาญ และคณะ. (2558). การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ 21. วารสารพยาบาลทหารบก สมาคมพยาบาลทหารบก, 17(2).
- รังสรรค์ วัฒนาชัยวัฒน์ และคณะ. (2559). สภาพการดำเนินงานปัญหาและแนวทางการพัฒนาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 27(2).
- สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ. (2555). รูปแบบ และวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา : คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*

SUSTAINABLE CULTURAL TOURISM MANAGEMENT IN SURAT THANI PROVINCE

สุเทพ สุดเอี่ยม

Suthep Sudiam

สุภาภรณ์ โสภา

Supaporn Sopa

สุขุษา นุ่นทอง

Sukkusar Nuntong

อำพล ปัญญา

Ampol Panya

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: suthep.sud@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และการเสนอแนะแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูล การสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน การสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การเสนอแนะแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว 2. วางแผนการสร้างเส้นทางท่องเที่ยว 3. สำรวจเส้นทางท่องเที่ยว และการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว 4. ร่างเส้นทางท่องเที่ยว 5. การยืนยันเส้นทางท่องเที่ยว และ 6 ปรับปรุงแก้ไขเส้นทางท่องเที่ยว ผลจากการนำเสนอแนะแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

* Received 9 July 2022; Revised 8 August 2022; Accepted 27 August 2022

ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เส้นทางท่องเที่ยว 4 เส้นทาง คือ เส้นทางนวัตวิถีของดีรอบอ่าวบ้านดอน เส้นทางขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เส้นทางคืนชีพศรีวิชัย (อาณาจักรศรีวิชัย) และเส้นทางสายหลุดพ้น ในแต่ละเส้นทางท่องเที่ยวประกอบด้วย แผนที่ท่องเที่ยว และรายละเอียดของเส้นทางท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว จุดพักรับประทานอาหาร และจุดพักแรม

คำสำคัญ : การจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, การนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยว

Abstract

This article is part of the research on Cultural Tourism in Surat Thani Province for Sustainable Tourism. The objective of this study was to study sustainable cultural tourism management in Surat Thani Province. and proposing cultural tourism routes in Surat Thani Province This was a qualitative research, collecting data, group discussion, 12 people, observation and inductive data analysis. The results showed that Sustainable cultural tourism management in Surat Thani consists of 4 aspects: creating tourist attraction; in organizing tourism activities Management and the participation of local communities The presentation of cultural tourism routes in Surat Thani consists of 6 steps: 1. Studying the basic information of tourist attractions 2. Planning the construction of a tourist route 3. Explore the tourism route. and study of tourism behavior, 4. Draft tourism routes; Results from the presentation of cultural tourism routes in Surat Thani Province There are 4 tourist routes, namely the Nawatwithi route of good things around Ban Don Bay. Path of the Sacred Blessings Srivichai Revival Path (Sriwichai kingdom) and the path of liberation Each travel route consists of tourist map and details of tourist routes such as tourist attractions tourist information tourism activities dining and camping spots.

Keywords: Management of Cultural Tourism for Sustainability, Presentation of Building Cultural Tourism Routes

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักของโลกซึ่งในปี 2558 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั่วโลก มีมูลค่ากว่า 7.86 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หรือร้อยละ 9.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศทั่วโลก (Gross Domestic Product: GDP) ในส่วนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยนั้นได้สร้างรายได้กว่า 2.23 ล้านล้านบาท มีมูลค่าอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวกว่า ร้อยละ 17 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ กอปรกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามสภาวะการณ์โลกและพฤติกรรมของผู้บริโภค อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยจึงต้องมีการปรับตัวตามกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อรักษาและพัฒนาขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวของประเทศ (มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี, 2560) ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวซึ่งอยู่ในรูปแบบของธุรกิจบริการ และสินค้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญให้กับประเทศ จะเห็นได้จากรายได้รวมของภาคการท่องเที่ยวในปี 2559 ซึ่งมีรายได้ประมาณ 2.51 ล้านล้านบาท เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่เศรษฐกิจไทยหรือมีความสำคัญคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) โดยภาคธุรกิจที่ได้รับประโยชน์จากการใช้จ่ายซื้อ สินค้า/บริการ ของนักท่องเที่ยวมากที่สุด 5 อันดับแรก ประกอบด้วย ธุรกิจสถานพักผ่อน ประมาณ 580,000 ล้านบาท ธุรกิจอาหาร/เครื่องดื่ม ประมาณ 448,000 ล้านบาท ธุรกิจการขนส่งโดยสารทางบก ประมาณ 136,000 ล้านบาท ธุรกิจการขนส่งโดยสารทางอากาศ ประมาณ 122,000 ล้านบาท และธุรกิจบริการกีฬา/นันทนาการ ประมาณ 100,000 ล้านบาท ตามลำดับ นอกจากนี้ ธุรกิจในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นธุรกิจบริการและกระจายตัวตามภูมิภาคต่างๆ ภาคการท่องเที่ยวจึงเป็นแหล่งสร้างการจ้างงานที่สำคัญกว่า 4,230,000 คน สร้างรายได้ภาษีแก่รัฐ ประมาณ 64,200 ล้านบาท และก่อให้เกิดมูลค่าการลงทุนในประเทศอีก ประมาณ 93,600 ล้านบาท ทั้งนี้ ภาคการท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญในการกระจายประโยชน์ทางเศรษฐกิจสู่ภูมิภาคต่างๆ โดยในปีที่ผ่านมา ภาคการท่องเที่ยวได้สร้างมูลค่าเพิ่ม (ทั้งตรงและทางอ้อม) ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 8 แห่ง รวมประมาณ 407,000 ล้านบาท

โดยเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวสูงสุด 2 อันดับแรกเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเล/ชายฝั่ง คือ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน และเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวต่อมูลค่าเพิ่มทั้งหมดในแต่ละพื้นที่ พบว่า เขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่ภาคการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่มากที่สุด 2 อันดับแรก คือ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันซึ่งมีส่วนสูงถึงร้อยละ 43.3 และเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ร้อยละ 10.5 ตามลำดับ สถานการณ์ท่องเที่ยวมกราคม ปี 2560 มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยจำนวน 3.19 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 6.52 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวจากเกือบทุกภูมิภาค โดยเฉพาะภูมิภาคอเมริกาและเอเชียใต้ที่ขยายตัวกว่าร้อยละ 16.87 และ 14.31 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ตามลำดับ สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกและยุโรป ซึ่งเป็นตลาดนักท่องเที่ยวหลักขยายตัวเช่นเดียวกัน (กรุงเทพมหานคร, 2560) ประเทศไทยมีทรัพยากรท่องเที่ยวจำนวนมากเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วโลกว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามหลากหลายทั้งทะเล ภูเขา น้ำตก แหล่งปะการังตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์น่าประทับใจ มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศมากมาย เนื่องจากมีปัจจัยต่าง ๆ ภายในประเทศที่เอื้อต่อพัฒนาการท่องเที่ยว ในด้านความอุดมสมบูรณ์ของภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ด้านวัตถุดิบของอาหารและการปรุง ด้านอรรถาธิบายของคนในท้องถิ่น ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณีและสัญลักษณ์ของท้องถิ่นและประเทศแต่ละภูมิภาคมากมาย อีกทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (วรพร ฉายกี, 2556)

ภาคใต้ นับเป็น 1 ใน 4 ภูมิภาคหลักของประเทศไทย มีพื้นที่ 70,715.2 ตารางกิโลเมตร ความยาวจากเหนือจดใต้ประมาณ 750 กิโลเมตร ประกอบด้วย 14 จังหวัด ได้แก่ ชุมพร ระนอง กระบี่ ภูเก็ต นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี พังงา พัทลุง ตรัง สงขลา สตูล ปัตตานี นราธิวาส และยะลา ในด้านประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานนั้น มีหลักฐานบ่งบอกยาวนานกว่า 20,000 ปี มีวิวัฒนาการทางด้านความเป็นอยู่ รวมถึงวิถีวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานจน

กลมกลืนเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทย ทั้งภาษา การนับถือศาสนา การแต่งกาย อาหาร ประเพณี ต่างๆ โดยการผสมผสานส่วนใหญ่เน้นสัมพันธ์แนบแน่นกับความสามัคคี รวมทั้งวิถีชีวิตของชน กลมกลืนเข้ามาบ้าง เห็นได้ชัดเจนในแถบอันดามัน คือ ระนอง พังงา และภูเก็ต สำหรับ ทางด้านกายภาพ บนพื้นที่ประมาณ 513,115 ตารางกิโลเมตรของแผ่นดินไทย ซึ่งมีรูปร่าง คล้ายขวานโบราณ หรือที่นักการทหารมองว่าคล้ายหัวช้างนั้น ได้รับการแบ่งออกเป็นภูมิภาค ต่างๆ ตามลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เศรษฐกิจ และวิถีทางวัฒนธรรม เพื่อให้สะดวกต่อ การปกครองและการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยภาคใต้เปรียบดังด้ามขวาน หรือวงช้างในแผนที่ ประเทศไทยนั่นเอง ลักษณะทางกายภาพที่โดดเด่นของภาคใต้ คือ มีรูปร่างเรียวยาวแหลมและถูก ขนาบด้วยทะเล โดยฝั่งตะวันออกติดอ่าวไทย ส่วนฝั่งตะวันตกติดทะเลอันดามัน ทุกจังหวัดใน ภาคใต้มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ยกเว้นจังหวัดยะลา ในส่วนของชายหาดฝั่งอ่าวไทยนั้นเกิดจาก การที่เปลือกโลกยกตัวขึ้นสูง ทำให้เกิดที่ราบชายฝั่งทะเลยาว เรียบ กว้าง และน้ำตื้น ชายหาด สวยงามทางฝั่งอ่าวไทยมีมากมาย เช่น หาดทุ่งวัว หาดอรุณทัย จังหวัดชุมพร หาดขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช แหลมสมิหลา จังหวัดสงขลา ฯลฯ ส่วนพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามันเกิดการ ยุบตัวของเปลือกโลก ชายฝั่งจึงยุบต่ำลง มีที่ราบน้อยชายหาดเว้าแหว่ง เป็นโขดหิน มีหน้าผาสูง มีอ่าวและเกาะมากมาย เช่น เกาะภูเก็ต เกาะตะรุเตา เกาะลันตา เกาะลिंग เกาะสมุย ฯลฯ อีกทั้งยังมีชายป่าชายเลนขึ้นอยู่หนาแน่นตั้งแต่อ่าวพังงาลงไปจนถึงจังหวัดสตูล ส่วนพื้นที่ที่สองฝั่ง ทะเลของภาคใต้มีความแตกต่างเช่นนี้ นับเป็นข้อดีที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกเดินทางไป เยือนได้ตลอดทั้งปี ยกเว้นการลงเรือไปยังหมู่เกาะต่างๆ ต้องดู दिनฟ้าอากาศเป็นสำคัญ โดยช่วง เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ก็ควร เลือกไปเที่ยวทะเลฝั่งตะวันออก คืออ่าวไทย ส่วนช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ประเทศไทย เดือน พฤศจิกายน- มกราคม ก็ควรไปเที่ยวทะเลฝั่งตะวันตก คือด้านอันดามัน แต่ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวมากมายบนบกและชายฝั่ง สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี สำหรับ ลักษณะทางกายภาพบนบก ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีเทือกเขาสำคัญ คือเทือกเขาภูเก็ต อยู่ในเขต จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา และภูเก็ต เทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งทั้งหมดคือ แหล่งต้นน้ำสำคัญของภาคใต้ โดยสายน้ำย่อยๆ ได้ไหลลงไปรวมกันเป็นแม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่

แม่น้ำตาปี (จังหวัดนครศรีธรรมราชและสุราษฎร์ธานี) แม่น้ำคีรีรัฐ (สุราษฎร์ธานี) แม่น้ำปากพนัง (จังหวัดนครศรีธรรมราช) แม่น้ำสายบุรี (จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) และแม่น้ำกระบือ (จังหวัดระนอง) นอกจากนี้ ความล้ำค่าของภาคใต้ยังอยู่ที่พรรณพืชและสรรพสัตว์มากมาย ทั้งบนบกและใต้ทะเล ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่ทรงคุณค่า หลายชีวิตนับเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เช่น ดอกบัวผุดแห่งเขาสวก ฉลามวาฬ กระเบนราหูใต้ทะเลอันดามัน ปลาหมอตะเล และสิ่งมีชีวิตใต้ห้วงน้ำอ่าวไทย ฯลฯ ซึ่งควรดูแลรักษาไว้ให้คงอยู่เป็น Amazing Thailand และ Unseen Thailand สืบต่อไป (Dooasia, 2560)

ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ คุณาภรณ์ ชื่นวิเศษ (2557) ศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผลการศึกษพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการเปรียบเทียบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อายุ อาชีพ สถานภาพ ทางสังคม และระยะเวลา การพักอาศัยอยู่ในอำเภอไชยามีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และได้เสนอแนะไว้ว่าควรให้ภาครัฐและประชาชนร่วมกันจัดการทรัพยากรของท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

นันทรัตน์ ทองมีเพชร (2552) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาชุมชนลีเล็ดตำบลลีเล็ดอำเภอพุนพินจังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่าความแตกต่างของเพศของประชาชนในท้องถิ่นมีผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นต่อศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชนด้านสิ่งดึงดูดใจด้านเส้นทางที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกันความแตกต่างของอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นมีผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นต่อศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชนด้านสิ่งดึงดูดใจด้านเส้นทางที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกันและมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านร่วมคิดด้านร่วมตัดสินใจด้านร่วมปฏิบัติการและด้านร่วมติดตามและประเมินผลที่ต่างกันความแตกต่างของอายุการศึกษาและรายได้ต่อเดือนของประชาชนในท้องถิ่นไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นต่อศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านร่วมคิดด้านร่วมตัดสินใจด้านร่วมปฏิบัติการและด้านร่วมติดตามและประเมินผลและความแตกต่างของเพศและอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านร่วมคิดด้านร่วมตัดสินใจด้านร่วมปฏิบัติการและด้านร่วมติดตามและประเมินผล บุญพิเชษฐ์ จันทร์เมือง

(2553) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและประเมินศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวของพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์ 7 วัดศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวและนำเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์ ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวภายในพระอารามหลวงนั้นควรเน้นการชื่นชมศิลปกรรมต่างๆ การนมัสการไหว้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การฝึกสมาธิภาวนาในวันหยุดและวันพักผ่อน สิ่งที่นักท่องเที่ยวควรได้รับในการมาท่องเที่ยวคือความเพลิดเพลิน คติธรรม เกิดความรู้ทางศาสนาที่ประกอบด้วยประวัติศาสตร์ที่ละเอียดลึกซึ้ง และควรปรับปรุงด้านการบริการท่องเที่ยวของวัดที่ยังไม่เป็นที่ดึงดูดใจเพื่อมาตรฐานแรงจูงใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการสาธารณูปโภค กฤษฎา ชุ่ยอาภัย (2552) ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาบ้านหลวง-เหนือตำบลหลวงเหนืออำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าปัญหภายนอกชุมชนได้แก่ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการเมือง ปัญหาภายในชุมชน เช่น การขาดความเข้มแข็งของชุมชนในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและภาษาอังกฤษ เป็นต้น ปัญหาจากภาครัฐคือการขาดการสนับสนุนที่ดีจากภาครัฐเท่าที่ควร สำหรับผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วนคือผลกระทบด้านบวกทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ส่วนผลกระทบด้านลบคืออาจเกิดปัญหาด้านอาชญากรรม ยาเสพติด และโรคระบาด เป็นต้น แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านหลวงเหนือคือการพัฒนาในรูปแบบของโฮมสเตย์ และการสร้างแหล่งความรู้ชุมชน

จังหวัดสุราษฎร์ธานีตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ประมาณ 645 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดสงขลา และภูเก็ต ซึ่งเป็นจังหวัดสำคัญในภาคใต้ 400 และ 300 กิโลเมตร ตามลำดับ มีเนื้อที่ประมาณ 13,079.61 ตารางกิโลเมตร หรือ 8,174,758.61 ไร่ มีเนื้อที่มากเป็นอันดับ 6 ของประเทศ และมีพื้นที่มากที่สุดในภาคใต้ฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความยาวประมาณ 156 กิโลเมตร มีเกาะขนาดใหญ่เป็นที่รู้จักในระดับประเทศ เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน และหมู่เกาะอ่างทอง มีลักษณะภูมิประเทศประมาณร้อยละ 49 ของพื้นที่เป็นภูเขา ภูเขาสำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้แก่เทือกเขาบรรทัด เทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งทอดยาวผ่านเนื้อที่จังหวัดใกล้เคียงหลายจังหวัด และทอดเปิดสู่อ่าวไทย เทือกเขาภูเก็ตด้านตะวันตกเป็นต้นกำเนิดลุ่มน้ำใหญ่น้อยรวม 14 ลุ่มน้ำ จนได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งลุ่มน้ำแม่น้ำลำคลองทุกสายล้วนไหลลงสู่อ่าวไทย จากฝั่งตะวันตกพื้นที่ลาดเอียง

ไปทางทิศตะวันออกซึ่งมีลักษณะคล้ายกระทงหงาย ภูมิประเทศของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยสรุปมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1. ภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงภูเขาสลับซับซ้อนได้แก่พื้นที่ในเขตอำเภอคีรีรัฐนิคม พระแสง พนม ท่าฉาง ไชยา ท่าชนะ เวียงสระ ชัยบุรี และวิภาวดี 2. ภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงด้านตะวันออกได้แก่พื้นที่อำเภอ เมืองสุราษฎร์ธานี ดอนสัก กาญจนดิษฐ์ เวียงสระ และบ้านนาสาร 3. ภูมิประเทศที่เป็นที่ราบสูงตอนกลางส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอ พุนพิน เคียนซา พระแสง พนม บ้านนาเดิม ท่าชนะ ท่าฉาง และไชยา 4. ภูมิประเทศเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลได้แก่พื้นที่อำเภอเมือง และพุนพิน 5. ลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะในอ่าวไทยได้แก่พื้นที่อำเภอเกาะสมุย เกาะพะงัน หมู่เกาะอ่างทอง และเกาะบริวารรวม 42 เกาะ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2558)

จะเห็นได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้นมียู่กระจายอยู่ทุกอำเภอ จากการศึกษาด้านศักยภาพของการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จากการที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ให้จังหวัดต่าง ๆ ทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานระยะ 5 ปี และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์คือจังหวัดมีการจัดการศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสอดคล้องกระแสโลก จากการศึกษาสถิติของนักท่องเที่ยวที่ผ่านมาย้อนหลัง พบว่า อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นทางผ่าน ภาพลักษณ์การรับรู้ของนักท่องเที่ยวมีเพียง เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า อุทยานแห่งชาติเขาศอก ทั้ง ๆ ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกมาก ดังนั้นในแนวคิดในการเขียนยุทธศาสตร์ที่สำคัญจึงต้องส่งเสริมให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่กล่าวถึงข้างต้น ทำให้อำเภอต่าง ๆ ไม่ได้รับผลประโยชน์เท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้มากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. เพื่อเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และการเสนอแนะทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้นำชุมชน ตัวแทนภาครัฐ นักวิชาการ และผู้ประกอบการในพื้นที่ 4 แห่งๆ ละ 3 คน รวม 12 คน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยประกอบด้วยตัวแทน ภาคประชาชน ภาครัฐ นักวิชาการ และผู้ประกอบการในพื้นที่ แห่งละจำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยกำหนดการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ขึ้นเพื่อกำหนดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ประสานงานผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม
- 2) การจัดสนทนากลุ่ม
- 3) ดำเนินการจัดทำสรุปผลการสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Inductive analysis) คือสร้างข้อสรุปของข้อมูลจากสิ่งที่ปรากฏขึ้นจากการสนทนากลุ่มและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ประกอบด้วยตัวแทน ภาคประชาชน ภาครัฐ นักวิชาการ และผู้ประกอบการในพื้นที่ 4 แห่งๆ ละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง ผลการวิจัยพบว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

1) การค้นหาคุณค่าและอัตลักษณ์ของศิลปะในแต่ละชุมชน การค้นหาคุณค่าและอัตลักษณ์ของชุมชน ก็จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชนนั้น เช่น ทำให้เกิดธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนำมาซึ่งรายได้สู่ชุมชน

2) การพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่า คือ เมื่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาแล้วหลังจากนั้นจะต้องพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าให้กับสิ่งที่สร้างขึ้น เช่น เป็นสิ่งที่มีมิติไหนยิ่งใหญ่ที่สุด เล็กที่สุด มหัศจรรย์ที่สุด เป็นสิ่งสำคัญที่สุด งดงามที่สุด แล้วนำสิ่งนั้นมาพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่า

3) การอนุรักษ์และการสืบสาน คือ การสืบทอดต่อไปยังชนรุ่นหลัง เมื่อรุ่นพ่อรุ่นแม่หมดไปจะต้องมีการสืบทอดไปสู่ลูกหลานเพื่อไม่ให้สูญหายไป

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 ประการดังนี้

1) กิจกรรมการท่องเที่ยว และโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

2) มีการจัดการที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างเพียงพอ มีที่พักภายในชุมชนและนอกชุมชน

1.3 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 11 ประการดังนี้

- 1) มีคณะกรรมการ บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 2) คนในชุมชน ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี
- 3) มีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ชัดเจนและครอบคลุม
- 4) มีการนำทุนชุมชน และทุนทางวัฒนธรรม มาสร้างมูลค่าเพิ่ม
- 5) มีแผนธุรกิจชุมชนท่องเที่ยว และมีการดำเนินงานตามแผน

6) มีการจัดระเบียบ สิ่งแวดล้อมชุมชน ภูมิทัศน์ จุดถ่ายภาพ รวมถึงเส้นทางคมนาคม ให้มีความสะอาด สวยงาม สะดวกและปลอดภัย

7) มีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการตลาดได้อย่างน่าสนใจ

8) มีการจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนและเผยแพร่

9) มีการเชื่อมโยงเครือข่าย การท่องเที่ยว

10) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เมืองหลักและเมืองรอง

11) มีการจัดกิจกรรมพิเศษ Special Event ส่งเสริมการตลาดในลักษณะแปลก ใหม่ ใหญ่ ดัง เช่น จัดกิจกรรม ในวันสำคัญต่างๆ วันวาเลนไทน์ วันสงกรานต์ วันแม่

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 2 ประการดังนี้

1) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

1.1 ชุมชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่าง ๆ

1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน

1.3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือบริหารจัดการ โดยการจัดตั้งองค์กรในท้องถิ่นเพื่อให้มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2) ชุมชนมีส่วนร่วมเชิงเศรษฐกิจจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.1 ชุมชนมีรายได้จากการจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.2 ชุมชนมีรายได้จากการเป็นผู้นำเที่ยว หรือให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.3 ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหาร ของที่ระลึก หรือสินค้าพื้นเมือง

2.4 ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง

2. การเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย

6 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งท่องเที่ยว ขั้นที่ 2 วางแผนการสร้างเส้นทางท่องเที่ยว ขั้นที่ 3 สำรวจเส้นทางท่องเที่ยว/การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ขั้นที่ 4 การร่างเส้นทางท่องเที่ยว ขั้นที่ 5 การยืนยันเส้นทางท่องเที่ยว และขั้นที่ 6 การปรับปรุงแก้ไขเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ใน 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองฯ อำเภอพุนพิน อำเภอไชยา และอำเภอเกาะสมุย ประกอบด้วย 4 เส้นทางมีรายละเอียดดังนี้

1. เส้นทางท่องเที่ยว “นวัตวิถีของดีรอบอ่าวบ้านดอน” ประกอบด้วย 9 แหล่งท่องเที่ยว

- 1) ชุมชนจักสานกระจูดบ้านห้วยลึก
- 2) ศูนย์วัฒนธรรมศึกษา (เรือน 4 ภาค)
- 3) ตลาดน้ำประชารัฐบ้านดอน
- 4) ประเพณีชักพระ
- 5) ตลาดศาลเจ้า
- 6) วัดไทร
- 7) ชุมชนบางใบไม้
- 8) กลุ่มไข่เค็มอาสารสมัครชุมชน (อสม.) อำเภอไชยา
- 9) หมู่บ้านทอผ้าพุมเรียง

2. เส้นทางท่องเที่ยว “ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์” มี 2 เส้นทาง คือ เส้นทางขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 1 และเส้นทางขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 2 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 เส้นทางขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 1 ประกอบด้วย 8 แหล่งท่องเที่ยวดังนี้

- 1) หลวงพ่อพัฒน์ นารโท วัดพัฒนาราม (พระอารามหลวง)
- 2) เจ้าแม่กวนอิมสุราษฎร์ธานี
- 3) มุลณีอิคุศลศรีธา
- 4) ศาลเจ้าปึงเถากง
- 5) ศาลเจ้าฮกเกี้ยน
- 6) ศาลหลักเมืองสุราษฎร์ธานี
- 7) หลวงพ่อกล่อม นันทะ วัดโพธาราม
- 8) พระธาตุศรีสุราษฎร์ (เขาท่าเพชร)

2.2 เส้นทางขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 2 ประกอบด้วย 7 แหล่งท่องเที่ยวดังนี้

- 1) วัดพระใหญ่
- 2) วัดปลายแหลมสุวรรณาราม
- 3) วัดราชธรรมาราม (วัดศิลา)
- 4) ศาลเจ้าพ่อกวนอู
- 5) เจดีย์แหลมสอ
- 6) วัดสำเริง
- 7) วัดคุณาราม (หลวงพ่อดัง ปิยะสีโล)

3. เส้นทาง “คีนซีศรีวิชัย (อาณาจักรศรีวิชัย)” ประกอบด้วย 8 แหล่งท่องเที่ยวดังนี้

- 1) วัดทุ่งเขียด
- 2) เขาพระอาณนที
- 3) เขาศรีวิชัย (เขาพระนารายณ์)
- 4) วัดพระบรมธาตุไชยา
- 5) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา
- 6) โบราณสถานวัดรัตนาราม (วัดแก้ว)
- 7) โบราณสถานวัดหลง
- 8) แหลมโพธิ์

4 เส้นทาง “สายหลดพัน” ประกอบด้วย 5 แหล่งท่องเที่ยวดังนี้

- 1) สวนโมกขพลาราม
- 2) วัดพุมเรียง
- 3) บ้านท่านพุทธทาส (ตลาดพุมเรียง)
- 4) วัดโพธาราม (วัดเหนือ)
- 5) วัดตระพังจิก (สวนโมกขพลารามแห่งแรก)

อภิปรายผล

1. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือด้านการสร้างสิ่งดึงดูดใจ

นักท่องเที่ยว ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น มีรายละเอียดการอภิปรายผลดังนี้

ด้านการสร้างสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว พบว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะต้องสร้างสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ 1. การค้นหาคุณค่าและอัตลักษณ์ของศิลปะในแต่ละชุมชน 2. การพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่า และ 3. การอนุรักษ์และการสืบสาน สาเหตุที่ต้องสร้างสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว 3 ขั้นตอน เนื่องจาก ในแต่ละชุมชนมีวิถีชีวิต ที่เหมือนกันและแตกต่างกัน การค้นหาคุณค่าและอัตลักษณ์ของตนเองเจอ ก็จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชนนั้น เช่น ทำให้เกิดธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนำมาซึ่งรายได้สู่ชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มาตรฐานดีขึ้น ชุมชนเข้มแข็งขึ้น ประเทศก็พัฒนาขึ้น คุณค่าและอัตลักษณ์ของศิลปะในแต่ละชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น การละเล่น ดนตรี และกีฬา และ วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องประดับ อาหาร ฯลฯ เมื่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาแล้ว หลังจากนั้นจะต้องพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าให้กับสิ่งที่สร้างขึ้น การพัฒนาและต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าในคุณค่าและอัตลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรมนั้น คำว่า การดึงดูดใจในที่นี้คือสิ่งดึงดูดใจที่เป็นวัฒนธรรม เช่น เป็นสิ่งที่ไม่มีที่ไหน ยิ่งใหญ่ที่สุด เล็กที่สุด มหัศจรรย์ที่สุด เป็นสิ่งสำคัญที่สุด งดงามที่สุด หรือ แปลก ใหม่ ใหญ่ ดัง แล้วนำสิ่งนั้นมาพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่า การอนุรักษ์และการสืบสาน คือการสืบทอดต่อไปยังชนรุ่นหลัง เมื่อรุ่นพ่อรุ่นแม่หมดไปจะต้องมีการสืบทอดไปสู่ลูกหลาน สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” จะเห็นได้ว่าศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาจะลหายไประลอกหนึ่งหากไม่มีการอนุรักษ์สืบสานต่อจากรุ่นสู่รุ่น ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาบางอย่างอยู่ในที่ที่ไม่มีคนเห็นค่า สุดท้ายก็หายไป ดังนั้นการอนุรักษ์ย่อมดีกว่าการฟื้นฟูและซ่อมแซมเพราะมันจะไม่เหมือนเดิม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา สุคนธ์ศิริกุล (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ศักยภาพในการดึงดูดใจในด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ในงานประเพณีส่วนใหญ่เป็นทางพุทธศาสนา การประกอบพิธีกรรมสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น และมีกิจกรรมเสริมเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและน่าสนใจ และความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นการแสดงและการละเล่น 2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน แหล่ง

ท่องเที่ยวบางแห่งมีข้อจำกัดบางประการในการพัฒนาต่อไปในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นลักษณะภูมิประเทศ การวางผังเมืองและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่ไม่สามารถขยายได้

ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรบริหารการ 2 ประการ คือ 1. กิจกรรมการท่องเที่ยว และโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ 2. มีการจัดการที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ สาเหตุที่ต้องจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว 2 ประการที่กล่าวมาเนื่องจาก การมีกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนที่น่าสนใจ มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัสเสน่ห์ชุมชนด้วยการลงมือปฏิบัติ หรือมีโปรแกรมการท่องเที่ยว เช่น “พาเที่ยวบ้านฉัน” สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ หากสร้างกิจกรรมให้ตรงกับความสนใจของนักท่องเที่ยวจะทำให้ นักท่องเที่ยวมาเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวนั้นมีชื่อเสียงจนสามารถเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติมศักดิ์ คุ่มวงศ์ (2554) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนวัดบางหัวเสือ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนวัดบางหัวเสือมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานบ้าน ตลาดน้ำ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของโบสถ์วัดบางหัวเสือ มีการฟื้นฟูแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบรรลุศักยภาพสูงสุด ชนบทธรรมนิยมประเพณี และรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน แนวทางการพัฒนาคือควรมีการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรมีมัคคุเทศก์นำชม ควรเพิ่มแสงสว่างในตู้เก็บวัตถุโบราณ ควรส่งเสริมมารยาทที่ดีแก่พ่อค้าแม่ค้า และควรควบคุมราคาสินค้า

ด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรมีคณะกรรมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คนในชุมชน ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี มีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ชัดเจนและครอบคลุม มีการนำทุนชุมชน และทุนทางวัฒนธรรม มาสร้างมูลค่าเพิ่ม มีแผนธุรกิจชุมชนท่องเที่ยว และมีการดำเนินงานตามแผน มีการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมชุมชน ภูมิทัศน์ จุดถ่ายภาพ รวมถึงเส้นทางคมนาคม มีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการตลาด มีการจัดทำปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนและเผยแพร่ มีการเชื่อมโยงเครือข่าย การท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เมืองหลักและเมืองรอง มีการจัดกิจกรรมพิเศษ Special Event ส่งเสริมการตลาดในลักษณะแปลก ใหม่ ใหญ่ ดัง สาเหตุที่ต้องบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เนื่องมาจากการมีคณะกรรมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะทำให้การทำงานอยู่ภายใต้การวางแผนการดำเนินงานทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะว่าแต่ละงานต้องมีผู้รับผิดชอบ

เมื่อมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยว คนในชุมชนต้องทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี คือ สมาชิกในชุมชน ให้การต้อนรับ และบริการนักท่องเที่ยว ด้วยความเต็มใจ มีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตใจรักการบริการ มีความอดทนอดกลั้น ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลที่ดี ตลอดเส้นทางการท่องเที่ยว สาเหตุที่ต้องทำเช่นนี้เพราะการเป็นเจ้าบ้านที่ดีจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจนำไปสู่การการกลับมาเที่ยวอีกครั้งในอนาคต หลังจากนั้นชุมชนจะต้องมีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ชัดเจนและครอบคลุม มีการจัดทำข้อมูล ของชุมชนเป็นเอกสาร หรือเป็นคู่มือ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลภูมิปัญญาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์และสินค้าชุมชน มีการนำข้อมูลชุมชน มาใช้ในการเผยแพร่ และเป็นข้อมูลในการศึกษาเรียนรู้ ของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดการดึงดูดคน เข้ามาศึกษาชุมชนและวิถีชีวิต ของคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรา แจ้งใจเจริญ (2558) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชนโอหังมาจิ หมู่บ้านชีราควาโก จังหวัดกิฬ ประเทศญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า การจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนโอหังมาจินั้น มีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องมาจากทางชุมชนโอหังมาจิมีระบบสังคมตามประเพณีที่มีความเข้มแข็ง และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ทั้งรัฐบาลและหน่วยงานไม่แสวงหากำไรในด้านวิชาการในการเป็นพี่เลี้ยงในการสร้างระบบจัดการมรดกวัฒนธรรมและการเงิน เป็นต้น ทรัพยากรส่วนใหญ่ในชุมชนถูกจัดการโดยเริ่มจากการชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรวัฒนธรรมจากหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่ชุมชนโอหังมาจิได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชีมรดกโลกนั้น ชุมชนได้รับความสนใจจากกลุ่มนักวิชาการ สื่อ และหน่วยงานเพื่อการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ชุมชนรับฟังข้อเสนอแนะจากหลายฝ่ายและหาแนวทางเพื่อรักษามรดกวัฒนธรรมของชุมชนให้สมกับเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม โดยมีแรงจูงใจเพื่อรักษาชื่อเสียงของชุมชนในการเป็นแหล่งมรดกโลกและต้องการรักษาความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยว

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ควรประกอบด้วย 2 ประการ คือ 1. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 2. ชุมชนมีส่วนร่วมเชิงเศรษฐกิจจากกิจกรรมการท่องเที่ยว สาเหตุชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเนื่องมาจากประเด็นสำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืนจะต้องให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ในท้องถิ่นของตน ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือบริหารจัดการ โดยการจัดตั้งองค์กรในท้องถิ่นเพื่อให้มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว หลังจากที่ชุมชนได้สร้างแหล่งท่องเที่ยวมาระยะหนึ่งจะมีรายได้จากการท่องเที่ยว ทุกคนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นผู้ เช่น นำเที่ยว หรือให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว จากการขายอาหาร ของที่ระลึก หรือสินค้าพื้นเมือง หรือรายได้จากการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง หากไม่มีส่วนร่วมและไม่ได้รับความเป็นธรรมในรายได้จะเกิดความขัดแย้งขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรรณี จุฑานนท์ (2548) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาทะเล หมู่ 5 ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านนาทะเล มีศักยภาพที่สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลในการทำให้ชุมชนเกิดศักยภาพคือ การมีส่วนร่วมของชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชน เนื่องจากเป็นชุมชนที่พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจประกอบกับมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน มีผลให้คนในชุมชนภายใต้การนำของผู้เฒ่าอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีความกระตือรือร้นและพร้อมให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนในด้านการท่องเที่ยว

2. การเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประกอบด้วย 4 เส้นทาง คือ เส้นทางนวัตวิถีของดีรอบอ่าวบ้านดอน เส้นทางของพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เส้นทางคีนซีพรวิชัย (อาณาจักรศรีวิชัย) และเส้นทางสายหลุดพ้น สาเหตุที่ผู้วิจัยสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 4 เส้นทาง เนื่องมาจากผู้วิจัยนำผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในหัวข้อประเภทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวสนใจประเภทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเรียงลำดับจากสนใจมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การละเล่นดนตรีและกีฬา ประวัติศาสตร์โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ สถาปัตยกรรมเก่าแก่ ศิลปกรรมและหัตถกรรม และวิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องประดับ และอาหาร ตามลำดับ แล้วนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์เป็นเส้นทางท่องเที่ยวตามความสนใจของนักท่องเที่ยวเพื่อไว้รองรับนักท่องเที่ยวในอนาคตซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความเป็นเรื่องราวมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริเพ็ญ ตาเพชร และคณะ (2554) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จากพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี กิจกรรมการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวสนใจ 5 อันดับ แรก คือ ทำบุญ/ไหว้พระ ถ่ายรูป

ชมโบราณสถาน ชมวิวและธรรมชาติ และการเที่ยวพิพิธภัณฑสถาน โดยสถานที่ที่นักท่องเที่ยวสนใจไปเยี่ยมชม ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ วัด และอุทยาน แห่งชาติ และเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวจากความสนใจของนักท่องเที่ยวมี 3 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทาง “เมืองน่าถิ...จักรยาน” เส้นทาง “ถ่ายดอกหมอก” และเส้นทาง “หลงอดีตา”

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว จะต้องมีการค้นหาคุณค่าและอัตลักษณ์ของศิลปะในแต่ละชุมชน การพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่า ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ด้านการบริหารจัดการ เช่น มีคณะกรรมการบริหาร การทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี มีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ชัดเจนและครอบคลุม มีแผนธุรกิจชุมชนท่องเที่ยวและมีการดำเนินงานตามแผน มีการจัดระเบียบเพื่อให้มีความสะอาด สวยงาม สะดวกและปลอดภัย มีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมมีการจัดกิจกรรมพิเศษ Special Event และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอเชิงนโยบายดังนี้

1.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- 1) กรมการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายในการส่งเสริมการสร้างภาคีกับภาคประชาชนและภาคเอกชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มากขึ้น
- 2) กรมการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายให้หน่วยงานในกำกับติดตามการทำงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง
- 3) กรมการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายในการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอนาคตว่าจะเพิ่มรายได้ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างไร
- 4) กรมการท่องเที่ยวควรมีนโยบายในการให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง

5) หน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระยะยาว เนื่องจากการสร้างและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งกว่าจะสำเร็จต้องใช้ระยะเวลายาวนาน

6) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีและกรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรมีนโยบายในการส่งเสริมให้อาณาจักรศรีวิชัยกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

7) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและภาคเอกชนควรมีนโยบายในการสร้างสถานที่และกิจกรรมเพื่อดึงเงินจากนักท่องเที่ยว เช่น การสร้างพิพิธภัณฑ์ในสนามบินหรือเส้นทางที่นักท่องเที่ยวต้องเดินทางผ่าน

8) หน่วยงานภาครัฐจะต้องมีนโยบายในการจัดให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ แก่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 เส้นทาง คือ เส้นทางนวัตวิถีของดีรอบอ่าวบ้านดอน เส้นทางขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เส้นทางคีนซีพศรีวิชัย (อาณาจักรศรีวิชัย) และเส้นทางสายหลุดพ้น ในแต่ละเส้นทางท่องเที่ยวประกอบด้วย แผนที่ท่องเที่ยว และรายละเอียดของเส้นทางท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว จุดพักรับประทานอาหาร และจุดพักผ่อน ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปไว้ดังนี้

2.1 เสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

2) การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3) การศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สุคันธศิริกุล. (2556). การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน รายงานการวิจัย สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- กิตติมศักดิ์ คุ่มวงษ์. (2554). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนวัดบางหัวเสือ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. ใน รายงานวิจัย สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- กฤษดา ชู่อารักษ์. (2552). ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาบ้านลวงเหนือ ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คุณากรณ์ ชื่นวิเศษ. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ชนิดาภา ไผ่ตรีแก้ว. (2554). การจัดวางเส้นทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศตะวันออกกลางให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด : กรณีศึกษาบริษัทเอ็กซ์โซติกส์เกทอะเวย์. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- นันทรัตน์ ทองมีเพชร. (2552). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษาชุมชนลีเล็ดตำบลลีเล็ดอำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรม. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญพิเชษฐ์ จันทรเมือง. (2553). ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอก ใน เกาะรัตนโกสินทร์”. วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(ฉบับพิเศษ).
- พรรณี จุฑานนท์. (2548). รูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาทะเล หมู่ 5 ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัด อุตรดิตถ์. ใน รายงานวิจัย สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ภัทรา แจ่มใจเจริญ. (2558). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชนโอหังมาจิ หมู่บ้านชีราควาโก จังหวัดกัญ ประเทศญี่ปุ่น. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วิศรา บุญสมเกียรติ. (2555). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัด นครศรีธรรมราช วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดธาตุน้อย และโบราณสถานวัดโมคัล ลาน. ในรายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วรพร ฉายกี้. (2556). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการเข้าชมอุทยาน ประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรพงษ์ โสธนเสถียร. (2549). หลักการและทฤษฎีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประสิทธิ์ ภัณฑแอนด์พรินติ้ง.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2558). แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2558-2560. สุราษฎร์ธานี. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี : สุราษฎร์ธานี.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2561). ภาคท่องเที่ยวปี 59 ดันรายได้ 17% ของจีดีพี. เรียกใช้เมื่อ 28 พฤษภาคม 2561 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/740824>
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2561). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2 5 6 4) . เ รื ย ก ไ้ เ มื อ จ า ก http://www.ubu.ac.th/web/files_up/03f2017052216244626.pdf
- Dooasia. (2561). ข้อมูลท่องเที่ยว, รู้จักภาคใต้ก่อนไปเที่ยว. เรียกใช้เมื่อ จาก :<http://www.dooasia.com/south/>

การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียน

พระปริยัติธรรมสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา เขต 7*

THE ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS ACCORDING
TO THE FOUR BHAVANA DHAMMAS OF THE ADMINISTRATORS OF
THE PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF
PHRAPARIYATTIDHAMMA EDUCATIONAL SERVICE,
DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION AREA 7

พระมหาวัชร วัชรญาโณ (แสงน้อย)

Phramaha Vatchara Vajirano (Sangnoi)

พระครูสุจิตธรรมสุนทร

Phrakhu Suchitthamsunthorn

ประสงค์ หัสรินทร์

Prasong Hassarin

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: Kimcreem236@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 7 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 7 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมผสานวิธี ประกอบไปด้วย 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามจำนวน 177 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน

* Received 5 July 2022; Revised 7 August 2022; Accepted 29 August 2022

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา พบว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ส่วนใหญ่เป็นคฤหัสถ์ 110 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 เป็นบรรพชิต 67 ร้อยละ 37.9 ระดับตำแหน่ง ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน 101 คน ร้อยละ 57.1 เป็นผู้บริหาร 76 คน ร้อยละ 42.9 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรี 129 คน ร้อยละ 72.9 และ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี 48 คน ร้อยละ 27.1 ระดับประสบการณ์ทำงานส่วนใหญ่ 11 – 20 ปี 72 คน ร้อยละ 40.7 รองลงมาคือ 1 – 10 ปี 71 คน ร้อยละ 40.1 มีประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป 34 คน ร้อยละ 19.2 ตามลำดับ 2) การบริหารสถานศึกษา ตามหลักภavana 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านงานงบประมาณ และด้านงานบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) แนวทางการการบริหารสถานศึกษาตามหลักภavana 4 พบว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระ สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ความเสมอภาค ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, หลักภavana 4, ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

This research article for: 1) to study the conditions of educational institution administration according to the Four Bhāvanā of the administrators of Phrapariyattidhamma Schools Department of General Education, Area 7; 2) to study the level of educational institution administration according to the Four Bhāvanā of the administrators of Phrapariyattidhamma Schools, Department of General Education, Area 7; 3) to propose guidelines for educational institution administration according to the Four Bhāvanā of the administrators of Phrapariyattidhamma Schools, Department of General Education, Area 7. This research was a mixed method consisting of 1) quantitative research. A questionnaire of 177 people was used. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation 2) qualitative research. Using an interview form, 5 people were used to analyze content data. The research results were as follows: 1) The results of a study on the condition of the school administration

It was found that administrators, teachers, when classified by status Most of the villagers were 110 people, representing 62.1%, were monks, 67, 37.9%, position level, most were teachers 101 people, 57.1%, 76 administrators, 42.9% educational level. Most of them were 129 people with bachelor's degrees, 72.9%, and 48 postgraduate students 27.1%. Most of them had 11-20 years of work experience, 72 people, 40.7%, followed by 1-10 years, 71 people, 40.1%. Work experience 21 years or more, 34 people, 19.2% respectively. 2) The administration of educational institutions according to the principle of prayer 4, when considering each aspect, found that academic work with the highest average, followed by budget and general administration have the lowest average. 3) The guidelines for the administration of educational institutions according to the principle of prayer 4 found that the learning process was organized by arranging the content in accordance with the interests of the learners. Executives are good role models for their subordinates. equality promote learning ethical.

Keywords: Administration, Bhavana 4, Administrators of Phrapariyattidhamma

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญในฐานะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข การศึกษาเป็นเทคนิคหรือเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม เจตคติ และวัฒนธรรมในสังคมทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับหมู่บ้านตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ และสังคมโลก อย่างไรก็ตาม การถ่ายทอดความรู้ เจตคติ และค่านิยมตลอดจนวัฒนธรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทุกอย่างด้านการศึกษาได้ถูกดำเนินการโดยสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ด้วยแนวทางและยุทธวิธีที่แตกต่างกันหรืออาจจะกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า บรรดากิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในองค์กรและช่วยให้การดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมเกิดจากการบริหารการศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ และเป็นศาสนศึกษา แผนกสามัญศึกษา โดยกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ ดำเนินการจัดการศึกษาแผนกสามัญศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณร ในพระพุทธศาสนา เป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา และการสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาวิชาธรรมและวิชาสามัญ เป็นผลดีและเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อีกทั้งเป็นการจูงใจดึงดูดผู้เข้ามาบวช เพิ่มบุคลากรทางศาสนาให้มีความรู้ทุกแขนงมากขึ้น เป็นพัฒนาบุคลากรทางพระพุทธศาสนา ที่มีการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งทางธรรมและสามัญสมบูรณ์มากขึ้น ไม่มีช่องว่างทางความรู้เป็นมาตรฐานสากลและให้การศึกษาที่เหมาะสมแก่ศาสนทายาทที่ดี ได้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม มีองค์ความรู้ที่หลากหลาย มีความรู้ก้าวหน้าทันกับการศึกษาทางโลก เป็นการยกระดับการศึกษาของชาติ และลดความซ้ำซ้อนของผู้เรียน

การบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำหลักภาวนา 4 (การเจริญ, การทำให้เป็นให้มีขึ้น, การฝึกอบรม, การพัฒนา : cultivation; training; development) ประกอบด้วย 1) กายภาวนา (การเจริญกาย, พัฒนากาย, การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ, การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ : physical development) 2) สีลภาวนา (การเจริญศีล, พัฒนาความประพฤติ, การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน : moral development) 3) จิตภาวนา (การเจริญจิต, พัฒนาจิต, การฝึกอบรมจิตใจให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น : cultivation of the heart; emotional development) และ 4) ปัญญาภาวนา (การเจริญปัญญา, พัฒนาปัญญา, การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดปล่อยพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา : cultivation of wisdom; intellectual development)

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ดูแลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 47 โรงเรียน ประกอบด้วย 3 จังหวัด ได้แก่ 1) จังหวัดขอนแก่น จำนวน 26 โรงเรียน 2) จังหวัดเลย จำนวน 15 โรงเรียน และ 3) จังหวัด

หนองบัวลำภู จำนวน 6 โรงเรียน สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 พ.ย. 2564) จากการสอบถามสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษาหลายท่านในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 พบว่า สถานศึกษาขาดแคลนครูที่มีความรู้ความเข้าใจในบางกลุ่มสาระ ครูขาดการอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตรและเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ครูและบุคลากรได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าวุฒิการศึกษา มีสถานภาพไม่ชัดเจน ไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพ ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ไม่มีการพิจารณาความดีความชอบเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี หลักสูตร สื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อผู้เรียน และระบบบริหารจัดการศึกษายังขาดคุณภาพ ทำให้ประสบปัญหาในกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่มีประสิทธิภาพและไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยภาพรวมการเรียนการสอนจึงไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังของภาครัฐเท่าที่ควร (พระสายแวงคำ, 2547)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยผลการวิจัยที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดการบริหารการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม และการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในด้านงานวิชาการ ด้านงานแผนและงบประมาณ ด้านงานบุคคล ด้านงานบริหารทั่วไป อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเพื่อปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานทั้ง 4 ด้านดังกล่าวแล้วข้างต้น ให้สามารถบูรณาการกับหลักพุทธบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7
2. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรมสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียน พระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำนวน 47 โรงเรียน จำนวน 320 รูป/คน แบ่งเป็น ผู้บริหาร จำนวน 127 รูป/คน และครูผู้สอน จำนวน 193 รูป/คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขต การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำนวน 47 โรงเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาด โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มอย่าง ง่าย (Simple Random Sampling) ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 177 รูป/คน โดยแบ่งเป็น ผู้บริหาร จำนวน 76 รูป/คน และครูผู้สอน จำนวน 101 รูป/คน

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยกำหนดเลือกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติ สอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการทำวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 5 รูป โดยวิธีการสุ่มแบบ เจาะจง (Purposive) โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ครั้งนี้ได้ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รายละเอียดดังนี้

2.1 ติดต่อและขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสอบถาม กับศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย ถึงผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

2.2 นำแบบสอบถามจำนวน 177 ชุด พร้อมหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามไปติดต่อขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 เพื่อแจกแบบสอบถามกับประชากรที่เป็นเป้าหมาย

2.3 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 177 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

2.4 ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลไปบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อเตรียมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

3.2 วิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านงานวิชาการ 2) ด้านงานแผนและงบประมาณ 3) ด้านงานบุคคล และ 4) ด้านงานบริหารทั่วไป ด้านงานบริหารทั่วไป โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับการใช้หลักหลักภาวะนา 4 ดังนี้

4.51-5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับมากที่สุด

3.51-4.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับมาก

2.51-3.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับปานกลาง

1.51-2.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับน้อย

1.00-1.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย

1.ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
1.1 บรรพชิต	67	37.9
1.2 คฤหัสถ์	110	62.1
รวม	177	100.0
2. ตำแหน่ง		
2.1 ผู้บริหาร	76	42.9
2.2 ครูผู้สอน	101	57.1
รวม	177	100.0
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	129	72.9
3.2 สูงกว่าปริญญาตรี	48	27.1
รวม	177	100.0
3. ระดับการศึกษา		
4.1 1 - 10 ปี	71	40.1
4.1 11 - 20 ปี	72	40.7
4.3 21 ปีขึ้นไป	34	19.2
รวม	177	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนปริยัติธรรม ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ส่วนใหญ่เป็นคฤหัสถ์ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 และเป็นบรรพชิต จำนวน 67 รูป คิดเป็นร้อยละ 37.9เมื่อจำแนกตามระดับตำแหน่ง ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 101 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 และเป็นผู้บริหาร จำนวน 76 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.9เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรี มีจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 72.9 และเป็นระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 11 – 20 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาคือมีประสบการณ์ทำงาน 1 – 10 ปี มีจำนวน

71 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 และมีประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมสังกัดสำนักเขต การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยภาพรวม

ที่	การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะนา 4	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านงานวิชาการ	3.90	0.53	มาก	1
2	ด้านงานแผนและงบประมาณ	3.84	0.54	มาก	2
3	ด้านงานบุคคล	3.77	0.61	มาก	3
4	ด้านงานบริหารทั่วไป	3.69	0.52	มาก	4
รวม		3.80	0.41	มาก	

จากตารางที่ 1 การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมาคือ ด้านงานแผนและงบประมาณ ($\bar{X} = 3.84$) ส่วนด้านงานบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ดังนี้

การบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะนา 4 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ให้ความเห็นว่า จำเป็นที่จะต้องนำหลักภาวะนา 4 การพัฒนากาย พัฒนาความประพฤติ พัฒนาความคิด พัฒนาปัญญา มาใช้เพื่อพัฒนา และขับเคลื่อนกระบวนการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ควรอย่างยิ่งที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะนำมาใช้เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งเกิดการ

เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานแผนและงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป

ด้านงานวิชาการ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรในเรื่องมีระเบียบวินัยภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีการกำหนดวิธีการ และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการเรียนและการจัดทำโครงการหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดครูเข้าสอนตามชั้นเรียนโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความเหมาะสม การเก็บรวบรวมหลักฐานการวัดผลประเมินผลของครูเป็นระบบที่ตรวจสอบได้ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการติดตามการปฏิบัติงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

ด้านงานแผนและงบประมาณ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ให้ความเห็นว่า การใช้เบิกจ่ายงบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์และคุ้มค่ากับผลผลิต ทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้เบิกจ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า มีการวางแผนใช้จ่ายงบประมาณที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การวางแผนติดตามและตรวจสอบการเบิกจ่ายงบประมาณถูกต้องตามวัตถุประสงค์และคุ้มค่ากับผลผลิต มีการปรับปรุงงบประมาณให้สอดคล้องในแต่ละแผนกและทุกสาระการเรียนรู้ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบใช้จ่ายงบประมาณถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริต ควรมีการส่งเสริมบุคลากรให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ตามหลักธรรมทางศาสนาและกฎหมาย ควรมีการจัดสรรงบประมาณได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้

ด้านงานบุคคล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ให้ความเห็นว่า ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยจิตสำนึก ห่มเหเต็มกำลังความสามารถ มีการส่งเสริมความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานโดยบริสุทธิ์ความยุติธรรม ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถพัฒนาองค์กร จัดอบรมให้ความรู้ คำปรึกษาและแนะนำที่เหมาะสมแก่ครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน มีการประสานงานที่ดีกับทุกฝ่ายในองค์กรและทุกภาคส่วนในการบริหาร ให้โอกาสและสนับสนุนบุคคลที่มีความรู้ความสามารถบรรจุแต่งตั้งให้เหมาะสมกับงาน ติดตามและประเมินผลศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของบุคลากร ผู้บริหารยึดหลักการปกครองที่เป็นธรรมเป็นกัลยาณมิตรและยุติธรรมต่อผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพในการทำงานเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ มีการนำระบบคุณธรรมมาใช้ในการคัดเลือกบุคลากร

ด้านงานบริหารทั่วไป พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ให้ความเห็นว่าปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรมและค่านิยม ที่มุ่งปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและทัศนคติของผู้บริหาร กระตุ้นให้เกิดการปรับปรุง และ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีค่านิยมรักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม และ ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบและประเพณีทางสังคม มีวัฒนธรรมและค่านิยมในการบริหารงานเป็นไปในแนวเดียวกัน โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม และ ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบและประเพณีทางสังคม

อภิปรายผล

ได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ผลการวิจัย พบว่า ด้านงานวิชาการ การบริหารงานเกี่ยวกับการวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านงานแผนและงบประมาณ การบริหารงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนงบประมาณการตรวจสอบติดตาม การลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านงานบุคคล การบริหารงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์วางแผนอัตรากำลัง การประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านงานบริหารทั่วไป การบริหารงานเกี่ยวกับการวางแผนจัดระบบการบริหาร การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ โปรเกียรติ์ (2521) ได้ทำการศึกษา เรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักภาวะนา 4 ของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรพบว่ามีโครงการฝึกอบรมหลายโครงการเพื่อสร้างและเปลี่ยนแปลงบุคลากรสนับสนุนด้านสนับสนุนวิชาการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับพฤติกรรมความรู้ทักษะทัศนคติและความสามารถในการสมรรถนะหลัก 5 ข้อ เพื่อความเป็นเลิศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ 2. ผลการศึกษาก่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักภาวะนา 4 สำหรับบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า การนำหลักภาวะนา 4 พัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานหลัก 5 ด้าน

2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมาคือ ด้านงานแผนและงบประมาณ ($\bar{X} = 3.84$) ส่วนด้านงานบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ พบว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธานี จันทิโก (กลมนอก) (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาตนเองตามหลักภาวะ 4 ของเยาวชนตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ในปี ผลการวิจัยพบว่า 1) เยาวชนตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา ตนเองตามหลักภาวะ 4 ภาพรวม มีระดับการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับปานกลาง 2) เยาวชนตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง หลังเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาตนเองตามหลักภาวะ 4 ภาพรวม มีระดับการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับ มาก

3. ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ด้านงานวิชาการตามหลักภาวะ 4 พบว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรในเรื่องมีระเบียบวินัย ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน และมีการกำหนดวิธีการ และผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการเรียน ตามลำดับด้านงานแผนและงบประมาณตามหลักภาวะ 4 พบว่า มีการวางแผนใช้จ่ายงบประมาณที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ การใช้เบิกจ่ายงบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์และคุ้มค่ากับผลผลิต และทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้เบิกจ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า ตามลำดับด้านงานบุคคลตามหลักภาวะ 4 พบว่า ให้โอกาสและสนับสนุนบุคคลที่มีความรู้ความสามารถบรรจุแต่งตั้งให้เหมาะสมกับงาน ให้ความสำคัญเท่าเทียมกันแก่บุคลากรทางการศึกษา และประสานงานที่ดีกับทุกฝ่ายในองค์กร และทุกภาคส่วนในการบริหาร ตามลำดับด้านงานบุคคลตามหลักภาวะ 4 พบว่า มีการกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญวัฒนธรรมและค่านิยม ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม และปฏิบัติตามกฎระเบียบและประเพณีทางสังคม และเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาดสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ โปรเทียรณ์ (2521) ได้ทำการศึกษา เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักภาวะ 4 ของบุคลากร

สายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า สมรรถนะหลักตามเกณฑ์ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเมื่อได้รับการพัฒนาโดยหลักภาวะ 4 ทำให้คุณลักษณะทั้งภายนอกและภายในเกิดความเหมาะสมถูกต้องเป็นไปได้ความเป็นประโยชน์ สมรรถนะการปฏิบัติงานดีขึ้นกว่าเดิม พฤติกรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและความเพียรในการช่วยเหลือผู้อื่นความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมมีความรอบคอบรอบน้อมถ่อมตนด้วยวาจาความอ่อนน้อมถ่อมตน จิตใจ อ่อนโยน มีด้วยความรอบคอบ บุคลิกภาพซื่อสัตย์ ซื่อตรงความสมดุลความมั่นคงความเพียรสติความมุ่งมั่นความจงรักภักดีจริยบรรณในการทำงานและอื่น ๆ อยู่ในระดับดีสูงสุด คือ การทำงานเป็นทีมคือมีลักษณะของความซื่อสัตย์มีความกระตือรือร้นเด่นชัด 2) มีความรู้และมีความคิดสร้างสรรค์ 3) บุคลากรที่มีความรับผิดชอบ 4) มีความสามารถในการทำงานอย่างเข้มแข็งประกอบด้วยปัญญา 5) มีแนวทางในการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ทำงานได้อย่างสมบูรณ์และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การมองเห็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงาน เกิดทัศนคติที่ชาญฉลาด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ด้านงานวิชาการตามหลักภาวะ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 พบว่า การบริหารงานเกี่ยวกับการวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านงานแผนและงบประมาณตามหลักภาวะ 4 การบริหารงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนงบประมาณการตรวจสอบติดตาม การลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านงานบุคคลตามหลักภาวะ 4 การบริหารงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์วางแผนอัตรากำลัง การประเมินผลการปฏิบัติงานด้านงานบริหารทั่วไป ตามหลักภาวะ 4 การบริหารงานเกี่ยวกับการวางแผนจัดระบบการบริหาร การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2) แนวทางการการบริหารสถานศึกษาตามหลักภาวะ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 พบว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรในเรื่องมีระเบียบวินัย ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน และมีการกำหนดวิธีการ มีการวางแผนใช้จ่ายงบประมาณที่

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ และทุกแผนกและทุกสาระการเรียนรู้เบิกจ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่า ให้โอกาสและสนับสนุนบุคคลที่มีความรู้ความสามารถบรรจุแต่งตั้งให้เหมาะสมกับงาน ให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีการกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญวัฒนธรรมและค่านิยม ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีค่านิยม รักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม และปฏิบัติตามกฎระเบียบและประเพณีทางสังคม และเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สะอาด มีความสะดวกสบาย เป็นระเบียบเรียบร้อย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ชุมชนหรือบุคลากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

2) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนไปศึกษาดูงาน แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาตนเอง ถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นได้ และขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการปฏิบัติงานโดยใช้หลักทฤษฎี 4 เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยการศึกษาแบบสัมภาษณ์เชิงลึกในแต่ละด้าน สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

2) ควรศึกษาเชิงคุณภาพการบริหารงานโรงเรียนที่เหมาะสม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

3) ควรศึกษาการบริหารงานโรงเรียนเป็นรายด้านของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนศึกษา. (2557). คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร. (2548). การแสวงหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพกรณีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน์.
- พระมหาสมบัติ ธนปญโญ. (2557). ยุทธศาสตร์เชิงพุทธสำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. อโยธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พรพรรณ โปรเกียรติ์. (2561). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักภavana 4 ของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธานี จันทิโก .(2560). การพัฒนาตนเองตามหลักภavana 4 ของเยาวชนตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง)*

DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL QUALITY MANAGEMENT DONKLIANG MODEL TO THE EXCELLENCE OF THE SECOND SURAT THANI PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION SCHOOL (BAN DON KLIANG)

วิชัย โสพลพันธุ์

Wichai Sophonphun

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี

Surat Thani Provincial Administrative Organization, Thailand

E-mail: wichai0997653617@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) วิธีการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาดั้งเดิม ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2

* Received 1 July 2022; Revised 8 August 2022; Accepted 26 August 2022

(บ้านดอนเกลี้ยง) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง) จำนวน 21 คน และครูผู้สอน 42 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างเนื้อหาและสร้างข้อสรุป เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ได้ศึกษารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบ 2. การบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพ ควรยึดรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่มี 4 องค์ประกอบ คือ 2.1 ทฤษฎีและหลักการบริหารคุณภาพเดิมมี 2.2 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร 2.3 หลักการกระจายอำนาจในกระบวนการบริหารงาน 4 ฝ่าย และ 2.4 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) พบว่า มีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนา, รูปแบบการบริหาร, คุณภาพการศึกษา

Abstract

The purposes of this research are to study about the educational quality management model for educational institutions basic education level, create and validate educational quality management models DONKLIANG Model to the Excellence and to learn about Development of Educational Quality Management DONKLIANG Model to the Excellence of The Second Surat thani Provincial Administrative Organization School (Ban Don Kiang). The are three procedures of the research which consist of which consists of 1) studying the documents and research related to the educational quality management model for educational institutions at the level of basic education and model schools, 2) creating and validating educational quality management models DONKLIANG Model and to learn about Development of Educational Quality Management DONKLIANG Model by 5 experts examining the educational quality management model and 3) evaluating of the use of the educational

quality management model DONKLIANG Model to the excellence of The Second Provincial Administrative Organization School (Ban Don Kliang) from 4 of the school director under the Surat Thani Provincial Administrative Organization and 42 f The Second Provincial Administrative Organization School (Ban Don Kliang) teachers. The data collecting method is asking for opinions and the statistics used in data analysis are mean and standard deviation. The result found that Development of Educational Quality Management DONKLIANG Model should be used following the principles of quality management by Deming (PDCA) and quality management throughout the organization (TQM). The next consequence is educational quality management model DONKLIANG Model consists with 4 components that are 1. Deming theory and principles of quality management (PDCA), quality management throughout the organization (TQM), decentralization principle and participation of stakeholders, 2. 4 administrative processes; academic, budget, personnel and general administration that each role is managed with Deming cycle under DONKLIANG Model 3. the results of the assessment of educational quality management model DONKLIANG Model to the Excellence of The Second Surat thani Provincial Administrative Organization School (Ban Don Kliang).

Keywords: Development, Management Style, Educational Quality

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นปัจจัยและรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาชาติ คือ การพัฒนาคน คนที่มีคุณภาพจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ สร้างสรรค์ ทางความคิด มีเจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมที่ดี การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ ได้ตลอดชีวิตนั้นถือเป็นมาตรฐานสำคัญที่คนไทยทุกคนจะต้องได้รับ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการ พัฒนาชาติให้ยั่งยืน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา ที่มีคุณภาพ รวมทั้งปรากฏในยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายของรัฐบาลทุกยุคสมัย ด้วย ความสำคัญของกระบวนการจึงถูกกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 6 มาตรา 47 ถึง มาตรา 51 ซึ่งได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศที่ยั่งยืน ทัดเทียมกับประชาคมโลกและสามารถนำพาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป (เสกสรร ทองศรี, 2557)

คุณภาพการศึกษา คำนี้เป็นคำที่กล่าวถึงกันมาเนิ่นนานเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพการศึกษา รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ได้ ร่วมกันระดมความคิดเห็น หาวิธีการและแนวทางที่จะทำอะไรให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของประเทศไทยให้ดีขึ้นทัดเทียมกับนานาชาติ ความหมายของคำว่าคุณภาพ การศึกษา เป็นนามธรรม หากเข้าใจความหมายไม่ตรงกันแล้ว เมื่อนำลงมาสู่การปฏิบัติก็จะแตกออกไปในแต่ละทิศทาง สุดท้ายก็อาจวนอยู่ในอ่าง ในสังคมไทยยังมีความสับสนระหว่างคำว่า “คุณภาพคน” กับคำว่า “คุณภาพการศึกษา” ที่ผ่านมาสังคมมักจะกล่าวโทษกันว่า คนดีหรือคนไม่ดีเป็นเพราะการศึกษา แท้จริงแล้ว การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างคุณภาพคน เนื่องจากคุณภาพคนเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัยที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นครอบครัว สังคม สิ่งแวดล้อม คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม ปณิธานและภารกิจของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามนโยบาย การ พัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศ ตลอดจน ปณิธานและภารกิจเฉพาะในการจัดการ การศึกษาของแต่ละสถาบัน ดังนั้น คำว่าพัฒนาคุณภาพ การศึกษา หมายความว่าถึง กระบวนการพัฒนา การศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้างการวางแผน และการดำเนินการตาม แผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และ เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่าย (พระมหาอำนาจ เทวโร (ทองเพชร), 2559)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่ต้องมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชาชน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) โดยจัดให้สอดคล้อง กับความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษามาตรา 6 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนั้น ด้วยเหตุนี้จึงมี

ความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาได้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

ในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีรูปแบบและวิธีการบริหารงานให้เกิดคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ระบบการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management : TQM) เป็นระบบการบริหารการศึกษาในปัจจุบันซึ่งมุ่งไปที่คุณภาพด้านผู้เรียนภายใต้ความร่วมมือของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง และมีการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ตามแนวทางของวงจรคุณภาพของเดมมิง (PDCA) ทั้งการใช้หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นปัจจัยสนับสนุนเพื่อส่งผลให้เกิดคุณภาพดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบบริหารคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง)
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) (รัตนะ บัวสนธ์, 2556) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา
สำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
และสถานศึกษาต้นแบบ จำนวน 3 แห่ง ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัยแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการ
สถานศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบที่มีความเป็นเลิศด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา ได้แก่
โรงเรียนรางวัลพระราชทานและโรงเรียนต้นแบบ

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการ
สถานศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบ ที่มีความเป็นเลิศด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา จำนวน
3 แห่ง ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 21 คน ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน รวม 5 คน

2.2 ครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานวิชาการ 1 คน งานงบประมาณ 1 คน งานบุคลากร 1 คน
และงานบริหารทั่วไป 1 คน โรงเรียนละ 4 คน รวม 12 คน

2.3 คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 2 คน รวม 6 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

1. รูปแบบการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาต้นแบบที่มีความเป็นเลิศด้านการบริหาร
คุณภาพการศึกษา จำนวน 3 แห่ง ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงาน
งบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป

2. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ การบริหารงาน
วิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป

**ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพ
การศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด
สุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) มีขอบเขตตามขั้นตอนย่อ ดังนี้**

ร่างรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของ
โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) โดยมีการวิเคราะห์และ
สังเคราะห์จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับ 1) แนวคิด
วงจรเดมมิง (PDCA) 2) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) และได้จากผลการศึกษาตามขั้นตอนที่
1 สถานศึกษาต้นแบบ 3 แห่ง แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของ

ร่างรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) โดยตรวจสอบด้าน 1) ความถูกต้อง 2) ความเหมาะสม และ 3) ความเป็นไปได้

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1) ความถูกต้อง (Accuracy) ของวิธีการ ขั้นตอน กระบวนการของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา ต้องมีความถูกต้องเชื่อถือได้

2) ความเหมาะสม (Propriety) ของวิธีการ ขั้นตอน กระบวนการของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษากับการนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

3) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ของการนำรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง)

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ความเป็นไปได้ของวิธีการ ขั้นตอน กระบวนการของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา

2. ความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 คน ครูผู้สอนโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) ทั้งหมด จำนวน 42 คน โดยใช้ข้อมูลปีการศึกษา 2564

ผลการวิจัย

1. ได้ศึกษารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบ
2. การบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพ ควรยึดรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่มี 4 องค์ประกอบ คือ 2.1 ทฤษฎีและหลักการบริหารคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA) 2.2 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) 2.3 หลักการกระจายอำนาจในกระบวนการบริหารงาน 4 ฝ่าย และ 2.4 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)
3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) พบว่ามีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง)

1. ผลการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา ควรใช้หลักการและแนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) ซึ่งเป็นหลักการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายตามแนวทางของวงจรเต็มมิ่ง (PDCA) พร้อมทั้งใช้หลักการการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นปัจจัยสนับสนุนเพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณภาพดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับวรรณภา สมุห์นวน (2560) ที่ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีความเห็นว่าโรงเรียนบ้านควนสระควรนำรูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษานี้ไปใช้ในสถานศึกษา และมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ความต้องการของชุมชนและสังคมให้มากที่สุด การเปิดโอกาสการมี

ส่วนร่วมในการทำงานโดยบุคลากรทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ร่วมกันคิดตัดสินใจ สนับสนุนส่งเสริมและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจ ในความสำเร็จของสถานศึกษา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม เพื่อช่วย ปรับปรุงการศึกษาให้ดีขึ้นซึ่งพบว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ในโรงเรียนและสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรร ทองศรี (2557) ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบ การบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรยึดหลักการบริหารคุณภาพ เดมมิง (PDCA) และการบริหารคุณภาพทั่วองค์กร (Total Quality Management : TQM) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2548) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการ บริหารคุณภาพการศึกษาทั้งองค์กรของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาทั้งองค์กรของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) ด้านการนำ องค์กรและการวางแผนกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีเป้าหมายของการพัฒนา คุณภาพอย่างชัดเจน แสดงถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพ มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา 2) ด้านระบบและกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ กระบวนการ เรียนรู้เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ กระบวนการเน้นผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ระบบ ดูแลช่วยเหลือให้ผู้เรียน มีคุณภาพมีความสามารถที่โดดเด่น 3) ด้านทรัพยากรบุคคลและ ทีมงาน มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ แผนการพัฒนาบุคลากร แต่งตั้งคณะกรรมการและมอบ อำนาจหน้าที่ให้กับหัวหน้าทีมคุณภาพ มีการมอบหมายหน้าที่ชัดเจนตามระเบียบปฏิบัติ ราชการ 4) ด้านการวิเคราะห์ประเมินและการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีโครงสร้างองค์กรอย่างเป็นระบบ ประเมินสภาพความต้องการทั้งระบบเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์สภาพความต้องการและจำเป็นของสถานศึกษา 5) ด้านความพึงพอใจของผู้เรียนและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ครูผู้สอนมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สาระของหลักสูตร สอดคล้องกับสภาพผู้เรียนและท้องถิ่น 6) ด้านผลลัพธ์ขององค์กร มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และเคารพในสิทธิของผู้อื่น ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของทุกภาคและสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สมยศ แก้วสุวรรณ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2. ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล พบว่าแต่ละโรงเรียนได้แบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานบริหารทั่วไป และมีปัจจัยเชิงสาเหตุ 6 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้ปกครอง และด้านชุมชน ผลการศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบ ในภาพรวมมีการบริหารคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาต้นแบบทั้ง 3 แห่ง เป็นสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารคุณภาพการศึกษาซึ่งยืนยันได้จากรางวัลและการเป็นโรงเรียนในโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โรงเรียนพระราชทาน โรงเรียนในฝัน และโรงเรียนอนุบาลต้นแบบ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นโรงเรียนที่สอนในระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินของภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.ได้สรุปผลการประเมินร้อยละ 35 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และมีสถานศึกษาร้อยละ 10 เท่านั้นที่สามารถสอนให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดไตร่ตรอง และมีสถานศึกษาเพียงร้อยละ 11 ที่สามารถสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อหลักสูตร มีสถานศึกษาจำนวนร้อยละ 24 ที่มีการปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองในสังคมแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี นอกจากนี้สถานศึกษาทั้ง 3 แห่งนี้ ยังได้รับการคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลงรองรับการกระจายอำนาจประเภทที่ 1 ที่ทางหน่วยงานระดับสูงได้กำหนดนโยบายให้มีการบริหารโดยการกระจายอำนาจตามกฎหมายซึ่งมอบอำนาจการบริหารทั้ง 4 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไปให้กับสถานศึกษา และสถานศึกษาดังกล่าวได้นำระบบวงจรคุณภาพ PDCA และระบบการบริหารคุณภาพองค์กรรวม (TQM) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา จึงทำให้มีการบริหารคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ที่สามารถสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองในสังคมแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร

กระบวนการเรียนรู้ และครูและผู้บริหารมีส่วนร่วมการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพ ในสถานศึกษาของตนเองและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีระดับปฏิบัติต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บงกช พรหมจันทร์ (2552) ได้ศึกษา การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ได้นำ ข้อเสนอแนะของผู้ประเมินภายนอกเข้าสู่การประชุมเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายรับรู้ รับทราบ และ สร้างความตระหนักร่วมกัน มุ่งสู่การวางแผนพัฒนาคุณภาพประจำปีอย่างสม่ำเสมอ ภายใต้ ความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา จัดทำแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม โดยมีผู้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ การปฏิบัติได้ดำเนินการตามแผนงาน ที่วางไว้ ตาม ระยะเวลา ส่วนการตรวจสอบนั้นพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่คณะกรรมการประเมินภายในทำการ ตรวจสอบประเมินการทำงานทุกระยะอย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ และ ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การจัดสรร งบประมาณ และตรวจสอบติดตาม การประเมินผลรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ โตแหยม (2551) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเองต้องมีการพัฒนา สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับ และจะต้องมีการวางแผนร่วมกับครูผู้สอนในการ ระดมทรัพยากร ในชุมชน ควรมีการตั้งงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษาพร้อมกับมีการติดตามประเมินผลในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละครั้ง 3) ด้านการ บริหารงานบุคลากร ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สนับสนุน บุคลากรให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีระดับปฏิบัติการสูงสุด รองลงมา ได้แก่ เสริมสร้าง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง มีระดับ ปฏิบัติการต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2548) ได้ศึกษา การ พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารทั้งองค์กร ของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านทรัพยากรบุคคลและ ทีมงาน มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ แผนการพัฒนาบุคลากร แต่งตั้งคณะกรรมการและมอบ อำนาจหน้าที่ให้กับหัวหน้าทีมคุณภาพ มีการมอบหมายหน้าที่ชัดเจนตามระเบียบปฏิบัติ ราชการ และ 4) ด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานสถานศึกษา พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ประชาสัมพันธ์งานการศึกษา และประสานงานราชการ

กับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น ระดับปฏิบัติการสูงสุด รองลงมา ได้แก่ รั้งนักเรียน และจัดทำสำมะโนหรือนักเรียน ส่งเสริมกิจการนักเรียนนักศึกษา และดำเนินการงาน เลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการดูแลรักษา ซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม มีปฏิบัติการต่ำสุด รองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติพงศ์ อุ่นใจ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน พบว่า ปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากที่สุด ได้แก่ มีครูสอนไม่ครบชั้นเรียนมีครูสอนไม่เพียงพอกับเด็ก และมีครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชา ด้านเงิน งบประมาณ ได้แก่ มีการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐไม่เพียงพอ การสนับสนุนงบประมาณ จากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอ และขาดนโยบายการบริหารงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ไม่มีงบประมาณเพียงพอในการจัดซื้อและ ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนับสนุนการสอน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรรค์ ทองศรี (2557) ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพ การศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ทฤษฎีและหลักการบริหารคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA) การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) หลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของ ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) 2) รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาต้องยึดหลักการ กระจายอำนาจและหลักธรรมาภิบาล 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารคุณภาพ การศึกษา 4) กระบวนการบริหารใน 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป ซึ่งแต่ละงานบริหารด้วยวงจรบริหารคุณภาพเต็มมิ่ง

ขั้นตอนที่ 2 สรุปผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของการพัฒนารูปแบบการ บริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การ บริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง)

ผลการรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 แนวคิดการบริหารคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบที่ 3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ การบริหารคุณภาพการศึกษา องค์ประกอบที่ 4 วิธีดำเนินการบริหารคุณภาพการศึกษา

ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ จะมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ ของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาในแต่ละส่วน มีความถูกต้อง เหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นข้อ พบว่า ทุกข้อมีความถูกต้อง เหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากว่าผู้วิจัยได้วิเคราะห์เอกสารในการกำหนดหลักการของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาดังกล่าวมีความครอบคลุม และสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษา วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน ความถูกต้อง เหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากในการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องมีวัตถุประสงค์ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนในการจะบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายและในส่วนของวิธีดำเนินการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา 4 ด้าน และตัวบ่งชี้วัดความสำเร็จแต่ละด้านมีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ สำหรับการนำไปใช้เป็นรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากวิธีดำเนินการที่ได้มาจากการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบที่มีการบริหารจัดการศึกษาได้มีประสิทธิภาพและเหมาะสำหรับการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ประกอบการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารงานสถานศึกษาให้มีคุณภาพโดยใช้แนวคิดวงจรเดมมิง (PDCA) และระบบการบริหารคุณภาพองค์กรรวม (TQM) มาใช้ในการยกร่างรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและวิธีการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จนได้รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ แก้วสุทธิ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลพบว่า แต่ละโรงเรียนได้แบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานบริหารทั่วไป และมีปัจจัยเชิงสาเหตุ 6 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้ปกครอง และด้านชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง)

สรุปผลการประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) พบว่า องค์ประกอบโดยรวมของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) จำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า องค์ประกอบโดยรวมของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) มีความเป็นประโยชน์ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากการศึกษาโรงเรียนต้นแบบและการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ 1 และผลสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) ในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะและปรับแก้ไขจนได้รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่สมบูรณ์แล้วส่งประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) และผลที่ได้รับกลับมามีคือ ได้รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) ที่ผ่านการยืนยันแล้วว่ารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยงค์ แก้วสุพรรณ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ทั้งมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านครู และมาตรฐานด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับคุณภาพดีทุกมาตรฐาน และยัง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมณา พุ่มประพาฬ (2549) ได้ศึกษาค้นงานวิจัย การรูปแบบการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเห็นด้วยกับรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.71-1.00 ทุก ๆ ด้าน นอกจากสอดคล้องกับงานวิจัยแล้วยังสอดคล้องกับคณะกรรมการ มาตรฐานสำหรับการประเมินการศึกษา (Stufflebeam, 2007) ได้ดำเนินจัดทำมาตรฐานสำหรับการตัดสินคุณภาพของการประเมินทางการศึกษาขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1981 โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์จากนักการศึกษาหลายร้อยคน และในปี ค.ศ. 1994 ได้ปรับปรุงพัฒนาเป็น “มาตรฐานการประเมินโครงการ/องค์กร” รวม 4 มาตรฐาน ความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) ความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) ความเหมาะสม (Propriety Standards) และความถูกต้อง (Accuracy Standards) แต่ในงานวิจัยนี้ได้เลือกนำมาใช้ 2 มาตรฐาน ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) ความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดำรง บุญกลาง (2560) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือ พบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรรค์ ทองศรี (2557) ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ความเป็นประโยชน์ในภาพรวม และความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามผลการวิจัยของพັນนา พัฒนาอุดมสินคำ (2557) ศึกษาวิจัยรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการตรวจสอบรูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นมีความถูกต้อง เหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) ผู้วิจัยได้นำคำสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ต้องใช้หลักการและแนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) ซึ่งเป็นหลักการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายตามแนวทางของวงจรเดมมิง (PDCA) พร้อมทั้งใช้หลักการการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นปัจจัยสนับสนุนเพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรได้มีการนำรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา

1.2 ต้องใช้หลักการและแนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) ซึ่งเป็นหลักการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายตามแนวทางของวงจรเดมมิง (PDCA) พร้อมทั้งใช้หลักการการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นปัจจัยสนับสนุนเพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณภาพ ดังนั้นสำนักการศึกษาเทศบาลนครเกาะสมุยควรได้มีการส่งเสริมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีศักยภาพในการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพทั้ง 4 งาน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป ด้วยหลักการและแนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM) วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) หลักการการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษา เรื่องของขนาดโรงเรียนกับรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษา DONKLIANG Model สู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) ซึ่งจะทำให้ทราบบริบทที่แตกต่างกันของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานตามภาระงานแต่ละกลุ่มงานให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการขยายขอบเขตเนื้อหางานวิจัยให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ดำรง บุญกลาง. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- พระมหาอำนาจ เตชวโร (ทองเพ็ชร). (2559). การพัฒนาคุณภาพการศึกษากับการสร้างโรงเรียนแห่งการเรียนรู้. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 3(2), 155-156.
- พັນนา พัฒนาอุดมสินค้า. (2557). รูปแบบกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). วิจัยเชิงคุณภาพการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณภา สมุห์ทวน. (2560). การพัฒนารูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสารสังคมและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 1(1).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานวิชาการและพัฒนาคุณภาพ การศึกษา.กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุมนา พุ่มประพาฬ. (2549). รูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เสกสรรค์ ทองศรี. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยนอร์
ทกรุงเทพ.

วาทกรรมแลนด์สไลด์ในบริบททางการเมืองของไทย*

LANSLIDE DISCOURSE IN THE THAI POLITICAL CONTEXT

พระมหาจันงค์ สิริวณฺโณ (ผมไผ)

Phramaha Jumnong Siriwinno (Pompai)

พระเดชขจร ขนฺติธโร (ภูทิพย์)

Phra Dechkhajorn Kantidharo (Phuthip)

พระมหาสมเด็จ มหาสมิทธิ (อัสสาร)

Phramaha Somdet Mahasamithi (Attasan)

ภุณทิลลา น้อยเจริญ

Phunthila Noicharoen

อริย์รัช เลิศรวมโชค

Arithat Loesruamchok

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: Jumnongpompai12@gmail.com

บทคัดย่อ

“วาทกรรม” เป็นเรื่องที่มีมากกว่าการเขียน และการพูด ยังรวมถึงระบบและกระบวนการในการสร้าง การผลิต เอกลักษณ์ และความหมาย ให้กับสรรพสิ่งในสังคมที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นอำนาจ ความรู้ ความจริง หรือแม้กระทั่งตัวตนของเรา วาทกรรมแลนด์สไลด์ในบริบททางการเมืองของไทย ถือได้ว่าเป็นคำใหม่ที่เกิดขึ้นในยุคที่คนมีความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการบริหารประเทศของผู้นำในยุคปัจจุบัน จนมีวาทกรรมที่หลากหลายโดยเฉพาะในประเด็นที่ว่าใครก็ได้มาเป็นผู้นำที่ไม่ใช่ผู้นำชุดนี้ ความหมายของคำว่า “แลนด์สไลด์” (Landslide) ในภาษาอังกฤษ แปลว่า “ดินถล่ม” หรือ “แผ่นดินถล่ม” จึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับบริบทการเมือง ที่มักเรียกกันว่า “ชนะแบบแลนด์สไลด์” (Landslide Victory) เป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก ภายใต้การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย โดยคำว่าแลนด์สไลด์เริ่มได้รับความนิยมในช่วงปี ค.ศ.1800 และใช้มาจนถึงปัจจุบัน ทิศทางวาทกรรมแลนด์สไลด์ใน

* Received 3 June 2022; Revised 15 July 2022; Accepted 7 August 2022

บริบททางการเมืองของไทย จะเป็นอย่างไร บทพิสูจน์จากการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด กรุงเทพมหานคร ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ได้รับคะแนนนำขาดอย่างถล่มทลาย ทำให้เห็นปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยในรูปแบบใหม่ ที่อยู่กับการปกครองในระบอบเผด็จการมาอย่างยาวนาน

คำสำคัญ: วาทกรรมแลนสไลด์, การเมืองของไทย

Abstract

“Discourse” is more than writing and speaking, it includes systems and processes for creating, producing, identity and meaning for all things in the society around us. Be it power, knowledge, truth, or even our self. Landslide discourse in the Thai political context It can be considered as a new term that arises in an era when people are bored with the current leadership of the country's administration. Until there are various discourses, especially on the issue that anyone can become a leader who is not a leader in this set. The meaning of the word "landslide" (Landslide) in English means "landslide" or "landslide" has been compared in a political context. Often called "Landslide Victory" is a term that is widely used all over the world. under democratic elections The term land slide became popular in the 1800s and is still used today. The direction of Landslide discourse in the Thai political context how will it be Evidence from the election of the governor of Bangkok, Chatchat Sitthiphan, received a landslide lead. causing the phenomenon of Thai politics in a new way who has been with the dictatorship for a long time.

Keywords: Landslide Discourse, Thai Political

บทนำ

มิเชล ฟูโก (Michael Foucault) ปรัชญาชาวฝรั่งเศส ได้ให้ความหมาย “วาทกรรม” (Discourse) ไว้ว่า เป็นเรื่องที่มีมากกว่าการเขียน และการพูด ยังรวมถึงระบบและกระบวนการในการสร้าง การผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significant)

ให้กับสรรพสิ่งในสังคมที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นอำนาจ ความรู้ ความจริง หรือแม้กระทั่งตัวตนของเรา และนอกจากวาทกรรมจะทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ยังทำหน้าที่ในการยึดตรึง สิ่งที่เราสร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป ขณะเดียวกันยังทำหน้าที่ในการเก็บกดปิดกั้น มิให้เอกลักษณ์ หรือความหมายของบางอย่าง หรือความหมายอื่นเกิดขึ้น หรือไม่ก็ทำให้เอกลักษณ์และความหมายของบางสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมเลื่อนหายไปได้ พร้อมๆ กันอีกด้วย วาทกรรมสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ดังกล่าวได้ โดยผ่านทางภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discursive Practice) ได้แก่ จาริตประเพณี ความคิด ความเชื่อ คุณค่า ค่านิยม ผ่านทางสถาบัน และช่องทางในการเข้าถึงผู้คนในสังคม ส่วนคำว่า วาทกรรมการเมือง (Political Discourse) มีนักปรัชญาหลายคน สรุปไว้ว่า เป็นแนวคิดที่ให้ความสนใจและความสำคัญในกิจกรรมของการสื่อความหมายทางภาษา การแสดงความคิดทางการเมือง และกลไกในการควบคุมระบบการสื่อความหมาย ของการแสดงความคิดทางการเมืองนั้น โดยมีการถ่ายทอดและอบรมสั่งสอน เพื่อการบังคับ ดำรงรักษา หรือนำการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ไปด้วยในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ชุดของความคิดทางการเมืองจะต้องใช้ความชอบธรรม (Legitimacy) ในการสื่อวาทกรรมแต่ละชุดออกไป เพื่อเปลี่ยนแปลง ยึดตรึงสิ่งต่างๆ ด้วยความถูกต้อง (ธนาชาติ แสงประดับ ธรรมโชติ, 2565)

วิกฤตการณ์ชุมนุมทางการเมือง เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ศุภเดช ศักดิ์ต้วง (2557) เสนอบทวิเคราะห์การเมืองไทยผ่านสำนักข่าวอิศราว่า วิกฤตการณ์ชุมนุมตั้งแต่ ปี 2549 เป็นต้นมา ภาษาเข้ามามีบทบาทสำคัญในฐานะเครื่องมือเคลื่อนไหวทางการเมือง ด้วยการสร้างสารที่ยั่วยุปลุกปั่น ผลิตวาทกรรมสร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) ผ่านสื่อสังคมเครือข่าย (Social Media) เป็นเครื่องมือบ่อนทำลายคู่ขัดแย้งทางการเมือง อีกทั้ง อรรถพร ปิณฑนโธวาท (2544) ชี้ให้เห็นถึงการขยายตัวของสื่อสิ่งพิมพ์ รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลให้เกิดการรับข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง สารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาทางการเมืองเกิดขึ้นจำนวนมาก ซึ่งมีอิทธิพลส่งผลต่อการยอมรับ ติความ และการวิพากษ์ กรอบการวิเคราะห์วาทกรรมทางการเมืองจึงเป็นกรอบที่จะเผยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอำนาจ ความเป็นใหญ่ เจตนาของผู้ส่งสาร และปฏิกิริยาสะท้อนกลับของผู้รับสาร ผ่านความหมายในระดับมหภาคและจุลภาค รวมถึงความหมายที่แสดงออกอย่างตรงไปตรงมา หรือความหมายโดยนัยยะแฝงที่ซ่อนเร้นอยู่ในวากยสัมพันธ์ (syntax) การใช้คำ (lexicon) และความหมาย

วาทกรรมแลนด์โลดในบริบททางการเมืองของไทย มีจุดเริ่มต้นจาก “อึ้งอึ้ง” แพทองธาร ชินวัตร ประเดิมออกฉากรับบทเป็น ประธานคณะที่ปรึกษาด้านการมีส่วนร่วมและนวัตกรรม พรรคเพื่อไทย สร้างกระแสว่าบ...ทางการเมือง ตอกย้ำวาทกรรม “ยุทธศาสตร์แลนด์สโลตทั้งแผ่นดิน” เบรกอารมณ์คนหนุ่มสาวให้หันกลับมาเลือก “เพื่อไทย” พอเข้าฉากอีกครั้ง รับบทเป็น “หัวหน้าครอบครัวเพื่อไทย” โดยเฉพาะการปรากฏกายครั้งล่าสุด ถึงขั้นเทียบเชิญคนเสื้อแดงกลับสู่้อมกอดครอบครัวเพื่อไทย มันฉายภาพ “สภาพอมโรคของเพื่อไทย” ยุทธศาสตร์แลนด์สโลตทั้งแผ่นดิน โดยเฉพาะในภาคอีสาน ส.ส. หลายคนในเพื่อไทยถึงขั้นพูดกันว่า “เอาเสาไฟลง” ยังชนะ เพราะกระแสของรัฐบาลติดลบ (ราษฎรเต็มขั้น, 2565) อย่างไรก็ตาม ระบดศึกฝ่ายประชาธิปไตย “พิธา” ก้าวไกลทั้งแผ่นดิน สวน “ทักษิณ” เพื่อไทยแลนด์สโลต เครื่องจักรสีส้มรุกชิงมวลชนคนเสื้อแดง ก่อวิวาทะดราม่าเดือดในโซเชียล อุดมการณ์มาก่อนปากท้อง “พิธา” ชูเปลี่ยนรัฐโบราณ ล้างระบอบปรสิต แยกแแดงรากหญ้า ออกจากแแดงทักษิณ แยกแแดงอุดมการณ์ ออกจากแแดงครอบครัวชินวัตรถึงคิวพรรคก้าวไกล จัดประชุมสามัญใหญ่ประจำปี 2565 ที่อุทยานการเรียนรู้ร้บวัย 100 ปี ธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2565 ซึ่งก่อนถึงวันประชุม มีดราม่าในโซเชียลระหว่างกองเชียร์ก้าวไกลกับกองหนุนเพื่อไทย ประเด็นจะเลือกอุดมการณ์หรือปากท้องชาวบ้านดังพรรคเพื่อไทยอธิบายว่า ทักษิณต้องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจปากท้อง และก้าวข้ามเรื่องการปฏิรูปสถาบัน หากแกนนำก้าวไกลแน่วจริง ก็ประกาศยุทธศาสตร์ปฏิรูปสถาบันบนเวทีประชุมใหญ่ไปเลย เมื่อถึงวันประชุมใหญ่ ไม่มีเรื่องปฏิรูปสถาบันออกจากปาก พิธา ล้มเจริณรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล และมีตัวเลข 100 กว่าที่นั่ง สำหรับการตั้งเป้าให้ได้ ส.ส.ทั้งสองระบบ การเปิดตัวไอดิม-พิชัฐวัชรสินธุ หลานอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นผู้จัดการการสื่อสารและการรณรงค์นโยบายของพรรคก้าวไกล ก็หวังดึงคนรุ่นใหม่หรือนิวโหวตเตอร์เท่านั้น แต่การที่จะได้ ส.ส.กว่า 100 ที่นั่ง ก้าวไกลจะต้องออกไปขยายฐานเสียงในชนบท (กรุงเทพธุรกิจ, 2565)

ทิศทางวาทกรรมแลนด์โลดในบริบททางการเมืองของไทย จะเป็นอย่างไร บทพิสูจน์จากการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ได้รับคะแนนนำขาดอย่างถล่มทลาย ทำให้เห็นปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยในรูปแบบใหม่ ที่อยู่กับการปกครองในระบอบเผด็จการมาอย่างยาวนาน ถึงแม้จะมีกระแสการกล่าวถึงผู้อยู่เบื้องหลังของ ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ จะเป็นพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งก็ตาม แต่เหตุการณ์เหล่านี้สร้าง

แรงสันสะท้อนให้กับพรรคการเมืองอีกหลายกลุ่ม ถือเป็นกรณีตัวอย่างกับวาทกรรม “แลนด์สไลด์” ในมิติการเมืองยุคปัจจุบัน

แนวคิดวาทกรรมทางการเมือง

“การเมือง” เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในจิตใจของบุคคลและความรู้สึกนึกคิดนี้เป็นแนวทางหรือรูปแบบหรือมาตรฐานของแต่ละบุคคลที่จะใช้ในการประเมินเหตุการณ์หรือการรับรู้ทางการเมืองของบุคคลนั้น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยรวมทั้งสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามช่องทางและกระบวนการต่างๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดไว้ซึ่งหากประชาชนมีความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง พร้อมทั้งตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็จะส่งผลต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ซึ่งในประเทศไทยที่มีการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ ยอมรับกันทั่วไปว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามค่านิยม ของ อับราฮัม ลินคอล์น อดีตประธานาธิบดีของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น หมายถึง การปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่งอำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนโดยประชาชนทำหน้าที่ในการปกครองตนเองโดยตรง แต่ในทางปฏิบัตินั้นไม่สามารถกระทำได้ จึงเกิดรูปแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Government) โดยประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการกำหนดผู้ปกครอง (รัฐบาล) นโยบายและวิธีการปฏิบัติตามนโยบายแต่การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นแก่นแท้ของประชาธิปไตยมิใช่ “ความเป็นตัวแทน” หากแต่อยู่ที่ “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ของประชาชนอย่างแท้จริง (อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, 2563)

วาทกรรมเป็นกระบวนการสร้างความหมายโดยภาษาและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคม ประกอบกันเป็นความรู้ความเข้าใจในเรื่องหนึ่งๆ ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดว่าอะไรคือความรู้ความจริง เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคมทั้งโดยกลุ่มที่ครองอำนาจและกลุ่มที่ต่อต้านอำนาจ จัดเป็นเทคโนโลยีทางอำนาจที่ถูกใช้ทั้งการเก็บกดปิดกั้นและจัดระเบียบวิถีชีวิตของคนในสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ถูกใช้เพื่อต่อต้านอำนาจต่อต้านระเบียบที่วาทกรรมหลักครอบงำอยู่ วาทกรรมในตัวของมันเองนั้น คือการต่อสู้และการครอบงำ ที่มีต่อรูปแบบและวิถีชีวิตของ

ผู้คนในสังคม (Foucault, 1972) วาทกรรมพิจารณาถึงโครงสร้างของระบบภาษาในการนิยามความหมายต่างๆ ว่าไม่ได้เกิดขึ้นจากโครงสร้างทางไวยากรณ์เท่านั้น แต่มีอิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมที่ดำเนินไปในลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจ วาทกรรมกับภาษา จึงหมายถึงระบบภาษาของมนุษย์ที่ถูกใช้เพื่อบนิยามหรือประกอบสร้างชุดความคิดหนึ่งๆ ให้เป็นเสมือนความจริง ความถูกต้อง เพื่อสร้างและรักษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างคนในสังคม ฟูกูต์สนใจถึงวิธีการที่ภาษาถูกใช้พูดในเรื่องหนึ่งๆ ในช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ช่วงหนึ่งว่าเป็นไปอย่างไร และวิธีการดังกล่าวได้สร้าง “ภาพตัวแทน” ของเรื่องนั้นๆ ผ่านกระบวนการที่เรียกว่าความรู้ได้อย่างไร (กาญจนา แก้วเทพ, 2548)

ส่วนวาทกรรมทางการเมืองในบริบทสังคมไทย ส่วนมากมักมาจากผู้นำทางการเมืองมักประดิษฐ์ถ้อยคำ (จะโดยตัวเองหรือคนอื่นคิดให้ก็ตาม) อันโดดเด่นเป็นที่จดจำจนกลายเป็นวาทกรรมประจำตัวกันคนละมากบ้างน้อยบ้าง วาทกรรมดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อสารกับผู้ฟังคือสาธารณชนหรือประชาชนให้รับรู้และเข้าใจความคิด ความเชื่อ การกระทำของผู้พูดในสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด หรือเป็นไม้เท้าเป็นแกนความคิดของผู้พูด ที่แสดงให้เห็นวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานทางการเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ฟังเชื่อถือ ยอมรับ และคล้อยตาม อันจะนำไปสู่การทำงานทางการเมืองได้ต่อไป แม้ว่าทกรรมเหล่านั้นได้ผ่านการประดิษฐ์คิดค้นมาอย่างดีหรือเกิดขึ้นโดยปุบปับฉับพลันก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่า จะบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดผลตามเป้าหมายเสมอไป มีหลายกรณีที่วาทกรรมอันสวยหรูกลายเป็นหอกกลับเข้ามาทิ่มแทงผู้พูดอย่างไม่คาดคิด กลายเป็นแผลเป็นทางการเมืองติดตัวไปจนตายก็มี ผู้นำทางการเมืองไทยหลายคนมีวาทกรรมประจำตัวเป็นที่จดจำได้และถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์การเมือง ดังจะขอยกตัวอย่างมาให้พิจารณา ดังนี้

1. วาทกรรม “เสียสัตย์เพื่อชาติ” โดย พล.อ. สุจินดา คราประยูร หนึ่งในคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ที่ทำรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ได้ยืนยันว่าการทำรัฐประหารนั้นไม่ได้ต้องการตำแหน่งใดในทางการเมือง แต่ต่อมาได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยให้เหตุผลว่า “เสียสัตย์เพื่อชาติ” การขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร ได้รับการต่อต้านจากประชาชนจนลุกลามเป็นเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในวันที่ 17-19 พฤษภาคม 2535 จนในที่สุด พล.อ.สุจินดา คราประยูร ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อันเป็นการสิ้นสุดบทบาทในทางการเมืองนับแต่นั้นมา

2.วาทกรรม “ยังไม่ได้รับรายงาน” โดย นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี 2 สมัย ที่มักตอบคำถามของผู้สื่อข่าวด้วยประโยคดังกล่าวเมื่อไม่ต้องการให้คำตอบใดๆ แก่ผู้สื่อข่าว การตอบคำถามของนายชวน หลีกภัย ด้วยประโยคดังกล่าว ทำให้สาธารณชนไม่ได้รับรู้รับทราบเรื่องสำคัญจากปากนายกรัฐมนตรีเท่าใดนัก การบริหารงานของนายชวน หลีกภัย ในสายตาสาธารณชนนั้นก็เป็นอย่างล่าช้าพอกับคำตอบในเรื่องต่างๆ ที่กว่าจะได้ยินจากปากของนายกรัฐมนตรีก็ต้องใช้เวลานาน ที่เป็นดั่งนี้อาจเนื่องมาจากนายชวนเป็นนักกฎหมาย มีความระมัดระวัง รอบคอบ จึงมีส่วนทำให้ดำเนินการในเรื่องต่างๆ ไม่ทันใจประชาชน จนได้รับฉายาว่าเป็น “ชวนเชื่องช้า” ด้วย และการตอบคำถามใดๆ ก็มีความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ทั้งฉายา “ชวนเชื่องช้า” และคำพูด “ยังไม่ได้รับรายงาน” จึงเป็นวาทกรรมประจำตัวไปในที่สุด

3.วาทกรรม “บกพร่องโดยสุจริต” โดย ดร.ทักษิณ ชินวัตร ที่อธิบายการกระทำของตนในกรณีที่ถูกกล่าวหาและฟ้องร้องว่ากระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการโอนย้ายทรัพย์สินก่อนเข้ารับตำแหน่งทางการเมือง ถูกฟ้องร้องในศาลรัฐธรรมนูญซึ่งทราบกันโดยทั่วว่าคดีซุกหุ้น ซึ่ง ดร.ทักษิณ ชินวัตร กล่าวไว้ในเรื่องนี้ตน “บกพร่องโดยสุจริต” ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้ตัดสินให้ ดร.ทักษิณ ชินวัตร ไม่มีความผิดด้วยคะแนนเสียงข้างมาก โดยได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งเพียง 1 เสียง

4. วาทกรรม “โกหกสีขาว” โดย นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยกล่าวถึงการพูดโกหกเรื่องตัวเลขการส่งสินค้าออกที่อ้างว่าเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุน และการพูดเช่นนี้เป็นหลักสากลที่เรียกว่าการโกหกสีขาวหรือ white lie ปรากฏว่าได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากสาธารณชนอย่างอื้ออึงในทางไม่เห็นด้วย เพราะการที่ผู้รับผิดชอบนโยบายระดับสูงในรัฐบาลพูดเช่นนี้เป็นการไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง อาจทำให้ภาคธุรกิจกำหนดทิศทาง นโยบายและการลงทุนตามข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีเพราะไม่ได้เป็นไปตามความเป็นจริง นักลงทุนย่อมไม่มีความเชื่อมั่นรัฐบาลเมื่อได้ทราบความจริงแล้ว

วาทกรรมที่ได้ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ ถ้าพิจารณาเพียงแค่อ้อยคำที่ปรากฏอยู่ก็จะได้ความหมายธรรมดาตามตัวอักษร แต่หากพิจารณาให้ลึกซึ้งกว่านั้นก็จะได้ความหมายอันกว้างขวาง มีนัยอันมากมายเกี่ยวพันกับอ้อยคำเหล่านั้น ดังที่นักภาษาศาสตร์และนักสังคมศาสตร์แนวสัญวิทยา (Semiology) อธิบายว่า วาทกรรม (Discourse) มีทั้งความหมายธรรมดาและความหมายเชิงสัญลักษณ์ (sign) เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ในที่นี้จะขอเรียกว่า “ที่มาและที่ไป” ของอ้อยคำหรือวาทกรรมนั้นๆ

การสร้างวาทกรรมทั้งหลายทั้งปวง ย่อมมิใช่เพื่อความสวยงามหรือโก้เก๋ แต่เพื่อเป้าหมายทางการเมืองดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนั้น ก่อนที่จะได้วาทกรรมแต่ละอย่างย่อมผ่านการเลือกสรร กลั่นกรอง ประดิษฐ์ประดอยให้เข้ากับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ แน่แน่นอนว่าความสวยงามของถ้อยคำก็มีส่วนในการทำให้คนจดจำได้ง่าย ดังนั้น ความงดงามทางภาษาจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เมื่อผู้คนจดจำได้แล้ว ย่อมเกิดการรับรู้และทำความเข้าใจตามมา โอกาสบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสารย่อมมีมากขึ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือวาทกรรมที่มุ่งสร้างความเป็นชาตินิยมและปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง เช่น “เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย” “เสียชีพอย่าเสียสัตย์” “สละชีพเพื่อชาติ” “รักษาดียิ่งชีพ” เป็นต้น

ในกรณี “เสียสัตย์เพื่อชาติ” ของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร มีความหมายเชิงสัญลักษณ์หรือที่นำไปเกี่ยวข้องกับการแย่งชิงอำนาจทางการเมือง เพราะผู้พูดคือผู้ที่ทำรัฐประหารโค่นล้มอำนาจรัฐบาลจากนั้นก็สถาปนาอำนาจของกลุ่มตนเองขึ้นแทนที่ ในขณะที่กำลังจัดระบบอำนาจเพื่อให้เกิดความมั่นคงอยู่นั้นก็แสดงเจตนาที่ว่าไม่ต้องการตำแหน่งใดๆ เพียงแต่ต้องการเข้ามาเพื่อขจัดสิ่งเลวร้ายออกไปเท่านั้น เมื่อถึงเวลาอันเหมาะสมก็ขึ้นครองอำนาจนั้นโดยกล่าวอ้างถึงความชอบธรรมต่าง ๆ นานา จากนั้นก็สรุปรวบยอดเหตุผลด้วยวาทกรรมสวยหรูคือ “เสียสัตย์เพื่อชาติ” เพื่อให้คนรับรู้และยอมรับว่า เพื่อเป้าหมายในการขจัดสิ่งไม่ดีออกไปให้หมดสิ้นนั้น แม้แต่ต้องเสียคำสัตย์ก็ต้องยอม เพื่อจะได้ทำงานขจัดสิ่งที่ไม่ดีออกไปให้สิ้นซากและสร้างสิ่งดีๆ ขึ้นมาแทน ดังนั้น เมื่อพูดถึงวาทกรรม “เสียสัตย์เพื่อชาติ ของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร” ย่อมมีเรื่องราวเหล่านี้เกี่ยวพันอยู่ ไม่ใช่ในความธรรมดาๆ ตามรูปคำเท่านั้น

ความสำเร็จและความล้มเหลวของวาทกรรมที่ได้ยกมาเป็นตัวอย่างนี้เป็นไปเช่นไร ก็ขอเชิญพิจารณากันโดยใช้สติปัญญาให้ถี่ถ้วน ไม่ว่าจะเป็นวาทกรรมของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร วาทกรรมของนายชวน หลีกภัย วาทกรรมของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร และล่าสุด วาทกรรม โกหกสีขาว ของ นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง ปัจจัยใดที่ทำให้สำเร็จ ปัจจัยใดที่ทำให้ล้มเหลว ก็น่าจะรู้ได้ไม่ยากนัก

แต่สิ่งหนึ่งที่เราๆ ท่านที่เป็นคนธรรมดาจะต้องพึงตระหนักก็คือ วาทกรรมของนักการเมืองนั้นย่อมมีเป้าหมายในการแสวงหาและรักษาอำนาจทางการเมือง ดังนั้น การอ่านหรือรับรู้วาทกรรมใดๆ ก็ตามของนักการเมือง เห็นที่จะพิจารณาความหมายเชิงสัญลักษณ์ของวาทกรรมนั้นด้วย ก่อนที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อ เพราะจะมากจะน้อยการกระทำของนักการเมืองย่อมมี

ผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเราเอง หากวาทกรรมดูดีแต่แฝงไว้ด้วยการโกหกปกปิด วาทกรรมนั้นก็ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดแก่ใคร นอกจากนักการเมืองคนนั้นเท่านั้นเอง (โกศล อนุสิม, 2555)

สำหรับนักการเมือง ฟังตระหนกไว้ว่า การคิดค้นวาทกรรมที่ปราศจากความจริงอาจใช้สำเร็จเพียงระยะสั้น แต่ในระยะยาวนั้นวาทกรรมที่ใช้ได้ผลในครั้งแรกอาจกลายเป็นอาวุธที่ศัตรูใช้กลับมาตีแทงตนเองได้ ตัวอย่างมีให้เห็นมากมายที่นักการเมืองตายจากอาชีพอย่างอัปยศ เพราะวาทกรรมของตน

วาทกรรมแลนด์ไลต์ในบริบททางการเมืองของไทย

ปัจจุบันการพัฒนาของประเทศต่างๆ ทั่วโลก มักจะนิยมกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ คือ การนำพาประเทศไปสู่ภาวะความร่ำรวย ความมั่งคั่ง และความทันสมัย โดยใช้เกณฑ์ชี้วัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นแนวทางการพัฒนา มีการใช้เงินงบประมาณกลไกของภาครัฐ และภาคเอกชนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ โดยมองถึง “รายได้” ที่เป็นตัวเงิน ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ผลที่ได้จากกระบวนการพัฒนา จะเป็นเสมือนสิ่งที่ยบ่งบอกถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศนั้นเพื่อการแสวงหาความสุขและความสมบูรณ์ในการดำรงชีวิต การพัฒนาประเทศในอดีต มุ่งให้ความสำคัญกับแนวคิดเศรษฐกิจเสรีนิยมเพื่อสร้างความมั่งคั่ง และรายได้มาสู่ประเทศเป็นหลัก และใช้การเติบโตของรายได้ต่อหัวเป็นเครื่องมือชี้วัดผลสำเร็จของการพัฒนา แนวคิดดังกล่าวทำให้การพัฒนาเกิดความไม่สมดุล ความไม่มีเสถียรภาพและความยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการปฏิรูปแนวคิด มีการปรับเปลี่ยนไปสู่การพัฒนาแบบองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสู่ “ความอยู่ดีมีสุข” ของประชาชน โดยความอยู่ดีมีสุข หมายถึง “สมรรถภาพ” ของบุคคลในการบรรลุ “ภารกิจ” และมีการพัฒนาเครื่องชี้วัดต่าง ๆ ขึ้นเพื่อวัดความอยู่ดีมีสุข โดยมีองค์ประกอบหลัก รวม 7 ด้าน ได้แก่ สุขภาพ การศึกษา การทำงาน ครอบครัว เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และประชาธิปไตย (ไชยฤทธิ์ อนุชิตวรวงศ์, 2555)

วาทกรรมแลนด์สไลด์ในบริบททางการเมืองของไทย ถือได้ว่าเป็นคำว่าใหม่ที่เกิดขึ้นในยุคที่คนมีความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการการบริหารประเทศของผู้นำในยุคปัจจุบัน จนมีวาทกรรมที่หลากหลายโดยเฉพาะในประเด็นที่ว่าใครก็ได้มาเป็นผู้นำที่ไม่ใช่ผู้นำชุดนี้

คำว่า "แลนด์สไลด์" กลายเป็นศัพท์ทางการเมือง ที่มักถูกหยิบยกมาพูดถึงเสมอในสถานการณ์การเลือกตั้งรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการเลือกตั้งครั้งสำคัญที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก นำไปสู่การวิเคราะห์ในทางการเมือง ทำให้เกิดคำว่ายุทธศาสตร์แลนด์สไลด์ และชนะแบบแลนด์สไลด์ ใช้กันอย่างแพร่หลาย (ไทยรัฐออนไลน์, 2565)

ความหมายของคำว่า "แลนด์สไลด์" (Landslide) ในภาษาอังกฤษ แปลว่า "ดินถล่ม" หรือ "แผ่นดินถล่ม" โดยในทางธรณีวิทยา จะมีลักษณะเป็นการเคลื่อนที่ของมวลดินและหินตามแรงโน้มถ่วงของโลก ซึ่งดินถล่มอาจเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุด้วยกัน แต่ที่คุ้นเคยที่สุดมักจะเป็นเหตุการณ์ดินถล่มขณะเกิดฝนตกหนัก ทำให้ดินอุ้มน้ำมากเกินไป จนเกิดการสไลด์ตัว หรือถล่มลงมานั่นเอง

จากเหตุการณ์ดินถล่มที่มวลดินและหินมักจะถล่มลงมาพร้อมกันภายในเวลาอันรวดเร็ว จึงถูกนำมาเปรียบเทียบในบริบทการเมือง ที่มักเรียกกันว่า "ชนะแบบแลนด์สไลด์" (Landslide Victory) เป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก ภายใต้การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย โดยคำว่าแลนด์สไลด์เริ่มได้รับความนิยมในช่วงปี ค.ศ.1800 และใช้มาจนถึงปัจจุบัน

เว็บไซต์ Collins Dictionary หรือพจนานุกรมคอลลิน ซึ่งรวบรวมคำศัพท์ภาษาอังกฤษบนสื่อออนไลน์ ได้ให้ความหมาย "แลนด์สไลด์" หมายถึง การชนะการเลือกตั้งถล่มทลาย, การชนะคะแนนเสียงเกินครึ่ง โดยสามารถกวาดคะแนนเสียงของ ส.ส. หรือ จำนวนที่นั่งในสภามาได้แบบเกินครึ่ง ทำให้จัดตั้งรัฐบาลเพียงพรรคเดียวได้ โดยไม่ต้องจ้อพรรคฝั่งตรงข้ามเลย

อย่างไรก็ตาม ปฏิเสธไม่ได้ว่าการชนะแลนด์สไลด์ คือ ชัยชนะอย่างท่วมท้นที่บรรดานักการเมือง และพรรคการเมืองล้วนต้องการ ซึ่งการจะคว้าชัยชนะลักษณะนี้มาได้ ก็อาจเกิดจากหลายปัจจัยที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบริบทและพื้นที่ ทำให้บางครั้งการวิเคราะห์และ

วางแผนที่จะมุ่งหน้าสู่การแลนด์สไลด์เลือกตั้งนั้น ก็อาจถูกเรียกว่า "ยุทธศาสตร์แลนด์สไลด์" ได้เช่นกัน

บทสรุป

“วาทกรรม” (Discourse) เป็นเรื่องที่มีมากกว่าการเขียน และการพูด ยังรวมถึงระบบและกระบวนการในการสร้าง การผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significant) ให้กับสรรพสิ่งในสังคมที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นอำนาจ ความรู้ ความจริง หรือแม้กระทั่งตัวตนของเรา วาทกรรมแลนด์สไลด์ในบริบททางการเมืองของไทย ถือได้ว่าเป็นคำใหม่ที่เกิดขึ้นในยุคที่คนมีความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการการบริหารประเทศของผู้นำในยุคปัจจุบัน จนมีวาทกรรมที่หลากหลายโดยเฉพาะในประเด็นที่ว่าใครก็ได้มาเป็นผู้นำที่ไม่ใช่ผู้นำชุดนี้ ความหมายของคำว่า "แลนด์สไลด์" (Landslide) ในภาษาอังกฤษ แปลว่า "ดินถล่ม" หรือ "แผ่นดินถล่ม" จึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับบริบทการเมือง ที่มักเรียกกันว่า "ชนะแบบแลนด์สไลด์" (Landslide Victory) เป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก ภายใต้การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย โดยคำว่าแลนด์สไลด์เริ่มได้รับความนิยมในช่วงปี ค.ศ.1800 และใช้มาจนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพธุรกิจ. (2565). คีตชิงแดง "พิธา" ฉกสาวก "ทักษิณ" คว่ำแลนด์สไลด์. เรียกใช้เมื่อ 1

เมษายน 2565

จาก

<https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/1001977>

กาญจนา แก้วเทพ. (2548). ปรัชญาניתเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โกศล อนุสิม. (2555). วาทกรรมทางการเมืองกับความหมายเชิงสัญลักษณ์. เรียกใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2565 จาก <https://mgronline.com/columnist/detail/9550000105111>

ไชยฤทธิ์ อนุชิตวรวงศ์. (2555). แนวคิดความอยู่ดีมีสุขของไทย. นักศึกษา วปอ. หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60.

- ไทยรัฐออนไลน์. (2565). เปิดที่มา "แลนด์สไลด์" คืออะไร พร้อมบริบทความหมายทางการเมือง. เรียกใช้เมื่อ 1 เมษายน 2565 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2399946>
- ธนชาติ แสงประดับ ธรรมโชติ. (2565). วาทกรรมการเมือง. เรียกใช้เมื่อ 1 เมษายน 2565 จาก <https://prachatai.com/journal/2010/12/32341>
- ราชกรูณ์เต็มขั้น. (2565). แลนด์สไลด์ทั้งแผ่นดิน แค่วาทกรรม..?. เรียกใช้เมื่อ 1 พฤษภาคม 2565 จาก <https://thekey.news/columnists/unlock/79758/>
- ศุภเดช ศักดิ์ดีดวง. (2557). บทเรียน “Hate Speech” จากสังคมไทย “วาทกรรม” แห่งการนองเลือด. เรียกใช้เมื่อ 1 เมษายน 2565 จาก <http://www.isranews.org/isranews.html>
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. (2563). การเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7 (7), 1-11.
- อรรธรณ ปิลันธน์โอวาท. (2544). กรอบวาทกรรมวิเคราะห์กับกรณีศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ทนวิจยงบประมาณแผ่นดิน.
- Foucault. (1972a). The Discourse on Language. New York: Pantheon Book.

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชน : ความหมาย
ความสำคัญ บทบาทหน้าที่และรูปแบบยุทธวิธีที่มีผลต่อการเมืองไทย^{*}
POLITICAL MOVEMENT OF THE PEOPLE'S SECTOR: MEANING,
IMPORTANCE, ROLES AND TACTICS THAT AFFECT THAI POLITICS

เสกสรรค์ ไชยชาติ

Seksan Chaiyachat

วินิจ ผาเจริญ

Winit Pharcharuen

กรวิทย์ เกษกลาง

Koravit Koklang

ณรงค์ศักดิ์ ตัวคำ

Narongsak Taocome

มหาวิทยาลัยบานาร์ฮินดู

Banaras Hindu University, India

Email: winit.phacharuen@gmail.com

บทคัดย่อ

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น ตลอดระยะ 80 กว่าปี เราได้ผ่านวิกฤตการเมืองมากมายทั้งมีความขัดแย้งทางการเมือง มีทั้งการเคลื่อนไหวเรียกร้องในรูปแบบต่างๆ จนนำมาสู่การเกิดการรัฐประหารขึ้น จึงมีนักวิชาการที่หลากหลายได้สร้างวาทกรรมและแนวคิด คำนิยาม ความหมายใหม่ในสิ่งที่เรียกร้องในมิติต่างๆ ที่ผ่านมา จึงทำให้ผู้เขียนนำมาสู่ประเด็นที่น่าสนใจเรื่องการเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชน เพื่อให้เข้าใจความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่และรูปแบบยุทธวิธีในการเรียกร้องผ่านการร้องทุกข์ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การประท้วง การร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ การร่วมมือแก้ไขวิกฤติ อารยะขัดขึ้น การสานเสวนา และความสามารถในการเจรจาต่อรองภายใต้

^{*} Received 3 June 2022; Revised 1 July 2022; Accepted 2 August 2022

กรอบรัฐธรรมนูญ 2560 ซึ่งให้ความสำคัญและรับรองสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของภาคประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญในการขับเคลื่อนทางการเมืองภาคประชาชนหลายมาตราที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

คำสำคัญ: การเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน, บทบาทหน้าที่และรูปแบบยุทธวิธี, การเมืองไทย

Abstract

Since Thailand's transition from an absolute monarchy to a democratic regime with the monarchy as head of state, over the past 80 years, we have gone through many political crises and political conflicts. There are both demanding movements in various forms. leading to a coup d'état Therefore, various scholars have created discourses and concepts, definitions, and new meanings in what has been demanded in various dimensions in the past. Therefore, the author brings to the interesting issue of the political movement of the people's sector to understand. Meaning, importance, roles and tactics of grievance claims Monitoring the exercise of state power, protests, critical cooperation with the state. Cooperation in solving the crisis, civil disobedience, dialogue, and the ability to negotiate under the 2017 Constitution, which emphasizes and certifies the political rights and freedoms of the people's sector, is an important matter in driving the political movement of the people's sector. giving people the opportunity to participate in more concrete politics.

Keywords: People's Political Movements, Roles and Tactics, Thai Politics

บทนำ

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งระบอบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมหรือมีอำนาจทางการเมืองเป็นครั้งแรก และสามารถเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ระบอบการปกครองดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า อำนาจในการปกครองแท้จริง คือ อำนาจของประชาชน ประชาชนคือเจ้าของประเทศ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2554) อย่างไรก็ตามถึงแม้ประเทศไทยได้รับเอาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเข้ามาใช้ในการปกครองประเทศ แต่ประชาชนกลับยังไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง เพราะประชาชนได้ให้อำนาจกับบุคคลอื่น เพื่อมาใช้อำนาจปกครองตนเองแทน ทำให้อำนาจไม่ได้อยู่ที่ประชาชนแท้จริง อำนาจกลับไปอยู่กับฝ่ายปกครองหรือรัฐบาล ส่วนหนึ่งเป็นเพราะระบอบประชาธิปไตยของไทย คือ ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ที่ประชาชนเป็นผู้เลือกรัฐบาลเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ โดยอาศัยอำนาจของประชาชนในการตัดสินใจหรือทำหน้าที่แทนประชาชน อำนาจของประชาชนส่วนใหญ่อยู่กับชนชั้นนำของประเทศ หรือ กลุ่มอาตยาธิปไตย เช่น ข้าราชการ นักการเมือง การใช้อำนาจของรัฐบาลส่วนมาก จึงเป็นการใช้เพื่อตอบสนองของกลุ่ม อำมาตยาธิปไตย (ลิขิต ธีรเวคิน, 2554) แต่ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ทำให้ประชาชนเริ่มตระหนักถึงอำนาจของตนมากขึ้น ประชาชนจำนวนมากเริ่มเรียกร้องและแสดงอำนาจในฐานะเป็นผู้มีอำนาจทางการเมืองมากขึ้น จนในที่สุดประชาชนเริ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองมากขึ้น เนื่องจากเกิดความรู้สึกว่า การเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องรับผิดชอบร่วมกัน การใช้อำนาจทางการเมืองล้วนมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549) ดังนั้น ขบวนการของประเทศกำลังพัฒนาจึงหันเหจากการเรียกร้องประชาธิปไตยเพียงรูปแบบสู่การเรียกร้อง “การเมืองภาคประชาชน” (people politics) ซึ่งมีนัยถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการตัดสินใจนโยบายโครงการและกิจกรรมที่ส่งผลกับการทำมาหากินและวิถีชีวิตของประชาชนโดยตรง โดยมีประชาชนหรือชุมชนจำนวนมากไม่น้อยที่ได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมอันเกิดขึ้นมาจากความล้มเหลวในการบริหารของภาครัฐ

ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษารายละเอียดที่นักวิชาการที่กล่าวถึงการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชนด้านความสำคัญ บทบาทหน้าที่และรูปแบบยุทธวิธีที่มีผลต่อการเมืองไทยจนถึงรัฐธรรมนูญ 2560 มาตราใดที่ได้รับการรับรองสิทธิของประชาชนไว้บ้าง

การเมืองภาคประชาชน: ความหมายและความเข้าใจ

การเมืองภาคประชาชน (People's politics) นั้นมีนักวิชาการหลายคนได้ให้นิยามและความหมายการเมืองภาคประชาชนไว้ว่า เป็นวิธีการเคลื่อนไหวต่อสู้ของประชาชนเพื่อปะทะ ต่อรอง สร้างการรับรู้ และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่พวกเขาประสบอยู่เป็นการเสริมพลังและให้พื้นที่ทางการเมืองกับคนไร้อำนาจในสังคม อย่างชาวไร่ชาวนา คนยากจน คนไร้ที่ดิน แรงงาน หรือผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิ การเคลื่อนไหวเหล่านี้ถูกหมายความว่าเป็นการเมืองบนท้องถนนหรือการเมืองนอกรัฐสภา (ประเภท ปันตบแต่ง, 2541, ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2543; กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2546; เอกพล เสี่ยงดัง, 2550) ในแง่ของเกษียร เตชะพีระ (2547) ได้กล่าวว่า การเคลื่อนไหวอย่างมีจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มประชาชนเพื่อลดฐานะครอบงำของรัฐ รวมทั้งเพื่อโอนอำนาจบางส่วนมาให้ประชาชนดูแลชีวิตตัวเองโดยตรง สำหรับประเวศ วะสี (2551) ได้ให้ความหมายของการเมืองภาคประชาชน หมายถึงพลเมืองที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การวางแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของเสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2552) การเมืองภาคประชาชน คือการเมืองแบบมีส่วนร่วมของพลเมือง (Participatory democracy) ซึ่งครอบคลุมทั้งการเคลื่อนไหวของสาธารณชนทั่วไปในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายหรือกิจกรรมสาธารณะ และการเคลื่อนไหวของประชาชนเฉพาะกลุ่ม เพื่อแสดงสิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง หรือเพื่อยับยั้งการกระทำของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของพวกเขา นอกจากนี้ชานาญ จันทรเรือง ยังได้กล่าวถึงการเมืองภาคประชาชนเป็นการเคลื่อนไหวของประชาชนโดยไม่ผ่านทางตัวแทนของพรรคการเมืองหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยด้วยการออกเสียงลงประชามติหรือการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจ และการถอดถอนโดยภาคประชาชนนอกเหนือจากการมีการเลือกตั้ง เพราะประชาธิปไตยจะไม่มีคามหมายอันใดและการเลือกตั้งจะไม่มีประโยชน์อะไรเลย หากประชาชนไม่สามารถกำหนดนโยบายหรือตรวจสอบการใช้อำนาจและไม่สามารถถอดถอนผู้ใช้อำนาจที่มีชอบได้

ในท้ายที่สุดการเมืองภาคประชาชนที่นักวิชาการได้กล่าวข้างต้นผู้เขียนสามารถประมวลได้ว่า การเมืองภาคประชาชนหมายถึงการเมืองที่เกิดจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้ใช้อำนาจด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมต่างๆ เพื่อการเรียกร้องสิทธิ การปกป้องสิทธิหรือการพิทักษ์สิทธิของตนเอง หรือของชุมชนที่ตนเองมี ส่วน

เกี่ยวข้องในขณะที่ยังมีระบบผู้แทน โดยการเมืองภาคประชาชนจะปรากฏขึ้นในพื้นที่ ที่ผู้แทนได้ละเลย หรือเข้าไม่ถึงปัญหาของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อชะตากรรมของตนเองต่อปัญหาต่างๆ ที่พวกเขาเป็นเจ้าของทั้งนี้เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในชุมชน สังคม และประเทศ

ความสำคัญของการเมืองภาคประชาชน

การเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจการปกครองประชาธิปไตยโดยที่ประชาชนได้ใช้อำนาจผ่านระบบตัวแทน (indirect democracy) ซึ่งประชาชนเป็นผู้มอบอำนาจการปกครองให้บุคคลเหล่านั้นไปใช้อำนาจแทนตนในสภา โดยการเมืองภาคประชาชนจะปรากฏขึ้นในพื้นที่ที่ผู้แทนหรือตัวแทนประชาชนได้ละเลยหรือเข้าไม่ถึงปัญหาของประชาชนพื้นที่นั้น ดังนั้น การเมืองแบบผู้แทนกำลังลดบทบาทลงและไม่สามารถตอบปัญหาทุกเรื่องแก่ผู้คนได้ จึงทำให้การเมืองภาคประชาชนได้ทวีความสำคัญขึ้นด้วยเหตุผลดังนี้ (จุมพล หนิมพานิช, 2550)

ประการที่หนึ่ง : นักคิดเสรีนิยมใหม่ได้กล่าวถึงว่าการเชื่อมโยงทางการเงิน วัฒนธรรม การติดต่อข่าวสารหรือโลกาภิวัตน์ แต่ในช่วงหลังเริ่มตระหนักกันว่าไม่มีทางเกิดโลกเดียวหรือวัฒนธรรมร่วมกันแบบตะวันตกครอบงำได้ โลกจะเป็นแบบหลังตะวันตกนิยม เป็นโลกาภิวัตน์หลายกระแส และท้องถิ่นนิยมหลากหลายกระแสละเล้ากัน บ่อยครั้งที่รัฐบาลของประเทศหรือแม้แต่องค์กรระหว่างประเทศไม่สามารถจัดการกับความซับซ้อนหลากหลายได้ดีพอ จึงได้เกิดองค์กรนิรโทษกรรมสากล องค์กรการช่วยเหลือแพทย์และอาหารข้ามพรมแดน กรีนพีซ การต่อต้านวัฒนธรรมอเมริกันวิวัฒน์ เป็นเครือข่ายทั่วโลก ในอนาคตจะเกิดองค์กรสนับสนุนวัฒนธรรมศิลปะพื้นถิ่นขึ้นอีกมาก ปัจจุบันองค์กร NGO ระหว่างประเทศหรือ INGO ก็คือเป็นกระแสใหญ่ที่มีบทบาทมากขึ้น เหล่านั้นผู้เขียนมองว่าเป็นภายในแต่ละประเทศเกิดกลุ่มความเชื่อ กลุ่มความคิด กลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลายซับซ้อน ต่างฝ่ายต่างแสวงหาประโยชน์และความชอบธรรมให้กับตน จนการเมืองแบบตัวแทน และระบบราชการ ไม่สามารถตอบสนองหรือแก้ปัญหาได้ทั้งหมดต้องอาศัยการเมืองภาคประชาชนขับเคลื่อนให้ความขัดแย้งแตกต่างดังกล่าวลงตัวได้

ประการที่สอง : ยุคใหม่สุดนี้เกิดสิ่งที่เรียกว่ากระบวนการถอดถอย คือ โลกถอดจากความเชื่อเดิมและถอดจากกรอบอำนาจและปฏิบัติเดิม ๆ เช่นความเป็นรัฐเริ่มถอดออกจากความเป็นชาติ ถอดออกจากอำนาจในการควบคุมอธิปไตยเหนือพรมแดนในบางเรื่อง เช่น รัฐใน

ยุโรปเริ่มถดถอยออกจากความเป็นชาติตนและถอยอำนาจในการควบคุมสกุลเงินตราเดิม อำนาจในการตั้งภาษี การตรากฎหมายบางด้าน เช่น สิทธิมนุษยชน สภาพแวดล้อม จากอาณาเขตอธิปไตยเดิมของตนให้แก่สหภาพยุโรป (EU) ในส่วนประเทศไทย รัฐบาลก็กำลังถดถอยออกจากความเป็นรัฐของชาติไทยให้เป็นรัฐร่วมของความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรมไทย ส่วนองค์กรของรัฐ เช่น สถาบันการศึกษา แพทย์และสาธารณสุขก็กำลังตกอยู่ในกระบวนการนี้ เมื่อรัฐ องค์กร สถาบันของรัฐถูกถดถอย สิ่งที่มาแทนมี 2 ส่วน คือ ตลาดหรือภาคเอกชน กับภาคประชาชนตลาด ต้องการให้ธุรกิจเอกชนจัดการทุกๆ ด้านตั้งแต่การศึกษา แพทย์ พลังงานสื่อสาร ส่วนภาคประชาชนต้องการให้ภาคสังคม ชุมชนเป็นผู้จัดการกิจการเหล่านั้น ในมุมมองของจุมพล หนีมพานิช ต้องการให้ภาคสังคม ชุมชน ซึ่งควรจะเข้าใจวัฒนธรรมของไทยเอื้ออาทรต่อคนไทยได้ดี ก็ควรสนับสนุนการเมืองภาคประชาชนให้เข้มแข็งให้สังคมเข้มแข็ง วัฒนธรรมหลากหลายและเข้มแข็งเป็นสิ่งที่น่าเสียดาที่องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเริ่มต้นด้วยเจตนารมณ์ที่ดียิ่งถูกทำให้เป็นสามัญไปเกือบทุกองค์กร ซึ่งขัดแย้งต่อต้าน แย่งชิงอำนาจทั้งภายในตัวเองและการแทรกแซงของภาคการเมือง ตั้งแต่ตัววุฒิสภาไปจนถึงกรรมการชุดต่างๆ อาทิ การสรรหา กสช. เป็นต้น

ประการที่สาม : การเมืองในโลกจะขยายจากการเมืองไปสู่การเมืองวัฒนธรรมและสังคมมากขึ้น การเมืองผู้แทน เป็นการเมืองแนวเดิมหรือการเมืองแบบเก่าที่มุ่งเข้าสู่อำนาจซึ่งจะมีแรงกดดัน 2 ทาง ทางแรกเป็นกระแสหลักคือ เอื้อผลประโยชน์แก่ตลาดหรือภาคเอกชนโดยผ่านข้ออ้าง การเสริมความเต็มโตทางเศรษฐกิจ อีกทางคือแรงกดดันให้เกิดความยุติธรรมทางสังคมมากขึ้น ในมุมมองของจุมพล หนีมพานิช มองว่าสิ่งเหล่านั้นเริ่มคืบคลานเข้ามาเรื่อยๆ ประชาชนจะเพิกเฉยละทิ้ง การเมืองแบบเดิมหรือการเมืองเก่าแบบผู้แทน และหันมาสนใจสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองทางวัฒนธรรม” และ “การเมืองทางสังคม” มากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าตลาดมีความสามารถที่จะสนองความต้องการด้านแฟชั่น สุขภาพ บันเทิง วัฒนธรรมแก่คนได้กว้างขวางและท่ามกลางกระบวนการโลกาภิวัตน์ รัฐเองก็ถูกมัดมือมัดเท้าจากทุนการเงินโลกเพียงสามารถดำเนินนโยบายกว้าง ๆ ไม่สามารถสร้างระบบสวัสดิการหรือความสุขทางวัตถุแก่ประชาชนได้มาก คนจึงหันมาให้ความสำคัญกับการแสวงหาความหมายความต้องการของตัวเอง โดยผูกพันกับกลุ่มสัญลักษณ์หลายๆ กลุ่ม เพื่อสร้างตัวตน เพื่อการมีกลุ่มสังคม เพื่อการแข่งขันสถานะในสังคมหรือเศรษฐกิจมากขึ้นทุกที กลุ่มสัญลักษณ์นี้อาจเป็นชุมชนที่ใกล้ชิดกันหรือเป็นชุมชนที่ห่างไกลกัน เป็นเครือข่ายหลวมๆ วิถีชีวิตของคนไทยปัจจุบันก็ถูกผูกติดใช้เวลา

กับกลุ่มสัญลักษณ์ดังกล่าวหลากหลายเช่น เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์อากาศ ,กลุ่มปางแฟน, ชมรมเพื่อตอยสุทพ, ชมรมนักสื่อความหมายธรรมชาติ, หน่วยวิจัยการฟื้นฟูป่า ภาควิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, โองเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่และชมรมอนุรักษ์นกและธรรมชาติล้านนา เป็นการสนับสนุนการอนุรักษ์ป่าตอยสุทพต่อสู้เพื่อสิทธิย่อยๆ ทางสังคม หรือวิถีชีวิตของชุมชน ฯลฯ

บทบาททางการเมืองภาคประชาชน

ในส่วนบทบาทการเมืองภาคประชาชนเป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณาเพราะคุณลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนสามารถช่วยชดเชยข้อเสียเปรียบของประเทศไทยในยุคโลกาภิวัตน์ และช่วยให้มีทางออกจากปัญหาของบ้านเมืองในสภาวะความเพียงพอและลดฐานะความสำคัญของระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนในปัจจุบันไว้ดังนี้ (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2548, จุมพล นิมพานิช, 2550)

ประการที่หนึ่ง การเมืองภาคประชาชนเป็นกระบวนการของประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) หรือ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ซึ่งจะช่วยจัดการปัญหาที่ระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy) ก่อขึ้นหรือรับผิดชอบได้ไม่ถึง ในการนี้จะเท่ากับการโอนอำนาจอธิปไตยที่ตกค้างอยู่กับรัฐบาลมาสู่ประชาชนมากขึ้นและเป็นการถ่วงดุลกลไกตลาดที่รับมอบอธิปไตยจากรัฐบาลไทยไปแล้วบางส่วน ตลอดจนช่วยขยายระบอบประชาธิปไตยออกไปจากระบบชนชั้นนำไปเป็นระบบที่ประชาชนมีอำนาจมากขึ้น

ประการที่สอง การเมืองภาคประชาชนโดยธรรมชาติแล้วเป็นขบวนการพหุลักษณะ (Pluralistic Movement) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประชาชนที่มีอัตลักษณ์ หรือเอกลักษณ์ (Identity) วิถีชีวิตและผลประโยชน์ที่แตกต่างหลากหลาย จึงไม่อาจยอมรับข้ออ้างความชอบธรรมที่เลื่อนลอย โดยเฉพาะในนามของชาติที่เป็นนามธรรมได้ ด้วยเหตุนี้การเมืองภาคประชาชนจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนิยามผลประโยชน์แห่งชาติขึ้นมาใหม่ในลักษณะการรวบรวมผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมและไม่ทอดทิ้งผู้ใด สภาพดังกล่าวจะทำให้เกิดกระบวนการสร้างฉันทานุมัติ (Consensus) แบบใหม่ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับ

ผลกระทบ ซึ่งจะกลายเป็นรากฐานความชอบธรรมใหม่ในกระบวนการใช้อำนาจของรัฐและรัฐบาล

ประการที่สาม การเมืองภาคประชาชนจึงเป็นกระบวนการพัฒนาแบบทางเลือก (Alternative Development) ซึ่งไม่สามารถขึ้นต่อกลไกตลาดเสรีตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) โดยปราศจากเงื่อนไขและไม่สามารถเดินตามแนวทางบริโภคนิยมของระบบทุนโลกาภิวัตน์อย่างไร้ขอบเขต

ด้วยเหตุนี้บทบาทการเมืองภาคประชาชนมีทั้งถ่วงดุลอิทธิพลของทุนข้ามชาติ พิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนแก้ไขปัญหาคาความยากจนในเชิงโครงสร้างไปในเวลาเดียวกัน ยิ่งกว่านั้นการพัฒนาแบบยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการกระจายอำนาจ กำหนดนโยบายสู่ชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะแตกต่างหลากหลาย ด้วยเหตุนี้การเมืองภาคประชาชนจึงช่วยกระตุ้นให้มีการกระจายอำนาจจากรัฐสู่สังคม ซึ่งจะช่วยลดความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เป็นแบบแนวดิ่ง ระหว่างกับชาติตลอดจนเพิ่มความสัมพันธ์แนวราบที่เสมอภาคสร้างสรรค์ขึ้นในหมู่ประชาชน

รูปแบบยุทธวิธีการการเคลื่อนไหวและการต่อสู้ทางการเมืองภาคประชาชน

การเคลื่อนไหวของกลุ่มประชาชนต่างๆ นั้นเกิดจากประเด็นที่หลากหลายมาก แม้รูปแบบการต่อสู้จะคล้ายกันเป็นบางส่วน เช่น ชุมนุม แสดงกำลังและยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล แต่ที่จริงรูปแบบทิศทางการเคลื่อนไหวไม่ได้เหมือนกันเสียทีเดียว การที่ถนนทุกสายมุ่งตรงมายังผู้นำรัฐบาลนั้นเป็นผลมาจากระบอบการปกครองที่รวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง และความไม่พอใจเพียงของเวทีรัฐสภาในการดูแลประชาชน มากกว่าความเป็นเอกภาพของการเมืองภาคประชาชนเอง การเมืองภาคประชาชนเป็นการเคลื่อนไหวอย่างมีจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มประชาชนเพื่อลดฐานะครอบงำของรัฐ รวมทั้งเพื่อโอนอำนาจบางส่วนมาให้ประชาชนใช้ดูแลชีวิตตนเองโดยตรง การเมืองภาคประชาชนคือปฏิกิริยาตอบโต้การใช้อำนาจของรัฐ และเป็นกิจกรรมถ่วงดุลอิทธิพลการครอบงำของระบบตลาดเสรีในภาคประชาสังคม ดังนั้นผู้เขียนได้สังเคราะห์รูปแบบวิธีการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนผ่านผลงานวิชาการของชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2549) ประภาส ปิ่นตบแต่ง (2552) เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, (2553) การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนแบ่งออกเป็น 8 รูปแบบวิธีการด้วยกันได้แก่

1. การเคลื่อนไหวการร้องทุกข์ : เป็นร้องเรียนหรือเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาที่ไม่ได้รับการเหลียวแล เช่นกรณีแม่ใหญ่ไฮ ชันจันทา ร่วมกับสัชชาคนจน และเอ็นจีโอกลุ่มต่างๆ ประท้วงเขื่อนห้วยละห้าท่วมที่นาทำกินนาน 27 ปี เป็นต้น

2. การเคลื่อนไหวที่มุ่งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ : ซึ่งมักเป็นทิศทางการเคลื่อนไหวของปัญญาชนและองค์กรประชาชนในเมืองมากกว่าระดับรากหญ้า ไม่ใช่เจ้าของปัญหาโดยตรงแต่หวังใยผลประโยชน์ส่วนรวมและเรื่องถูกผิดในบ้านเมือง การเคลื่อนไหวที่โดดเด่น เช่น การต่อต้านพฤติกรรมทุจริตในการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ การต่อต้านคอร์รัปชัน เป็นต้น

3. การประท้วงอำนาจรัฐและการเรียกร้องให้ถ่ายโอนอำนาจที่รัฐเคยมีมาเป็นของประชาชนซึ่งมักเกิดจากการตัดสินใจของรัฐที่ส่งผลถึงประชาชน โดยเฉพาะคนในท้องถิ่นในโครงการต่างๆ จนเกิดการยืนยันว่าควรให้ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมเห็นชอบด้วย เช่น กรณีร่าง พ.ร.บ.ป่าชุมชน การต่อต้านโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังถ่านหินที่บ่อนอก-หินกรูด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การคัดค้านโครงการวางท่อก๊าซไทย-มาเลเซียของประชาชนอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา การประท้วงนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิต และสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ฯลฯ

4. การร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ (critical cooperation) หรือความผูกพันในเชิงสร้างสรรค์เพื่อเปิดแย้งพื้นที่ในกระบวนการใช้อำนาจมาเป็นของประชาสังคม ซึ่งมีลักษณะที่ก้ำกึ่งระหว่างการถ่วงดุลกับการร่วมมือคือเป็นการเคลื่อนไหวที่พยายามหาทางถ่ายโอนอำนาจบางด้านของรัฐมาสู่ประชาชน ด้วยการเน้นความสามารถในการดูแลประชาชนมากกว่าการประท้วงหรือการเผชิญหน้ากับรัฐโดยตรง เช่น คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนและเอ็นจีโอที่อยู่ในเครือข่ายของสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา หรือแนวทางการเคลื่อนไหวสามเหลี่ยมเขี่ยอนุญาของหมอประเวศ วะสี เป็นต้น

5. การร่วมมือแก้ไขวิกฤต (critical cooperation) กับรัฐหรือความผูกพันในทางสร้างสรรค์ (constructive engagement) เพื่อเปิดแย้งพื้นที่ในกระบวนการใช้อำนาจมาเป็นของประชาชน ตัวอย่างเช่น ในระหว่างที่ชาวบ้านรอคำตอบในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินตามที่ชาวบ้านได้ยื่นหนังสือขอให้หน่วยงานของรัฐช่วยแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินให้อย่างเป็นทางการเมื่อถึงนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออาจถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องแล้วนั้น ในการเคลื่อนไหวของชาวบ้านและแกนนำที่ประสบปัญหานี้อาจจะขับเคลื่อนให้เกิดเวทีพบปะกันระหว่างชาวบ้านที่

ได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับที่ดินทำกินในพื้นที่นั้น หรือต่างพื้นที่มาพบปะกันเพื่อหารูปแบบหาช่องทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน บางเวทีในการพบปะกันอาจจะเชิญนักวิชาการ หัวหน้าหน่วยงานที่เป็นคู่กรณีปัญหาที่ดินทำกินในพื้นที่นั้น รวมถึงนายอำเภอ ตัวแทนผู้ว่าราชการจังหวัดเข้ามาร่วมกันจัดเวทีพูดคุยหาทางออกในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของพื้นที่นั้นร่วมกัน ขั้นตอนนี้ชาวบ้านจะเริ่มยืดหยุ่นโอนอ่อนผ่อนตามกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับที่ดินทำกินในพื้นที่นั้น คือชาวบ้านจะเริ่มยอมรับความจริงเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินทำกินของตนตามกฎหมายกำหนด เช่น เดิมรูปแบบความต้องการในการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของชาวบ้านในพื้นที่นั้น อาจจะต้องการให้รัฐคืนที่ดินทำกินให้และออกเอกสารสิทธิในการถือครองที่ดินทำกินให้กับตนเองตามจริงในสภาพพื้นที่ดินนั้น ๆ ซึ่งเป้าหมายสูงสุดคือ โฉนด, น.ส.3, น.ส.3ก, น.ส.3ข, หรือเอกสารสิทธิการถือครองที่ดินทำกินในที่ดินอื่นๆ ตามลำดับในเวทีพบปะกันนี้ชาวบ้านอาจจะยินยอมให้พื้นที่ดินของตนเป็นที่ดินของราชพัสดุหรือรูปแบบอื่นและตนเองยินยอมเช่าในราคาถูกก็จะยอมรับชะตากรรมแบบนี้กว่าตนเองไม่มีที่ดินทำกินและที่อาศัยเลย นอกจากนี้ในขั้นตอนนี้อาจจะพัฒนาไปถึงการร่วมกันเขียนกฎหมาย หรือมอบหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของพื้นที่นั้นขึ้น และนำเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เกิดกระบวนการพิจารณากฎหมายออกมาบังคับใช้ต่อไป เพื่อการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในอนาคต

6. อารยะขัดขืน (Civil disobedience) คือ การคัดค้านรัฐด้วยสันติวิธี เป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผลรองรับ (Justified) เพราะการใช้ Civil Disobedience มิได้มุ่งเปลี่ยนแปลงแย่งชิงอำนาจ แต่ต้านอำนาจรัฐด้วยการมุ่งเปลี่ยนแปลง “บางสิ่ง” ในกฎหมายหรือนโยบายของรัฐที่ไม่เป็นธรรม (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2559) อารยะขัดขืนหรือการตื่นแวง มีหลักการสำคัญคือการกระทำที่ฝ่าฝืนและต่อต้านกฎหมายโดยสันติวิธี เป็นการกระทำในเชิงศีลธรรม เป็นการประท้วงหรือคัดค้านคำสั่งกฎหมายของผู้ปกครองที่อยู่ดีธรรม หรือเป็นการต่อต้านการกระทำของรัฐบาลที่ประชาชนเห็นว่าไม่ถูกต้อง การไม่เชื่อฟังรัฐ เป็นการแสดงความไม่เห็นด้วยกับระบบ เป็นความชอบธรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการเรียกร้องสิทธิใหม่ๆ ที่ถูกเก็บกดปิดกั้นไว้ เพื่อผลในการสร้างกระแสประชาธิปไตยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขกฎหมาย (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2546)

7. การสานเสวนา (deliberation) คือการสานเสวนาเพื่อชั่งน้ำหนักดูไม่ใช่ว่าการโต้แย้งเพื่อการเอาชนะ ทั้งนี้การสานเสวนาหาทางออกจะเริ่มต้นด้วย การโอ้อาลัย กล่าวถึงเป็นการ

สนทนาพูดคุยกันมุ่งเพื่อจะสร้างความเข้าใจกันในประเด็นการสนทนานั้นๆ ก่อนและต่อจากนั้น จะทำการสานเสวนาหาทางออก (deliberation) เพื่อหาการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับ การสร้างความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งสามารถเห็นได้จากคำถามที่ได้มาจากผู้เข้าร่วมเวทีสานเสวนา โดยในการสานเสวนาหาทางออกจะมีผู้ดำเนินการอภิปราย (moderators) ที่มีความเป็นกลาง ปราศจากอคติหรือไม่ได้เป็นผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholder) ในประเด็นการสานเสวนา หาทางออกนั้นข้อควรระวังในการสานเสวนาหาทางออก คือ ถ้าประชาชนเชื่อว่าการสานเสวนา มีความลำเอียง หรือถูกกำหนดในโครงสร้างให้ไปสู่ข้อสรุปที่ได้กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว พวกเขา ก็จะไม่ร่วมในเวทีอย่างเอาใจจริงเอาใจจ้ง เขาก็จะไม่ลงทุนลงแรงของเขาในเวทีการสานเสวนานั้นๆ ทั้งนี้ สามารถกล่าวสรุปได้ง่ายคือการสานเสวนาหาทางออก (deliberation) จะเริ่มต้นด้วยการ ใ้อาแลกเปลี่ยน (dialogue) โดยมีผู้ดำเนินการอภิปราย (moderators) ที่เป็นกลางเป็นผู้เปิด ประเด็นการสนทนาต่างๆ ไป เพื่อสร้างบรรยากาศเป็นกันเองและเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ของผู้เข้าร่วมสานเสวนาต่อจากนั้นจะเริ่มต้นการเปิดประเด็นกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมสาน เสวนาหาทางออกได้อธิบายถึงประเด็นที่กำลังพิจารณากันว่า มีผลกระทบต่อพวกเขาแต่ละคน อย่างไร และควรมีทางออกอย่างไร แล้วตามด้วยชุดคำถามที่ได้กล่าวมาข้างต้นจึงจะได้ข้อสรุป ของการสานเสวนาหาทางออกในครั้งนั้น

8. ความสามารถในการเจรจาต่อรอง คือการเจรจาต่อรองของประชาชนผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย (จุมพล หนิมพานิช, 2554; Fischer, Miller, & Sidney, 2007) ตัวอย่างเช่นการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกินในแต่ละพื้นที่โดยพื้นฐานของความสามารถในการเจรจาต่อรองมา จากบุคลิกภาพของผู้เจรจาต่อรอง ที่มุ่งมั่นเอาใจจริงเอาใจจ้ง พุดจาฉะฉาน มาจากความรู้ ความสามารถของผู้เจรจาต่อรอง ซึ่งความรู้ความสามารถนี้มักจะมาจากความรู้ความเข้าใจของ ผู้เจรจาต่อรองเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิในชุมชน รวมถึงกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินทำกิน และมาจากสถานะอำนาจและทรัพยากรที่สนับสนุน ทั้งจำนวนคน จำนวนเงิน และทรัพยากร อื่นๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการเจรจาต่อรอง ทั้งนี้ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมสนับสนุนผู้เจรจาต่อรองให้มีความสามารถในการเจรจาต่อรองอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการเจรจา ต่อรองกับหน่วยงานที่เป็นคู่กรณีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกินหรือบุคคลหรือหน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาดินทำกินให้กับประชาชนในแต่ละพื้นที่เพื่อให้ตนเองได้อยู่อาศัย ทำกินในที่ดินของตนเองต่อไปหรืออาจจะรวมถึงการได้มาซึ่งเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินหรือการ รักษาผลประโยชน์ในที่ดินของชาติหรือผลประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐร่วมกัน

สิทธิเสรีภาพทางการเมืองภาคประชาชนที่รับรองโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การเมืองภาคประชาชนเป็นส่วนสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 - 2550 ได้ให้สิทธิประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกระบวนการกำหนดนโยบาย ออกกฎหมายที่อาจจะส่งผลกระทบต่อตัวเองหรือชุมชน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้รับรองสิทธิของประชาชนไว้มากมาก โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. การปกครองตนเองในรัฐธรรมนูญปี 2560 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเองและตัดสินใจเรื่องท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง ได้บัญญัติไว้มาตรา 249 “ภายใต้บังคับมาตรา 1 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ” และมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือประชาชนได้มีส่วนในการปกครองตนเองเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทั้งทางตรงและอ้อมในการบริหารหรือดำเนินการขององค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง เพราะการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นในรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น ต้องเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมถึงสร้างช่องทางให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดเช่นการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนมีการดำเนินโครงการต่างๆ หรืออาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อการประกอบการตัดสินใจและยังเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีสิทธิเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2560)

2. การอนุรักษ์รักษาชุมชนของชุมชนท้องถิ่น โดยที่ประชาชนเป็นเจ้าของชุมชนที่ตนมีส่วนในการพัฒนา ดังนั้น จึงมีสิทธิที่จะคุ้มครองชุมชนของตนให้พ้นจากการมีผลในทางลบจากนโยบายหรือการลงทุนของนักธุรกิจที่อยู่ในระบบทุนนิยม ประชาชนจึงมีอำนาจที่จะคุ้มครองและอนุรักษ์ชุมชนของตนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 43, 57 และ 58 ในส่วนนี้ย่อมเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแข็งขันซึ่งเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของการเมืองภาคประชาชน

3. การทำประชานิยาม ส่วนสำคัญของการเมืองภาคประชาชนก็คือ ประชาชนมีสิทธิที่จะประชานิยามโครงการสำคัญๆ ของฝ่ายบริหารที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อม ฯลฯ เพื่อให้การตัดสินใจนโยบายของฝ่ายรัฐได้รับการพิจารณารอบด้านและฟังเสียงของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศและพื้นที่ ซึ่งมีบัญญัติไว้ในมาตรา 57 และ 58 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกรณีรัฐและหน่วยงานของรัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมใดๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขของประชาชนหรือชุมชนและจัดให้มารับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบของชุมชนและประชาชนที่เกี่ยวข้องก่อน และต้องนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตด้วย ถ้ามีผลกระทบเกิดขึ้นรัฐต้องเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

4. การลงประชามติ ในกรณีที่มีเรื่องสำคัญเกินกว่าอำนาจและความรับผิดชอบของตัวแทนของประชาชนคือรัฐสภา ประชาชนต้องมีบทบาทในการตัดสินใจด้วยตนเองโดยการลงประชามติ ซึ่งหมายความว่า เป็นการตัดสินใจโดยผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งประเทศ ประเด็นการเมืองสำคัญที่อาจต้องฟังเสียงประชาชน เช่น การเปิดให้มีการทำการุณยฆาต การชดเชยของเชลยมหาสมุทรสองฝั่ง เป็นต้น แต่เท่าที่ผ่านมามีการลงประชามติเพียงครั้งเดียวคือ รัฐธรรมนูญปี 2550 การลงประชามติได้บัญญัติไว้ในมาตรา 165 ของรัฐธรรมนูญ

5. อำนาจในการเสนอให้มีการถอดถอนผู้บริหารระดับสูง โดยประชาชนจำนวนสองหมื่นคนมีอำนาจในการเข้าชื่อเพื่อเสนอให้มีการถอดถอนผู้บริหารระดับสูงที่มีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจหรือมีพฤติกรรมทุจริต ทั้งในระดับชาติ คือ มาตรา 164 มาตรา 271 และในระดับท้องถิ่นมาตรา 254 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นได้ โดยรัฐธรรมนูญยังไม่ได้กำหนดจำนวนรายชื่อที่ต้องใช้ไว้ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น และจะต้องมีกฎหมายออกมากำหนดหลักเกณฑ์ต่อไป

6. การเสนอกฎหมาย ตามมาตรา 133 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คนสามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนและหน้าที่ของรัฐต่อสภาผู้แทนราษฎรได้ ส่วนการปกครองท้องถิ่นก็ยังให้สิทธิประชาชนในการออกข้อบัญญัติของ

ตัวเองได้ตามบัญญัติไว้ในมาตรา 142 (4) และในการปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีสิทธิเสนอการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 286, ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนประชาชนในการเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างกฎหมายนั้น ประชาชนสามารถกระทำได้แต่จะต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คือมีอายุ 18 ปีขึ้นไปและเสนอได้ในขั้นเริ่มแรกคือขั้นริเริ่มการเสนอกฎหมายเท่านั้น นอกจากนั้นประชาชนก็สามารถเสนอการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยมีประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งจำนวนห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ตามมาตรา 256

7. เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการรวมกลุ่มทางการเมือง ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะมีการแสดงออกทางการเมืองด้วยการคัดค้านและประท้วงนโยบายบางอย่างตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ที่สำคัญจะต้องชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธซึ่งมีบัญญัติไว้ในมาตรา 44 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

8. สิทธิโดยตรงที่ประชาชนสามารถเข้าชื่อกันเพื่อที่จะเสนอกฎหมายและนโยบายแล้ว รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอีกหลายเรื่องหลายประเด็น การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเข้าชื่อกันเพื่อที่จะเสนอกฎหมายและนโยบายแห่งรัฐ รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอีกหลายเรื่องหลายประเด็นเพื่อให้ประชาชนได้มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ดังปรากฏในมาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนตามมาตรา 57 (1) รัฐต้องอนุรักษ์ ป่าไม้ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรม โดยต้องส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย ตามมาตรา 57 (2) รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยต้องให้ประชาชน และชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์ด้วยตามมาตรา 63 รัฐต้องจัดให้มีมาตรการเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งกลไกส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส

การทุจริต ตามมาตรา 65 ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน ตามมาตรา 68 รัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและเผยแพร่หลักธรรม ต้องมีมาตรการป้องกันการบ่อนทำลาย และต้องส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมดำเนินการ ดังกล่าวด้วย ตามมาตรา 74 รัฐต้องจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ หรือ ระบบความสัมพันธ์ ระหว่างสหภาพลูกจ้างและนายจ้าง ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ตามมาตรา 78 รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน ตามมาตรา 178 รัฐต้องออกกฎหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาระหว่าง ประเทศ ตามมาตรา 252 ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะมาจากการ เลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือวิธีอื่นก็ได้แต่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย ตามมาตรา 253 ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เปิดเผยข้อมูล และรายงานผลให้ประชาชนทราบ และมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย ตาม มาตรา 257 (3) การปฏิรูปประเทศต้องทำให้ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมี ส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา 259 กฎหมายว่าด้วยขั้นตอนและแผนการปฏิรูปประเทศ ต้องระบุ ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9. รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อีก อย่างน้อย 4 ประเด็นสำคัญ ดังปรากฏในตามมาตรา 58 การดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย ฯลฯ รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการ พิจารณาดำเนินการ ตามมาตรา 65 ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมี บทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน ตาม มาตรา 77 ก่อนการออกกฎหมายทุกฉบับ รัฐต้องจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อ ประชาชน และตามมาตรา 178 รัฐต้องออกกฎหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยที่ได้รับการคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ นั้น การรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนี้คือนับเป็น เจตนารมณ์ที่สำคัญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้เปิดให้ ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมโดยการใช้สิทธิของตนเองตามรัฐธรรมนูญ

บทสรุป

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เริ่มเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจาก สมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตย เมื่อปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมานั้น ประเทศไทยได้ มีรัฐประหารทั้งสิ้น 13 ครั้ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งในการหยุดยั้งกระบวนการสร้าง ประชาธิปไตยในประเทศไทย ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยลุ่มๆ ดอนๆ ตลอดมาจนมีเสียง สะท้อนออกมาว่าประชาชนขาดมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เหมาะสม มีส่วนร่วมใน การปกครองประเทศโดยไม่ใช่เหตุผล ไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้และมุ่งทำเพื่อ ประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก แต่สิ่งที่ผ่านมาการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจการ ปกครองประชาธิปไตยโดยที่ประชาชนได้ใช้อำนาจผ่านระบบตัวแทน ซึ่งประชาชนเป็นผู้มอบ อำนาจการปกครองให้บุคคลเหล่านั้นไปใช้อำนาจแทนตนในสภาฯ โดยการเมืองภาคประชาชน จะปรากฏขึ้นในพื้นที่ที่ผู้แทนหรือตัวแทนประชาชนได้ละเลยหรือเข้าไม่ถึงปัญหาของประชาชน พื้นที่นั้น จึงมีการร้องทุกข์ โดยมีรูปแบบการต่อสู้ที่หลากหลาย เช่น ชุมนุม แสดงกำลังและยื่น ข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล ฯลฯ ซึ่งการเรียกร้องหรือการต่อสู้เหล่านั้นได้มีนักวิชาการที่ให้คำนิยาม ความหมายในการเคลื่อนไหวเรียกร้องและต่อสู้ทางการเมืองเหล่านั้นว่า เป็นขบวนการ เคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (New Social Movement) ที่นำไปสู่แบบแผนกระบวนการ สร้างอำนาจทางการเมืองของประชาชน คือการทำให้ประชาชนสามารถสร้างความเข้มแข็งสู่ การวางแผนเพื่อการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐทุกระดับ โดยการรวมกลุ่มเพื่อก่อเกิด ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่นำไปสู่การระดมทรัพยากร เพื่อการจัดองค์กร (Mobilization) โดยระดมทั้งคน เงิน และอื่นๆ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จนทำให้ ผู้สนับสนุนเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเลวร้าย และต้องการเปลี่ยนแปลง โดยขั้นนี้จะมี การจัดระเบียบองค์กรหรืออาจมีกลยุทธ์หรือเป้าหมายร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การเคลื่อนไหวเรียกร้องมีรูปแบบที่ไม่ได้แย่งชิงอำนาจรัฐ หรือการแสวงหาผลประโยชน์ แต่เป็น การสร้างอำนาจต่อรองจากประชาชน เพื่อมุ่งประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม นอกจากนั้น

แนวคิดของการเมืองภาคประชาชนเริ่มมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น เริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ฉบับ 2540, 2550 จนถึงรัฐธรรมนูญ 2560 ที่ให้ความสำคัญและรับรองสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของภาคประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญในการขับเคลื่อนทางการเมืองภาคประชาชน หลายมาตราที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษียร เตชะพีระ. (2547). บุชกับทักษิณ : ระบอบอำนาจนิยมชาวไทย-อเมริกัน.
กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- กึ่งกาญจน์ สำนวนเย็น. (2546). พลวัตของยุทธวิธีการต่อสู้ของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ศึกษากรณีขบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิในที่ดินจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะรัฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล หนีพวนิช. (2550). การเมืองภาคประชาชน: ลักษณะ บทบาท ความสำคัญและผลที่มีต่อการเมืองไทย. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 9 (1).
- _____. (2554). การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มุมมองในทัศนะทางรัฐศาสตร์การเมืองและรัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารและกรณีศึกษาของไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). การวิจัยเชิงคุณภาพในทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2549). อารยะขัดขืน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกลบอลคอมโพ.
- _____. (2559). สันติวิธี : เส้นทางสู่สันติภาพ. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกลบอลคอมโพ.
- ชำนาญ จันทร์เรือง. (2563). ประชาธิปไตยกับการเมือง ภาคประชาชน ประชาไท. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <https://prachatai.com/journal/2009/01/19829>.
- ประภาส ปันตบแต่ง. (2541). การเมืองบนท้องถื่น 99 วันสมัชชาคน และประวัติศาสตร์การเดินขบวน ชุมชนประท้วงในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ต้นตำรับ.
- _____. (2546). Civil disobedience (การดื้อแพ่ง). ในคำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย. (สิริวรรณ นกสวน, เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา, บก.) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____ (2552). การอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม. เชียงใหม่: มีดีไซด์เชียงใหม่.

ประเวศ วะสี. (2551). การฟื้นฟูบูรณะประเทศหลังวิกฤติการณ์รุนแรง. กรุงเทพฯ: กิจ.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร, ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2543). "ขบวนการเครือข่ายประมงพื้นบ้านภาคใต้ กรณีศึกษาสมัชชาชาวประมงพื้นบ้านอันดามัน.". ใน ลูกชิ้นสู้ : ขบวนการประชาชนร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

_____. (2543). ทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมใช้กับสังคมไทยได้หรือไม่? ในโครงการพลวัตเศรษฐกิจการเมืองไทย พ.ศ. 2543: ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม. กรุงเทพมหานคร :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก ราชกิจจานุเบกษา 6 เมษายน 2560.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2554). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2548). การเมืองภาคประชาชนนระบอบประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

_____. (2552). การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิภาษา.

_____. (2553). การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิภาษา.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (พฤศจิกายน 2560) ตอนที่ 22 การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.ect.go.th/lamphun/ewt_dl_link.php?nid=488.

เอกพล เสี่ยงดัง. (2550). ผลสะท้อนจากการต่อสู้ของขบวนการคนจนและคนด้อยอำนาจในสังคมไทยตั้งแต่ปี 2531-2549. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Fischer, F., Miller, J.G., & Sidney, S.M. (2007). Handbook of public policy analysis: Theory, politics, and methods. Boca Raton, FL: CRC Press.

การส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในการให้บริการดูแล สุขภาพผู้ต้องขัง*

THE PROMOTIONS OF REGISTERED NURSE'S FUNCTION FOR HEALTH SERVICES TO PRISONERS

ปณิทัศน์ สุทธิแสน

Panitas Suttisan

วิจิตรา ศรีสอน

Wijittra Srisorn

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Email: s61463825029@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ประเทศไทยปัจจุบันมีอัตราส่วนผู้ต้องขังที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงประเทศไทยก็กำลังเข้าสู่ยุคสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งสิ่งที่ตามมาจากภาวะสูงอายุก็คือโรคภัยไข้เจ็บทั้งท่ายกายภาพและด้านจิตใจ ทั้งในผู้ต้องขังผู้สูงอายุและผู้ต้องขังในวัยอื่นๆที่ถูกจองจำในเรือนจำ ซึ่งตามมาตรฐานสากลแล้วทุกๆเรือนจำ จะต้องมีการบุคลากรทางการแพทย์หรือพยาบาลวิชาชีพอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการด้านสุขภาพในด้านการ ส่งเสริม ดูแล รักษา ป้องกัน และฟื้นฟู แก่สุขภาพผู้ต้อง เพื่อให้เกิดสุขภาพที่ดีขณะต้องโทษในเรือนจำ ในแต่ละเรือนจำ จะต้องพยาบาลวิชาชีพอย่างน้อยหนึ่งคน เพื่อให้การบริการด้านสุขภาพต่อผู้ต้องขัง หน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพในเรือนจำเลยสอดคล้องกับจำนวนผู้ต้องขัง การจะส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพเกิดการพัฒนาในทักษะต่างๆทางการพยาบาลเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ต้องขังจำเป็นต้อง เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังทั้งทางตรงและทางอ้อม ภายในเรือนจำต้องมีการฝึกอบรมจิตอาสาภายในเรือนจำให้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือด้านงานสาธารณสุข จำเป็นต้องเพิ่มจำนวนของพยาบาลวิชาชีพในเรือนจำต้องเพียงพอต่อประชากรผู้ต้องขังเพื่อให้ผู้ต้องขังจะได้รับการเข้าช่วยเหลือได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น สนับสนุนส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพในเรือนจำได้ศึกษาความรู้ด้านการพยาบาล

* Received 20 July 2022; Revised 5 August 2022; Accepted 25 August 2022

สาธารณสุขอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการแก้ไขบทกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เลยล่วงเวลา และการเบิกจ่ายค่าตอบแทนของวิชาชีพพยาบาล เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่บนความเสี่ยง

คำสำคัญ: สุขภาพผู้ต้องขัง, พยาบาลเรือนจำ, การส่งเสริมบทบาทพยาบาลเรือนจำ

Abstract

Thailand currently has a steadily increasing number of prisoners and Thailand is going to elderly societies, and the problem of elderly and another aged is got illness and injury in physical and psychological. According form international standard all prisons should to have health unit and nurses for treatment to prisoner, example health promotion, nursing care, primary medical care, preventing of disease, and rehabilitation. For one prison have to have a registered nurse minimum for give nursing service to prisons. The duties and responsibilities of registered nurses in prisons correspond to the number of prisoners. To encourage registered nurses to develop nursing skills for the benefit of prisoners, it is necessary to provide opportunities for external organize to treatment in health care for prisoners by directly and indirectly. In prisons, there must be training in prison volunteers to participate in public health assistance. Increasing the number of registered nurses in prisons must be sufficient for the population of prisoners so that inmates can receive more universal assistance. Prison nurse should training nurse skill and get education about nursing and public health to continue and there should be amendments to the law relating to overtime and disbursement of remuneration for the nursing profession.

Keywords: Prison Health, Prison Nurse, Promote Prison Nurse

บทนำ

ประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด 377,722 ราย (ชาย 329,853 ราย หญิง 47,869 ราย) เป็นนักโทษเด็ดขาด 312,431 ราย (ชาย 272,346 ราย หญิง 40,085 ราย) ผู้ต้องขังระหว่าง จำนวน 63,557 ราย (ชาย 55,932 ราย หญิง 7,625 ราย) ผู้ต้องกักขัง 1,661 ราย ผู้ถูกกักกัน 34 ราย และเยาวชนที่ฝากขังอีก 39 ราย (กรมราชทัณฑ์, 2563) ซึ่งมนุษย์เมื่อมาอาศัยรวมตัวกันในพื้นที่ที่ถูกจำกัดด้วยขนาดพื้นที่ และการถูกจำกัดในสิทธิต่างๆ ตามกฎเกณฑ์ในฐานะผู้ที่ถูกคุมขัง รวมไปถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ต้องขัง เช่น มลพิษทางอากาศ โรคระบาด โรคติดต่อ และการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ก็ย่อมทำให้เกิดการเจ็บป่วยทางด้านการเจ็บป่วยด้านอายุรกรรม ศัลยกรรม สูติรีเวช จิตเวช ภาวะเจ็บป่วยฉุกเฉิน และอุบัติเหตุอื่น ๆ รวมไปถึงการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายขณะอยู่ในเรือนจำ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในด้านการดูแลสุขภาพ กรมราชทัณฑ์จึงได้กำหนดให้ทุกเรือนจำ มีสถานพยาบาลเพื่อเป็นจุดไว้ให้ผู้ต้องขังได้รับการดูแลสุขภาพจากแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพสาขาอื่นๆ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่พยาบาล วิชาชีพที่จะต้องทำหน้าที่ให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้ต้องขังประจำสถานพยาบาลข้างในเรือนจำ ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อคอยให้บริการด้านสุขภาพหากเกิดกรณีผู้ต้องขังเจ็บป่วยหรือมีภาวะฉุกเฉิน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าจำนวนของเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพและบุคลากรด้านสุขภาพอื่นๆ คงไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขัง กฎระเบียบด้านความมั่นคงและความปลอดภัย เพศสภาพของเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพหรือเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพ ล้วนเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้ต้องขัง ส่งผลให้การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของผู้ต้องขังเข้าถึงได้ยากขึ้น การหาแนวทางการพัฒนาการให้บริการด้านสุขภาพของพยาบาลวิชาชีพจึงมีความสำคัญอย่างมากในการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังให้มีสุขภาพที่แข็งแรงระหว่างถูกจองจำในเรือนจำจนกระทั่งพ้นโทษออกไปใช้ชีวิตนอกเรือนจำ

ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานเรือนจำควรมีเจ้าหน้าที่สำหรับดูแลสุขภาพในเรือนจำ เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถเข้าถึงคุณภาพที่เหมาะสมของการดูแลสุขภาพจึงมีการให้บริการด้านสุขภาพของทั้งผู้คุมและผู้ต้องขัง หลายประเทศได้เริ่มให้ความสำคัญกับสิทธิการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของผู้ต้องขัง ซึ่งปัจจัยหลายๆ ด้านยังไม่เพียงพอต่อการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังภายในเรือนจำ

เนื่องจากการดูแลสุขภาพภายในเรือนจำควรจะเป็นส่วนหนึ่งบทบาทของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ใช่แค่เจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพในเรือนจำเพียงเท่านั้น บทบาทของเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพในเรือนจำ จึงไม่ได้จำกัดอยู่กับการดูแลรักษาแต่เพียงด้านเดียว เจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพควรมีส่วนร่วมในการจัดการทั่วไปของสถานพยาบาลในเรือนจำ เช่น การควบคุมอาหารและสุขอนามัยของผู้ต้องขังเท่าที่สามารถเป็นไปได้ เจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพเรือนจำควรมีการเจรจาในการออกแบบระบบกักกันต่างๆ ให้สอดคล้องกับการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขัง รวมถึงการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมทางเลือกในการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังระหว่างการควบคุมตัว นอกเหนือจากการส่งเสริมสุขภาพและสังคมของผู้ต้องขัง ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพควรส่งรายงานไปยังผู้อำนวยการเรือนจำเมื่อใดก็ตามที่เห็นว่า ผู้ต้องขังมีสุขภาพร่างกายหรือจิตใจของผู้ต้องขังมีความผิดปกติ หรือประชากรในเรือนจำมีความเสี่ยงร้ายแรงต่อการเกิดความเจ็บป่วย เนื่องจากการถูกจำคุกเป็นเวลานานหรือมีสภาพจิตใจในทางที่ไม่ดี นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพควรใช้วิธีการเชิงรุกในการป้องกันการไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยภายในเรือนจำ (Enggist, S.E. et al, 2014)

แนวคิด สิทธิผู้ป่วย 10 ประการ อ้างใน โดยกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับ 6 สาขาวิชาชีพผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ ได้แก่ แพทย์สภา สภาการพยาบาล สภาเภสัชกรรม ทันตแพทย์สภา สภาเทคนิคการแพทย์ และสภากายภาพบำบัด ได้ให้มีประกาศสิทธิผู้ป่วย 10 ประการ เพื่อให้ประชาชนหรือชาวต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทยได้รับการบริการด้านสุขภาพตามหลักสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2558 โดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ผู้ป่วยทุกคนมีสิทธิพื้นฐานที่จะได้รับการบริการด้านสุขภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเนื่องจากความแตกต่างด้านฐานะ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา ลัทธิ การเมือง เพศ อายุ และลักษณะของการเจ็บป่วย มีสิทธิที่จะรับทราบข้อมูลอย่างเพียงพอและเข้าใจชัดเจนจากผู้ประกอบวิชาชีพปฏิบัติต่อตน เว้นแต่การช่วยเหลือเร่งด่วนหรือจำเป็น ถ้าผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายถึงชีวิต มีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือด้านผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพโดยทันทีตามความจำเป็นแก่กรณี โดยไม่คำนึงว่าผู้ป่วยจะร้องขอความช่วยเหลือหรือไม่ ผู้ป่วยมีสิทธิที่จะรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเฉพาะของตนที่ปรากฏอยู่ เวลาระยะเมื่อร้องขอ ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น และบิดา มารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรม อาจใช้สิทธิแทนผู้ป่วยที่เป็นเด็กอายุยังไม่เกิน สิบแปดปี บริบูรณ์ ผู้บกพร่องทางร่างกายหรือจิต ซึ่งไม่สามารถใช้สิทธิด้วยตนเองได้ รวมไปถึงสิทธิที่จะ

ได้รับรู้ข้อมูลแผนการรักษาและสามารถตัดสินใจเข้าร่วมการรักษาหรือปฏิเสธการรักษาได้ (งานเวชระเบียน โรงพยาบาลรามธิบดี, 2561)

ตามมาตรฐานด้านบุคลากรผู้ให้บริการด้านสุขภาพ ตามมาตรฐานด้านบุคลากรตามคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการสำหรับ เรือนจำ/ทัณฑสถาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 มีการระบุมาตรฐานไว้ว่า (รณกรณ์ เอกฉันท, 2558)

1. เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่ให้บริการทั้งผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยที่มีการรับผู้ต้องขังไว้การรักษาในสถานพยาบาล ตั้งแต่ 10 เตียงขึ้นไปต้องมีแพทย์ประจำหรือแพทย์ห้วงเวลาหมุนเวียนเข้าไปรักษาให้การดูแลผู้ต้องขังภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน

2. ต้องมีเจ้าหน้าที่สายการแพทย์ให้บริการผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง 24 ชั่วโมง

3. เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่ให้บริการเฉพาะผู้ป่วยนอก ต้องมีแพทย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานด้านอนามัยเรือนจำ

4. มีพยาบาลวิชาชีพหรือพยาบาลเทคนิค หรือเจ้าหน้าที่พยาบาลอย่างน้อย 1 ต่อผู้ต้องขัง 1,250 คน

5. ในกรณีที่มีผู้ต้องขัง 5,000 คนขึ้นไปต้องมีพยาบาลวิชาชีพ 1 คน พยาบาลวิชาชีพหรือพยาบาลเทคนิคหรือเจ้าหน้าที่พยาบาลอย่างน้อย 4 คน มาตรฐานสากลได้กำหนดให้เรือนจำ ทุกแห่งมีแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์อย่างน้อย 1 คน ประจำเรือนจำตั้งแต่ผู้ต้องขังแรกเข้าภายในเรือนจำ รวมไปถึงการส่งตัวออกไปรักษาภายนอกเรือนจำ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมีครม. การป้องกันโรคติดต่อภายในเรือนจำ แต่ปัญหาในทางปฏิบัติของเรือนจำ ยังคงมีปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งไม่สามารถให้การรักษาพยาบาลตามมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ ยกตัวอย่างของเรือนจำจังหวัดสงขลา เป็นเรือนจำที่ที่ควบคุมตัวผู้ต้องขังชาย และมีจำนวนผู้ต้องขังที่มากเกินกว่าอัตราของทางเรือนจำ การที่ทางเรือนจำมีบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นผู้หญิง และถึงแม้จะมีถึง 3 คน ก็ต้องพบเจออุปสรรคการทำงานให้ไม่สามารถมารปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ได้ เช่น อาจตรวจผู้ต้องขังได้อย่างไม่ทั่วถึง หรือผู้ต้องขังป่วยจริงๆอาจจะไม่สามารถมาพบบุคลากรทางการแพทย์ได้หรือไม่ได้มารอคิวอยู่มาก และขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ก็จะต้องมีเจ้าหน้าที่เรือนจำผู้ชายคอยคุ้มกัน คอยดูแลความปลอดภัยให้ ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้หญิงจะเป็นจุดสนใจสำหรับผู้ต้องขังชายมาก จึงทำให้เรือนจำต้องสลับเปลื้องกำลังเจ้าหน้าที่ในการต้องคอยคุ้มกัน และดูแลความปลอดภัยให้บุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นผู้หญิง ในทางกลับกันหากทางเรือนจำ/ทัณฑสถาน มี

บุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นผู้ขายการปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจรักษา ก็สามารถทำได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้นกับสถานการณ์ที่จำนวนผู้ต้องขังมากขึ้นในขณะนี้ และเมื่อไม่ได้รับการตรวจรักษาอย่างทั่วถึง โอกาสที่ผู้ต้องขังก็สามารถเกิดการเจ็บป่วยได้มากขึ้น ซึ่งก็เป็นผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ต้องขังโดยตรง (สุจิตรา ทิมลาย, 2559)

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาหาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมพัฒนาบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในการให้บริการด้านสุขภาพของผู้ต้องขังระหว่างที่รับโทษและถูกจองจำในเรือนจำ จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น ทฤษฎี แนวคิด ตำรา หนังสือ บทความวิทยานิพนธ์ ข้อมูลต่างๆ ในเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับงานวิจัย (Internet Network) และ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์และสรุปออกมาในเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จึงได้แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการบริการสุขภาพแก่ผู้ต้องขังของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ มีดังต่อไปนี้

1. การเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยเหลือในการให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้ต้องขัง เช่น การเข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงานสาธารณสุข หน่วยงานส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพผู้ต้องขัง เช่น เป็นศูนย์การส่งต่อหากผู้ต้องขังมีภาวะเจ็บป่วยเกินกว่าศักยภาพเรือนจำดูแลได้ เข้ามาช่วยดูแลอนามัยสิ่งแวดล้อม ใช้เทคโนโลยีการรักษาทางไกล หรือ Telemedicine เข้ามาในเรือนจำเพื่อให้ผู้ต้องขังได้พูดคุยสื่อสารกับแพทย์เกี่ยวกับอาการเจ็บป่วยและการรักษาโดยมีเจ้าพยาบาลวิชาชีพในเรือนจำเป็นผู้ประสานงาน และมีเจ้าหน้าที่คุ้มครองดูแลความสงบเรียบร้อย แพทย์ผู้ตรวจอาการจะสื่อสารผู้ป่วยและพยาบาลวิชาชีพผ่านคอมพิวเตอร์ โดยสามารถส่งยาหรือนัดหมายตรวจพิเศษอื่นๆกับทางโรงพยาบาล ซึ่งวิธีนี้

สามารถบรรเทาอาการเจ็บป่วยผู้ต้องได้มากและลดโอกาสการหลบหนีของผู้ต้องขังได้ (Egde, C.E, et al, 2018)

ภายในกรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้เป็นสถานที่รักษาอาการเจ็บป่วยเฉพาะผู้ต้อง และรับดูแลผู้ต้องที่ภาวะไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มีภาวะป่วยติดเชื้อ จากเรือนจำทั่วประเทศ ผู้ต้องขังป่วยสามารถถึงการบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพมากขึ้น ได้รับการดูแลตามมาตรฐานโรงพยาบาล ควบคู่ไปกับการควบคุมจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ซึ่งก็ทำให้ลดความเสี่ยงของการหลบหนีของผู้ต้องขังและลดอัตราการการใช้เจ้าหน้าที่ผู้คุมในการไปเฝ้าผู้ต้องขังป่วยนอกเรือนจำได้ หรือผู้ป่วยที่ภาวะเจ็บป่วยเกินกว่าศักยภาพของทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ก็สามารถส่งต่อผู้ต้องขังป่วยไปยังโรงพยาบาลที่มีศักยภาพที่เหนือกว่าขึ้นไปได้ ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของเรือนจำและพยาบาลในเรือนจำนั้นๆ (จะเด็ดดาว สารบรรณ, 2561)

2. การสร้างผู้ต้องขังที่มีจิตอาสาเข้ามาช่วยเหลืองานด้านสาธารณสุข เป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจภายในชุมชนเรือนจำ เนื่องจากในชุมชนเรือนจำมีจำนวนผู้ต้องขังมาก การเข้าถึงบริการทางการแพทย์จึงดำเนินไปด้วยความล่าช้า จึงจำเป็นต้องมีผู้ต้องขังที่มีองค์ความรู้เบื้องต้นในการดูแลสุขภาพในการเข้าถึงเพื่อนผู้ต้องขังภายในเรือนจำด้วยกันในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การเฝ้าระวังภาวะเจ็บป่วย การช่วยชีวิตเบื้องต้น โดยผู้ต้องขังด้วยกันเอง ผู้ต้องขังที่ป่วยสามารถได้รับการรักษาได้ทันเวลา ลดอัตราการเสียชีวิตและพิการได้ ส่วนตัวผู้ที่เป็นจิตอาสาดูแลสุขภาพเพื่อนผู้ต้องขังย่อมเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และได้รับความชื่นชมจากเพื่อนผู้ต้องขังและจากเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาสาสมัครที่เข้ามาช่วยเหลืองานด้านสาธารณสุขสามารถส่งเสริมให้บทบาทการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังของพยาบาลวิชาชีพมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ฐิตินันท์ พันธโกคา และ ตะวัน เขตปัญญา, 2563)

กรมราชทัณฑ์ได้มองเห็นปัญหาเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของผู้ต้องขัง จึงได้มีการฝึกอบรมผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมที่ดี อยู่ในชั้นดีเยี่ยมและใกล้จะพ้นโทษจองจำ เข้าโครงการฝึกอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) โดยมีเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขเข้ามาให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังที่จะเข้ามาเป็นจิตอาสา หรือ อาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) จากการฝึกอบรมผู้ต้องขังเข้ามาเป็นผู้ช่วยเหลืองานด้านสาธารณสุขร่วมกับเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพประจำในเรือนจำ ส่งผลให้ผู้ต้องขังในเรือนจำได้รับการเข้าถึงบริการสุขภาพได้สะดวกขึ้น ภาวะการเจ็บป่วยฉุกเฉินได้รับการดูแลช่วยเหลือเบื้องต้นทันที อัตราการ

รอดชีวิตจากภาวะฉุกเฉินเพิ่มขึ้น (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข และกรมราชทัณฑ์, 2561)

ทัศนสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์เป็นโรงพยาบาลในสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีพันธกิจในการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังทั้งสัญชาติไทยและต่างประเทศ ได้มีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับโครงการราชทัณฑ์ปันสุข ทำดีเพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซึ่งได้มีการฝึกอบรมผู้ต้องขังจำนวน 82 ราย (ชาย 63 คน หญิง 19 คน) เป็นรุ่นที่ 1 เพื่อมาเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ ซึ่งผลการดำเนินงานพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่การเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ สามารถนำความรู้จากการอบรมไปปฏิบัติกับเพื่อนผู้ต้องขังได้จริง ผู้ต้องขังในเรือนจำเกิดทัศนคติที่ดีกับการหันมาดูแลสุขภาพระหว่างต้องโทษในเรือนจำ (ชัยชนะ ศิริรัมย์, 2562)

3. การขาดแคลนเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพ กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์ ควรมีการประสานไปยังหน่วยงานสถานศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตบุคลากรด้านการพยาบาล และด้านอื่นๆ เพื่อมอบทุนการศึกษาให้แก่นิสิต/นักศึกษา พยาบาล เมื่อสำเร็จการศึกษาก็ให้บุคคลที่รับทุนการศึกษานั้นกลับไปปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลให้บริการด้านสุขภาพของผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพ ที่จะต้องอยู่เวรประจำสถานพยาบาลตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อที่จะได้มีพยาบาลวิชาชีพ น้อย 1 คน ต่อผู้ต้องขัง 1,250 คน ตามหลักมาตรฐาน เพื่อประสิทธิภาพในการให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้ต้องขังให้พัฒนาและเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพการพยาบาลยิ่งขึ้น (สุจิตรา ทิมลาย, 2559)

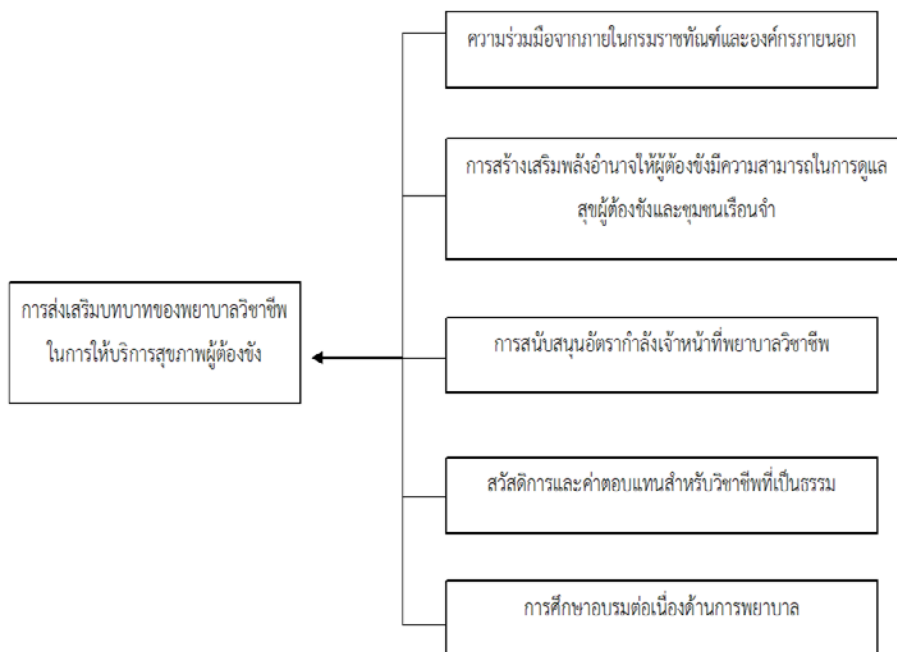
ประชาสัมพันธ์ข้อมูลในการปฏิบัติหน้าที่ ผลประโยชน์ สวัสดิการต่างๆ โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ของพยาบาลวิชาชีพ สังกัดกรมราชทัณฑ์ พร้อมมอบทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาพยาบาลเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จะต้องมาปฏิบัติราชการกับกรมราชทัณฑ์ เพื่อเป็นการดึงดูดให้บุคคลเกิดความสนใจที่มาปฏิบัติงานในเรือนจำและสะดวกต่อการวางแผนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพ (นพวรรณ ใจคง และคณะ, 2563)

4. การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพสังกัดกรมราชทัณฑ์นั้นมีระยะเวลาที่ยาวนานเกินมาตรฐานของสภาการพยาบาลกำหนดไว้ว่าไม่ควรปฏิบัติหน้าที่การให้การพยาบาลเกิน 16 ชั่วโมง เพื่อประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วยและลดความผิดพลาดในการดูแลผู้ป่วยและความผิดพลาดอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อตัวเจ้าพยาบาลวิชาชีพนั่นเอง และแนวทางการแก้ไข ควรให้สหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมกับกรมราชทัณฑ์ในการแก้ไขกฎระเบียบให้สอดคล้องไปด้วยกันในเรื่อง ระเบียบการเข้าปฏิบัติงาน จนถึงระเบียบการเบิกจ่ายค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่

นอกเวลาราชการ ซึ่งปัจจุบันพบว่าค่าตอบแทนของพยาบาลวิชาชีพสังกัดกรมราชทัณฑ์มีอัตราที่น้อยกว่าค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการของพยาบาลวิชาชีพสังกัดภาครัฐบาลสังกัดอื่นๆ (นันทกา สวัสดิทานิช และคณะ, 2558) การที่กรมราชทัณฑ์ให้สวัสดิการและค่าตอบแทนที่คุ้มค่าและเป็นธรรมกับวิชาชีพการพยาบาล ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างตำแหน่งหน้าที่ จะเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้พยาบาลวิชาชีพเกิดความผูกพันที่ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับเรือนจำต่อไป และเป็นที่น่าสนใจในการเข้ามาร่วมงานเป็นพยาบาลวิชาชีพ ในสังกัดกรมราชทัณฑ์ (นพวรรณ ใจคง และคณะ, 2563)

5. การพัฒนาทักษะด้านการพยาบาล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาอบรมทั้งจากหน่วยงานในขององค์กร และหน่วยงานด้านการศึกษาวิชาพยาบาลศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นพยาบาลวิชาชีพคนนั้นจะปฏิบัติหน้าที่อยู่ในภาคส่วนไหน เช่น กระทรวงสาธารณสุข กองทัพ เรือนจำ หน่วยงานส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐบาลอื่นๆ องค์กรภาคเอกชน หรือประกอบอาชีพอิสระ การศึกษาต่อเนื่องและการฝึกอบรมจะส่งผลโดยตรงให้เกิดการพัฒนาทักษะด้านการพยาบาลขึ้นไป (Muang, T.M, et al, 2014)

จัดการส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพประจำเรือนจำได้ศึกษาพัฒนาความรู้ในการดูแลสุขภาพเพิ่มเติม ซึ่งในปัจจุบันนี้กรมราชทัณฑ์ก็มีนโยบายส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพสังกัดกรมราชทัณฑ์ได้ศึกษาเพิ่มพูนความรู้ในด้านการตรวจร่างกายเพื่อค้นหาโรคและการให้การรักษาโรค หรือการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น การประเมินสุขภาพจิต การบำบัดทางด้านสุขภาพจิต แล้วนำมาปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้ต้องขัง เช่น การศึกษาต่อหลักสูตรพยาบาลเฉพาะทางด้าน เวชปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช การดูแลผู้รับการบำบัดยาเสพติด การดูแลผู้ป่วยติดเชื้อ HIV ส่งเสริมและการดูแลสตรีตั้งครรภ์ การจัดการดูแลผู้ฉีดยาเสพติด การควบคุมคุมโรคติดต่อภายในชุมชน การดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพในกรมราชทัณฑ์เกิดความพัฒนาก้าวไกลตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป (รัตนา จารุวรรณโณ และคณะ, 2561)

ภาพที่ 1 การส่งเสริมบทบาทของพยาบาลวิชาชีพในการให้บริการสุขภาพผู้ต้องขัง

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในการให้บริการสุขภาพกับผู้ต้องขัง สามารถได้ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ให้บริการด้านสุขภาพในผู้ต้องขัง แบ่งออกได้เป็น 5 หัวข้อ

1. การให้ความร่วมมือจากองค์กรภายในกรมราชทัณฑ์และหน่วยงานภายนอก ในการเข้ามามีส่วนร่วมดูแลปัญหาสุขภาพของผู้ต้องขังให้ครอบคลุมทุกด้านตั้งแต่การป้องกันโรค การรักษา การฟื้นฟูสุขภาพ และการส่งเสริมสุขภาพ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทเรือนจำในด้านการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังและด้านอาชีวอนามัยภายในเรือนจำ เพื่อเป็นการให้หน่วยภายนอกมารับรู้รับทราบเกี่ยวกับปัญหาด้านสาธารณสุขภายในเรือนจำและร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ตลอดจนร่วมมือวางแผนเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

2. การสร้างเสริมพลังอำนาจในกับผู้ต้องขังสามารถดูแลสุขภาพเพื่อนผู้ต้องขังและชุมชนเรือนจำ โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเบื้องต้น และมอบหมายหน้าที่ให้กับผู้ต้องขังที่มีจิตอาสาเป็นผู้ดูแลเพื่อนผู้ต้องขังในชุมชนเรือนจำที่กำลังอาศัยอยู่ โดยมีเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพเป็นผู้ที่คอยดูแลและให้คำปรึกษา และมีเจ้าพนักงานราชทัณฑ์เป็นผู้ที่คอยควบคุมความสงบเรียบร้อยไปด้วย เพื่อเป็นลดปัญหาการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขที่ค่อนข้างลำบากเนื่องประชากรผู้ต้องขังที่อาศัยกันอย่างหนาแน่น กฎระเบียบความปลอดภัยต่างๆ จึงจำเป็นต้องใช้อาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ) เข้ามาเป็นผู้ช่วยในการเข้าถึงปัญหาสุขภาพของผู้ต้องขังแต่ละรายอย่างทั่วถึง เป็นผลให้ชุมชนในเรือนจำเกิดความเข้มแข็งในการดูแลสุขภาพ เจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

3. การสนับสนุนเพิ่มอัตรากำลังพยาบาลวิชาชีพเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระงานและช่วยใช้ในการดำเนินการต่างๆ ในกิจกรรมสถานพยาบาลในเรือนจำ พยาบาลวิชาชีพสามารถเข้าถึงปัญหาของผู้ต้องขังได้อย่างชัดเจน ได้รับการแบ่งเบาเวรพยาบาลนอกเวลาราชการไม่เกิดความถี่จนมากเกินไป ทำให้พยาบาลวิชาชีพมีเวลาได้ผ่อนคลายและกลับมาปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพในเรือนจำถือเป็นส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในการให้บริการด้านสุขภาพผู้ต้องขังอีกทางหนึ่ง

4. การมีสวัสดิการและค่าตอบแทนจากการปฏิบัติวิชาชีพการพยาบาลที่เป็นธรรม ในพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการด้านสุขภาพกับผู้ต้องขังปัจจุบันมีการปฏิบัติหน้าที่เกินเวลาที่ค่อนข้างเกินว่ามาตรฐาน ซึ่งพยาบาลในสังกัดกรมราชทัณฑ์มีเข้าปฏิบัติหน้าที่ในกรณีที่ต้องปฏิบัติหน้านอกเวลาราชการ มากกว่า 24 ชั่วโมง ต่อ 1 เวน และต้องวนกลับมาปฏิบัติหน้าที่ปกติในเวลาราชการอีก อันเนื่องมาจากกฎระเบียบกรมราชทัณฑ์ยังบังคับต้องเข้าปฏิบัติหน้าที่เกินกว่าเวลา ซึ่งค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ใน 1 เวน มีค่าตอบแทนที่น้อยกว่าโรงพยาบาลสังกัดรัฐบาลอื่นๆ ดังนั้นควรจะมีการปรับค่าตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่นอกเวลาราชการที่เพิ่มขึ้นอีก และมีการเบิกจ่ายตอบแทนผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์พร้อมค่าเสี่ยงสำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำให้เสมอภาค เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่พยาบาลวิชาชีพในการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการด้านสุขภาพให้กับผู้ต้องขัง

5. การสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพได้ศึกษาต่อเนื่องในด้านการพยาบาล การฝึกอบรมทักษะด้านการพยาบาลที่สามารถนำมาประยุกต์เข้ากับบริบทเรือนจำ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการการให้บริการด้านสุขภาพในผู้ต้องขังยิ่งขึ้น พร้อมเป็นแนวทางในการยกระดับการให้บริการด้านสุขภาพกับผู้ต้องขังให้ได้มาตรฐานที่ผู้ต้องขังควรได้รับ

อภิปรายผล

การจะส่งเสริมบทบาทให้กับพยาบาลวิชาชีพในการให้บริการสุขภาพต่อผู้ต้องขังข้างในเรือนจำ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากภายในเรือนจำและความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกเรือนจำ การส่งเสริมอำนาจให้กับผู้ต้องมีความสามารถในการดูแลสุขภาพเบื้องต้นและคอยช่วยเหลือเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกันภายใต้การดูแลจากเจ้าหน้าที่ล้วนเป็นการส่งเสริมบทบาทหน้าของพยาบาลวิชาชีพ รวมไปถึงการสนับสนุนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พยาบาล การมีสวัสดิการและรายได้จากการประกอบวิชาชีพพยาบาลที่เป็นธรรม และการศึกษาอบรมพัฒนาทักษะการพยาบาล ล้วนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพต่อการให้บริการสุขภาพผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากข้อเสนอแนะแนวทาง ข้อที่ 4 เรื่องการเบิกจ่ายค่าตอบแทนให้กับพยาบาลวิชาชีพสังกัดกรมราชทัณฑ์ ต้องเป็นเรื่องสำหรับฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติที่จะเข้ามาดูแลในส่วนนี้ เนื่องจากต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน สถานการณ์พยาบาลควรและกระทรวงยุติธรรมควรร่วมมือกันเข้ามาแก้ปัญหาและพัฒนาแนวทางสำหรับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำอย่างต่อเนื่อง

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่พยาบาลวิชาชีพที่สังกัดกรมราชทัณฑ์โดยตรง และควรเพิ่มคำถามงานวิจัย ตัวแปร ให้ครอบคลุมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการพยาบาลผู้ต้องขังและคุณภาพชีวิตของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้สังกัดกรมราชทัณฑ์ให้ดีขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2565). รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ ข้อมูลวันที่ 22 มกราคม 2565. เรียกใช้เมื่อ 24 มกราคม 2565 จาก <http://www.correct.go.th/stathomepage/>.
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข และกรมราชทัณฑ์. (2561). อินเทอร์เน็ต เรียกใช้เมื่อ 25 มกราคม 2565 จาก https://hss.moph.go.th/show_topic.php?id=2264.
- งานเวชระเบียน คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. (2561). สิทธิผู้ป่วย 10 ประการ. เรียกใช้เมื่อ 25 มกราคม 2565 <https://med.mahidol.ac.th/medicalrecord/th/siti>.
- จะเด็ดดาว สารบรรณ. (2561). ระบบส่งต่อผู้ต้องขังป่วย. วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข, 4(2), 267 - 278.
- นพวรรณ ใจคง และคณะ. (2563). นโยบายบริหารกับการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพ. วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 18(2), 241 - 258.
- นันทกา สวัสดิพานิช, และคณะ (2558), ประการณพยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในระบบราชทัณฑ์ของไทย. วารสารสภาการพยาบาล, 30(4), 43 - 48.
- รัตนา จารุวรรณโณ, และคณะ. (2561). ความต้องการศึกษาต่อของพยาบาลวิชาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร, วารสารเกื้อการุณย์, 25(1), 7 - 21.
- รณกรณ์ เอกฉันท (2558). การพัฒนาตัวชี้วัดการบริการด้านสุขภาพเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำไทย. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฐิตินันท์ พันธโกคา และ ตะวัน เขตปัญญา (2563).การพัฒนาเครือข่ายสุขภาพในชุมชนเรือนจำโดยใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ. วารสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อมศึกษา, 5(1), 11 - 17.
- สุจิตรา ทิมลาย (2559), สิทธิผู้ต้องขัง. ใน การค้นคว้าอิสระหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาวดี เลิศสำราญ. (2565). Nursing Theory : Orem's Self-Care Deficit Theory. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2565. จาก

dhttp://www.elnurse.ssru.ac.th/supawadee_le/pluginfile.php/30/block_html

Chantal Egde and staff. (2020). Using telemedicine to improve access, cost and quality of secondary care for people in prison in England: a hybrid type 2 implementation effectiveness study, BMJ journal 1st published, page 6.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University) เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เป็รับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน, ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม, ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม และ ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

- 2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
- 3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
- 4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300 คำ
- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ อย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปแบบตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้ที่เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) **สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ ปิด-เปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคอนสัต์อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ ข้อที่/ เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอนัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสรวดี เขียวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมภีร์รักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี

ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษญา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).//ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่

อ้างอิง) // สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณขวงศ์. (2556). ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. // (ปีที่พิมพ์) // ชื่อบทความ. // ชื่อวารสาร. // ปีที่ / (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. // (ปีที่พิมพ์) // ชื่อบทความ. // ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้างอิง, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง).
สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อางพันธ์. (2537). หม้อคอควย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. // (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์) // ชื่อบทความ. // ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. // (ปีที่พิมพ์) // ชื่อวิทยานิพนธ์. // ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา. / ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. //(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). //ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์. //(ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อรรถาพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). // ชื่อเรื่อง. //เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตริภักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่าจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสาของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPM ปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : ketsada.iadp@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะ

ได้รับวารสารลี้ลับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความใน
วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1..... (16 pt).....

2..... (16 pt).....

3..... (16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....ระบุรูปแบบของการวิจัย..... ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง..... การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... การเก็บรวบรวมข้อมูล..... การวิเคราะห์ข้อมูล.....

(16 pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

(16.pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สืบเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ
กรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....
.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

...(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (18 pt)

...(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....